

วันสถาปนา ๑๕๗ ปี เมืองมหาสารคาม

ตักสิลาขจร

พ.ศ.๒๔๐๘ - พ.ศ.๒๕๖๕

MAHA SARA KHAM

วารสาร

ปีที่ ๑๔ ฉบับพิเศษ ประจำเดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๕

เทศบาลเมืองมหาสารคาม

เอกสารเพื่อการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข่าวเทศบาลเมืองมหาสารคาม

www.mkm.go.th

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ “พระบิดาแห่งวิทยาศาสตร์ไทย” ทรงสถาปนาเมืองมหาสารคามตามหลักฐานเอกสารหมู่จดหมายเหตุ รัชกาลที่ ๔ จุลศักราช ๑๒๒๗ เลขที่ ๑๙ ร่างสารตราเจ้าพระยาจักรี ฯ มาถึงพระชัติยะวงษา เรื่องขนานนาม บ้านลาด กุดยางใหญ่ เป็นเมืองมหาสารคาม เอกสารดังกล่าวลงวันอังคาร เดือน ๑๐ ขึ้น ๑ ค่ำ ปีฉลู สัปตศก เป็นปีที่ ๑๕ ในรัชกาลซึ่งตรงกับวัน อังคาร ที่ ๒๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๐๘ (เดิมเขียนว่า “มหาสารคาม”)

พระเจ้าอริยราชเดช

พระเจ้าอริยราชเดช (กวาด,มหาชัย) บุตรอุปฮาดสิงห์ คณะอาญาสี่เมืองร้อยเอ็ด เกิดเมื่อปี พ.ศ. ๒๓๗๙ ที่เมืองร้อยเอ็ด เป็นนัคนดา(หลานปู่) ในพระยาขัติยวงษาพิสุทธิบดี (สีลัง ฌนสีลังกูร) เจ้าเมืองร้อยเอ็ด และเป็นนัคนดา (เหลนทวด) ในพระขัติยวงษา (ทนหรือสีทนมณี ฌนสีลังกูร) ผู้สร้างเมืองร้อยเอ็ด สืบเชื้อสายจากเจ้าแก้วมงคล (จารย์แก้ว) ผู้สร้างเมืองท่งศรีภูมิ (อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด) แห่งราชวงศ์จำปาสัก

เข้ารับการศึกษา ณ สำนักของท่านหลักคำเมืองอุบลราชธานี หลังจบการศึกษาแล้วได้กลับไปรับราชการอยู่กับพระขัติยวงษา (จัน ฌนสีลังกูร) เจ้าเมืองร้อยเอ็ด ท่านเป็นผู้ที่มีความสามารถในงานราชการปราบโจรผู้ร้ายให้สงบราบคาบได้ จึงได้รับแต่งตั้งเป็น **ท้าวมหาชัย** ในคณะกรรมการเมืองร้อยเอ็ด

๒๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๐๘ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ **ท้าวมหาชัย** เป็นพระเจ้าอริยราชเดชเจ้าเมืองมหาสารคามคนแรกเมื่ออายุได้ ๒๑ ปี

พ.ศ. ๒๔๑๘ พวกฮ่อเป็นกบฏ พระเจ้าอริยราชเดช (กวาด,มหาชัย) ได้ร่วมทำการรบด้วยความสามารถและมีชัยชนะ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม พระราชทานนามบรรดาศักดิ์ให้เป็น “**พระเจ้าอริยราชเดช วรเชษฐมหาขัติยวงศาธิ รวีวงศ์สุรชาติ ประเทศราชธำรงรักษ์ ศักดิ์กิติยศเกรียงไกร ศรีพิชัยเทพวรฤทธิ พิษณุพงศ์ปรีชา สิงหนุตสุวัฒนา นคราภิบาล**”

คำปรารภ

โดย ผู้ว่าราชการจังหวัดมหาสารคาม

“มหาสารคาม ฉายา ตักสิลานครแห่งภาคอีสานดำรงอายุครบ 157 ปี” เมื่อวันที่ 22 สิงหาคม 2565 นี้ โดยด้านภูมิศาสตร์ตั้งอยู่ใจกลางของภูมิภาค จึงมาเป็นคำเรียกขาน อีกหนึ่งว่า **สะตืออีสาน** เมืองแห่งนี้เป็นที่ตั้งเป่าหลอมปัญญาชน ที่หล่อหลอมเข้ามาอยู่อาศัยศึกษาหาความรู้และกลับคืนไปปรับใช้สังคม จังหวัดเล็ก ๆ ที่สงบสุขแห่งนี้ นอกจากจะเป็นแหล่งรวมของสถาบันระดับอุดมศึกษาแล้วยังเป็นเมืองที่ร่ำรวยทางวัฒนธรรม กล่าวคือ มีแหล่งโบราณคดีที่เป็นแอ่งอารยธรรมบ่งบอกถึงความเจริญของมนุษยชาติมาหลายพันปี เป็นดินแดนที่พระธรรมคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหยั่งลึกในจิตใจผู้คน ดังการพบพระบรมสารีริกธาตุที่เมืองโบราณจำปาศรีและพระพิมพ์ดินเผาที่เมืองโบราณกันทรวิชัย อันมีความสง่างามเป็นเอกลักษณ์และแฝงด้วยปรัชญาทางพุทธศาสนา ความเจริญก้าวหน้าล้วนต้องอาศัยผู้คนทุกภาคส่วนเป็นฟันเฟือง พลักดันให้เกิดขึ้น ทั้งบรรพชนที่ก่อร่างสร้างไว้ดีแล้ว และชนรุ่นหลังที่มาต่อยอดโยงโยเป็นเครือข่ายทางสังคมแห่งการพัฒนาและการเรียนรู้ จังหวัดจึงกำหนดเป้าหมาย การพัฒนาจังหวัดมหาสารคาม ไว้ว่า **“เป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรและอาหารคุณภาพ ศูนย์กลางบริการทางการศึกษาและ วัฒนธรรมประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี”** เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาจังหวัดมหาสารคามที่กำหนดไว้ จึงมีการกำหนดตัวชี้วัด เป้าหมายการพัฒนาจังหวัด ดังนี้

1. ภาคการเกษตรมีความเข้มแข็งและสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับจังหวัด
2. การพัฒนาเศรษฐกิจของจังหวัดเติบโตอย่างสมดุลและยั่งยืน
3. เป็นศูนย์กลางบริการทางการศึกษาและวัฒนธรรม
4. ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีด้วย

สภาพของจังหวัดมหาสารคาม มีศักยภาพที่เป็นจุดเด่นหลายด้าน เช่น เป็นแหล่งผลิตพืชประมงน้ำจืดและสัตว์เศรษฐกิจสำคัญ โดยเฉพาะข้าวหอมมะลิ โคเนื้อ พันธุ์ปลาน้ำจืดมีที่ตั้งเป็นจุดศูนย์กลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (สะตืออีสาน) สามารถเชื่อมโยง ด้านคมนาคมขนส่งและการท่องเที่ยว ฯลฯ มีแหล่งน้ำต้นทุนสายหลักคือแม่น้ำชี มีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายเชิงประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมทางธรรมชาติ เช่น พระธาตุนาดูน กู่สันตรัตน์ พระมิ่งเมือง บึงกุย อุทยานโกสัมพี และพัฒนา edutainment ได้เป็นเมืองแห่งการศึกษา (ตักสิลานคร) ผลิตบุคลากรรองรับการเข้าสู่ AEC มีโรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปเกษตรรองรับวัตถุดิบในพื้นที่ เช่น โรงงานน้ำตาล และแป้งมันสำปะหลัง เป็นต้นและสุดท้ายมีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สามารถต่อยอดสร้างมูลค่าเพิ่ม สร้างงาน สร้างรายได้ให้กับคนในพื้นที่ เช่น เสื้อกักผ้าไหมสร้อยดอกหมาก เป็นต้น จึงทำให้จังหวัดมหาสารคาม มีการพัฒนาที่ยั่งยืน เจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง

“กระผมในฐานะผู้ว่าราชการจังหวัดมหาสารคาม มีความภูมิใจที่ได้มาเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาบ้านเมือง ยิ่งกว่านั้นแล้ว ยังมีความรักและผูกพันกับพี่น้องชาวมหาสารคามอย่างแน่นแฟ้นและได้ตระหนักถึงความสำคัญในวาระที่จังหวัดมหาสารคามครบรอบ 157 ปีนี้ จึงขอขอบคุณทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือกันเป็นอย่างดีในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ให้สำเร็จ ลุล่วงขออวยพรผ่าน วารสารฉบับนี้ให้มีความสุขความเจริญทุกท่านเทอญ

(นายเกียรติศักดิ์ ตรงศิริ)
ผู้ว่าราชการจังหวัดมหาสารคาม

คำปรารภ

โดย นายกเทศมนตรีเมืองมหาสารคาม

"

มหาสารคาม" สมารต์ ซิตี้

MAHASARAKHAM SMART CITY

"

เวลาที่เคลื่อนไปในแต่ละวินาที เมืองมหาสารคามแห่งนี้กำลังเปลี่ยนแปลงตนเองไปเรื่อยๆ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาและปรับปรุงตัวเองให้ทันกับโลกในยุคปัจจุบัน เพื่อให้เป็นเมืองที่สามารถสรรค์สร้างความสุขแก่ทุกคน ที่มาพำนักในเมืองนี้ตลอดจนผู้มาเยือน

เมืองที่กำลังเข้าสู่ยุคการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านโครงสร้างพื้นฐานและสร้างองค์กร เพื่อให้มีความทันสมัย สามารถสร้างความสะดวก ปลอดภัยและก้าวสู่เมือง “มหาสารคาม สมารต์ ซิตี้” (Maha sarakham Smart city) ขณะเดียวกันเมืองมหาสารคาม ยังคงรักษาอัตลักษณ์ของเมืองโดยไม่ละทิ้งคนรุ่นเก่า ไม่ละทิ้งประเพณีวัฒนธรรมที่งดงามไว้เบื้องหลัง

ดังนั้น ในโอกาสวันสถาปนาเมืองมหาสารคาม 157 ปี เทศบาลเมืองมหาสารคาม ร่วมกับภาคีเครือข่าย จึงได้จัดงานเครือข่ายทางวัฒนธรรมจังหวัดมหาสารคามขึ้น เพื่อรำลึกถึงคุณงามความดีของพระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้ามหาสารคามคนแรก และสร้างเครือข่ายทางวัฒนธรรมที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของชาวมหาสารคาม ทั้งด้านดนตรี ศิลปะการแสดงพื้นบ้าน วรรณกรรม การแต่งการและเครื่องนุ่งห่ม และด้านอาหาร อันจะเป็นการส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาต่อยอด รวมทั้งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้ลูกหลานได้สืบทอด และวารสารฉบับนี้ จึงเสมือนเครื่องยืนยันว่า “เราจะก้าวไปพร้อมๆ กัน”

(นายภาคิน ตีระพงศ์ไพบูลย์)
นายกเทศมนตรีเมืองมหาสารคาม

กิ่งเมืองกิ่งชนบท และเมืองการศึกษา

มหาสารคาม

DNA

การขยายตัวของชุมชนในเมืองมหาสารคาม พ.ศ. 2408 - ปัจจุบัน (ทศวรรษ 2560)

วารสารเทวบาล ฉบับพิเศษ
เมืองมหาสารคาม

บทนำ

ดีเอ็นเอ หรือ สารพันธุกรรม (deoxyribonucleic acid; DNA) เป็นโครงสร้างพื้นฐานที่อยู่ในคน พืช และสัตว์ ทำหน้าที่เก็บรักษาและถ่ายทอดรหัสพันธุกรรมซึ่งมีความสำคัญต่อการกำหนดลักษณะต่างๆ ของสิ่งมีชีวิต ทำให้เราสามารถสืบทอดลักษณะประจำพันธุ์และดำรงเผ่าพันธุ์จากรุ่นหนึ่งไปอีกรุ่นหนึ่ง ดังนั้น เมื่อเราให้ความหมายของการเป็น “เมืองที่มีชีวิต” ที่มีการก่อเกิดและพัฒนาการเหมือนสิ่งมีชีวิต การถอดรหัสพันธุกรรมของเมืองจึงมีความจำเป็นเทียบเท่ากับการถอดรหัสพันธุกรรมของสิ่งมีชีวิต อันจะนำไปสู่ความรู้อย่างลึกซึ้งในพันธุกรรมของเมืองและการถ่ายทอดพันธุกรรมเมืองจากรุ่นหนึ่งไปอีกรุ่นหนึ่ง

นิทรรศการ “กึ่งเมืองกึ่งชนบท และ เมืองการศึกษา: มหาสารคาม ดีเอ็นเอ” เป็นเครื่องมือหนึ่งในการถอดรหัสพันธุกรรมของเมืองมหาสารคาม โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์อธิบายการขยายตัวของชุมชนในเมืองมหาสารคาม ตั้งแต่การตั้งเมืองในปี พ.ศ. 2408 จนถึงปัจจุบัน (ทศวรรษ 2560) โดยการนำเสนอดีเอ็นเอของเมืองมหาสารคาม อันได้แก่ ลักษณะ “กึ่งเมืองกึ่งชนบทและเมืองการศึกษา” ในช่วงเวลาสำคัญทางประวัติศาสตร์ของเมืองมหาสารคาม 5 ยุคสมัย ได้แก่ 1) ก่อนตั้งเมืองมหาสารคาม พ.ศ. 2408 2) ยุคสมัยเจ้าเมือง (พ.ศ.2408-2455) 3) ยุคสมัยผู้ว่าราชการจังหวัด (พ.ศ.2455-2510) 4) ยุคสมัยสถาบันการศึกษา (พ.ศ.2510-2535) และ 5) ยุคสมัยธุรกิจแบบใหม่ (พ.ศ.2535-ทศวรรษ 2560)

ดีเอ็นเอเมืองมหาสารคาม เป็นข้อมูลความรู้ที่มีความสำคัญต่อการกำหนดทิศทางการพัฒนาเมืองมหาสารคาม ในปัจจุบันและอนาคต ในขณะเดียวกันก็เป็นต้นทุนในการสร้างสำนักทางประวัติศาสตร์และความเป็นพลเมือง อันจะนำไปสู่ความร่วมมือ ในการสร้างสรรค์เมืองมหาสารคาม

“กึ่งเมืองกึ่งชนบทและเมืองการศึกษา” เป็นเพียงดีเอ็นเอส่วนหนึ่งของเมืองมหาสารคาม ยังมีดีเอ็นเออีกจำนวนมาก ในหลายหลายบริบทที่ชาวเมืองมหาสารคามควรร่วมกันค้นหา และนำมาใช้เป็นข้อมูลเพื่อการสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามให้แก่เมืองมหาสารคามในอนาคต

เมือง มหาสารคาม

จังหวัดมหาสารคามตั้งอยู่กึ่งกลางของภาคอีสาน จัดว่าเป็นจังหวัดที่มีขนาดเล็ก กล่าวคือ มีพื้นที่ 5,291.68 ตารางกิโลเมตร มีประชากรประมาณ 961,658 คน ประกอบด้วย 13 อำเภอ คือ อำเภอเมืองมหาสารคาม อำเภอกันทรวิชัย อำเภอโกสุมพิสัย อำเภอบรบือ อำเภอเชียงยืน อำเภอชื่นชม อำเภอวาปีปทุม อำเภอแกด้า อำเภอนาดูน อำเภอนาเชือก อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย อำเภอยางสีสุราช และอำเภอกุดรัง สำหรับเขตเทศบาลเมืองมหาสารคามจัดว่ามีขนาดเล็กเช่นกัน โดยเทศบาลเมืองมหาสารคามมีพื้นที่ 24.14 ตารางกิโลเมตร และมีประชากรประมาณ 54,241 คน ย่านการค้า อาคารพาณิชย์ กระจุกตัวอยู่บริเวณภายในเขตเทศบาล ไม่มีโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ผู้คนส่วนใหญ่ยังดำรงชีวิตเกี่ยวกับการเกษตรคือ การปลูกข้าว อ้อย มันสำปะหลัง แต่ผู้คนในมหาสารคาม จิตใจดี ยิ้มแย้ม แจ่มใส และจริงใจ

เมืองมหาสารคามในปัจจุบัน ไม่แตกต่างจากอดีตมากนัก กล่าวคือไม่ปรากฏว่ามีสินค้าและทรัพยากรธรรมชาติที่มีค่า มหาสารคามเป็นจังหวัดที่จัดอยู่ในกลุ่มของ “จังหวัดยากจน” ของประเทศ มหาสารคามมิใช่เมืองที่มีความสำคัญทางการปกครอง (กล่าวกันว่าผู้ที่จะดำรงตำแหน่งระดับสูงของทางราชการ อาทิ ผู้ว่าราชการจังหวัด รวมทั้งข้าราชการระดับสูงตำแหน่งต่างๆ มักต้องมา “ฝึกงาน” ที่จังหวัดนี้ก่อนไปดำรงตำแหน่งที่สูงขึ้น ณ จังหวัดสำคัญอื่นๆ) มหาสารคามไม่มีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจสำหรับ นักท่องเที่ยว เพราะไม่มีภูเขา ไม่มีแหล่งน้ำใหญ่ที่สวยงามสำหรับเป็นที่พักผ่อน และยังขาดนักธุรกิจที่มาลงทุนทางอุตสาหกรรมที่สำคัญ แต่ในขณะเดียวกันมหาสารคามเป็นศูนย์กลางสำคัญแห่งหนึ่งทางการศึกษา สถาบันการศึกษาระดับสูง ประกอบด้วย หน่วยงานทางการศึกษาระดับต่างๆ อาทิ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตมหาสารคาม วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีมหาสารคาม วิทยาลัยเทคนิคมหาสารคาม วิทยาลัยอาชีวศึกษา มหาสารคาม ซึ่งสถาบันการศึกษาต่างๆ เหล่านี้ทำให้มีผู้คนจำนวนมาก เข้ามาอาศัยในเมืองมหาสารคามเป็นช่วงๆ ในลักษณะ “ประชากรแฝง” ส่งผลให้มหาสารคามกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงแบบสมัยใหม่ซึ่งกำลังมีบทบาทมากขึ้นทุกที

เสริมไทยในอดีต

ภาพโดย : นายแพทย์กิตติศักดิ์ คณาสวัสดิ์

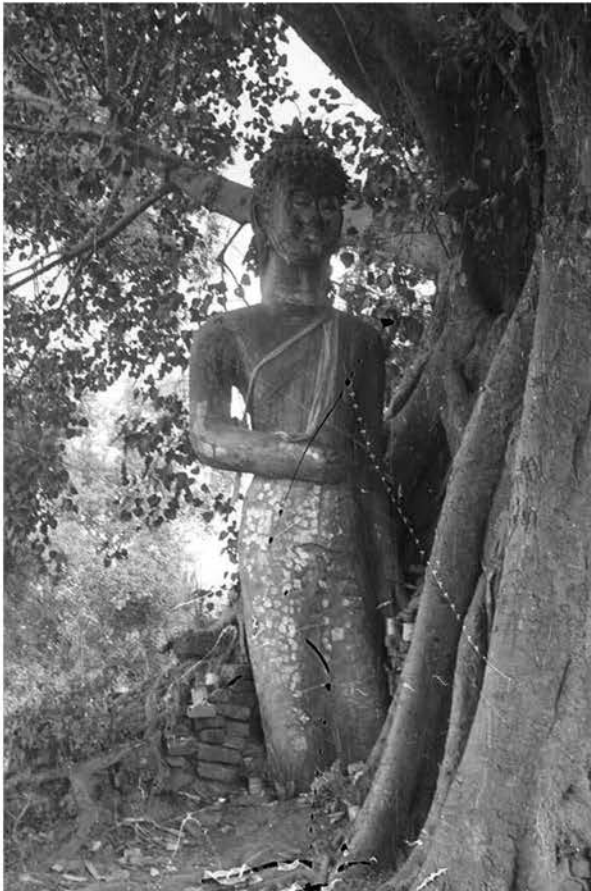

- จังหวัดมหาสารคาม แผนพัฒนาจังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. 2561-2564
 - เทศบาลเมืองมหาสารคาม แผนพัฒนาท้องถิ่นปี (พ.ศ. 2561-2564) วันที่ 20 มกราคม พ.ศ. 2560

ยุคก่อนตั้งเมืองมหาสารคาม พ.ศ. 2408

บริเวณที่เป็นจังหวัดมหาสารคามในปัจจุบันเดิมเคยมีผู้คนมาตั้งถิ่นฐานอยู่ก่อนแล้วมาแล้วนับพันปี จากหลักฐานทางโบราณคดีพบว่า มีผู้คนมาตั้งถิ่นฐานตั้งแต่ยุคโลหะตอนปลาย หรือประมาณ 2,000 ปีที่ผ่านมา รายงานการขุดค้นที่อำเภอกันทรวิชัย รายงานการขุดค้นที่บ้านเชียงเหียน ในปี พ.ศ. 2522 พบแคปซูลที่ฝังศพคน ภาชนะดินเผา หม้อไห สำริด เหล็ก ลูกปัด กระดุกสัตว์ โดยเฉพาะ ควาย นอกจากนี้ยังพบคูน้ำคันดินลักษณะรูปวงรี หรือรูปไข่ บนเนินสูง พบซากเจดีย์ พระพุทธรูปศิลา พระพิมพ์ดินเผา รวมทั้งพระธาตุและพระบรมสารีริกธาตุ ในหลายพื้นที่ของจังหวัดมหาสารคาม อาทิ อำเภอกันทรวิชัย อำเภอนาดูน อำเภอเมือง อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย ซึ่งทำให้ทราบว่าเป็นศิลปะและวัฒนธรรมสมัยทวารวดี หรือ ประมาณ 1,200 ปีที่ผ่านมา นอกจากศิลปะแบบทวารวดีแล้วยังพบหลักฐานที่แสดงถึงศิลปะและวัฒนธรรมแบบเขมรซึ่งมีอายุประมาณ 800 – 1,000 ปีที่ผ่านมา หลักฐานในวัฒนธรรมเขมรที่โดดเด่นได้แก่

โบราณสถานที่เป็นปราสาทหิน หรือ กู่ โบราณสถานเหล่านี้มักเป็นอาคารก่อสร้างด้วยหินประเภทต่าง ๆ อาทิ หินทราย ศิลาล้าง นอกจากนั้นยังพบรูปเคารพในลัทธิพราหมณ์ ที่พบเสมอๆ คือ รูปเคารพในการบูชา พระศิวะ ได้แก่ ศิวะลิงค์ ต่อมาในพุทธศตวรรษที่ 18 พระเจ้าชัยวรมันที่ 7 โปรดให้เปลี่ยนมาบูชาพระโพธิสัตว์ ในลัทธิพุทธศาสนา แบบมหายานแทน ดังนั้นจึงพบรูปเคารพทั้งในลัทธิพราหมณ์ และพุทธศาสนา ลัทธิมหายาน โบราณสถานที่เป็นที่ทราบกันดีเช่น กู่สันตรัตน์ที่อำเภอนาดูน กู่บ้านเขวที่อำเภอเมือง กู่บัวมาศ ที่อำเภอบรบือ กู่แก้วที่อำเภอกันทรวิชัย เป็นต้น และตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 23 เป็นต้นมา พวกกลุ่มวัฒนธรรมลาวได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานมั่นคงจนตั้งเมืองมหาสารคามขึ้นในปี พ.ศ. 2408 มหาสารคามจึงเป็นดินแดนที่มีผู้คนตั้งหลักแหล่งมานานกว่าสองพันปี มีทั้งความเก่าและ มีวัฒนธรรมหลายยุคสมัย

กรมศิลปากร อดิสราน กรุงเทพฯ โรงพิมพ์การศาสนา 2531 หน้า 238-239
กรมศิลปากร อดิสราน กรุงเทพฯ โรงพิมพ์การศาสนา 2531 หน้า 46
ไม่ระบุรายละเอียดใน อนุศักดิ์ กิมณี ตามหาร่องรอยและอยู่ในมหาสารคาม เขียนแก่: โรงพิมพ์ศิริวัฒน์ อพยพชัย 2543

ยุคเจ้าเมือง (พ.ศ. 2408 – 2455)

9,000 คน มายังเมืองใหม่ และในปี พ.ศ. 2402 ได้มีหนังสือกราบบังคมทูลไปยังกรุงเทพฯ ต่อมา เมื่อวันที่ 22 สิงหาคม พ.ศ. 2408 พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ยก “บ้านลาดกุดยางใหญ่” หรือ “บ้านลาด กุดนางโย” เป็นเมืองมหาสารคาม พร้อมทั้งโปรดเกล้าฯ ให้ ท้าวมหาชัย(กวต) เป็นพระเจริญราชเดช(กวต) เจ้าเมืองมหาสารคามคนแรก นับตั้งแต่นั้นมาเมืองมหาสารคามได้เริ่มเจริญขึ้นเนื่องจากมีผู้คนอพยพมาสมทบ อันมีผลให้เมืองมหาสารคามได้ขยายตัวไปเป็นระยะๆ ในเวลาต่อมา

ก่อนการตั้งเมืองมหาสารคามในปี พ.ศ. 2408 เชื่อว่ามีผู้คนเป็นชุมชนเล็กๆ อาศัยอยู่แถบนี้มาก่อน บริเวณคุ้มบ้านจารย์ หรือ บ้านจวน ซึ่งอยู่ใกล้ๆ วัดอภิลิขิต์และวิทยาลัยอาชีวะ ใกล้ๆ กุดนางโย หรือกุดยางใหญ่ บริเวณนี้คงจะมีผู้คนอยู่แล้วบ้าง (ต่อมา บริเวณกลางหมู่บ้านมีบริเวณโล่งกว้างเป็นพื้นที่ใช้ทำพิธีกรรมต่างๆ เรียกว่า “เดินบ้านใหญ่” นอกจากนี้ บริเวณทางใต้ของเมืองอาจมีผู้คนอาศัยอยู่แถบริมห้วยคะคาง บ้านหนองจิก ซึ่งเป็นที่ตั้งของศาลปู่ทิม นอกจากนี้บริเวณเมืองท่าขอนแก่น และเมืองอื่น ๆ ในแถบนี้มีประวัติเรื่องราวเกี่ยวกับชุมชนตั้งแต่ต้นรัตนโกสินทร์เรื่อยมา

เมืองมหาสารคามเกิดจากการแยกตัวออกจากเมืองร้อยเอ็ดโดยขอตั้งเป็นเมืองในปี พ.ศ. 2408 (ผู้คนจากเมืองจำปาศักดิ์มาสร้างเมืองสุวรรณภูมิในปี พ.ศ. 2256 และผู้คนจากเมืองสุวรรณภูมิแยกตัวมาสร้างเมืองร้อยเอ็ด และเมืองอื่นๆ) ในปี พ.ศ. 2402 พระชัตติยวงศา (จัน) เจ้าเมืองร้อยเอ็ดได้ให้ ท้าวมหาชัย (กวต) บุตรอุปฮาด (สิงห์) เมืองร้อยเอ็ด และท้าวบัวทองบุตรอุปฮาด (ภู) สำรวจดินแดนทางทิศตะวันตกของเมืองร้อยเอ็ดเพื่อขอตั้งเมืองใหม่ และเมื่อเลือกที่ตั้งได้แล้ว ท้าวมหาชัย (กวต) และท้าวบัวทองได้แบ่งผู้คนจากเมืองร้อยเอ็ด ประมาณ

ในเรื่องเกี่ยวกับชื่อเมืองมหาสารคาม รองศาสตราจารย์ธีรชัย บุญมาธรรม ภาควิชาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เสนอความเห็นที่ ชื่อเมืองที่ถูกตั้งน่าจะเป็น “มหาสารคาม” โดยแปลจากข้อความ “กุดยางใหญ่” ที่ปรากฏในร่างสารตราเจ้าพระยาจักรี มาถึงพระชัตติยวงศา เรื่องขนานนาม บ้านลาดกุดยางใหญ่เป็นเมืองมหาสารคาม ดังนี้

- บุญช่วย อัครถาวร ประวัติศาสตร์ภาคอีสาน และเมืองมหาสารคามและผลงานต่าง ๆ จัดพิมพ์เป็นอนุสรณ์ เนื่องในงานพระราชทานเพลิงศพ นางบุญช่วย อัครถาวร ณ วัดมกุฏกษัตริยาราม วันที่ 3 กันยายน พ.ศ. 2522 หน้า 62-64 และ ธีรชัย บุญมาธรรม
- งานวิจัยเรื่อง พัฒนาการของเมืองมหาสารคาม พ.ศ. 2408-2455 มหาสารคาม: โครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์เมือง 2547
- เดิม วิภาคย์พงษ์กิจ ประวัติศาสตร์อีสาน กุลงพทา: โรงเรียนมหาวิทยาลัยอรรถพรมาจารย์ 2542

“มหา” ตรงกับคำว่า ใหญ่

“สาละ” เป็นชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง จำพวกต้นรังซึ่งจัดอยู่ในตระกูล ไม้ยาง ดังนั้นคำว่า “ยาง” ตรงกับคำว่า สาละ ซึ่งเป็นไม้ตระกูลยางชนิดหนึ่งและมีความสำคัญเกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา ด้วยพระนางสิริมหามายา ได้ประสูติพระพุทธเจ้าใต้ต้นสาละ เมื่อ พ.ศ.2509 ท่านอธิบดีกรมศาสนาปลูกไม้ที่วัดมหาชัย เป็นพันธุ์ลังกา

“คาม” หมายถึง ที่อยู่อาศัยของชุมชน ที่แปลเช่นนี้ เพราะพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 ทรงเข้าพระทัยว่า “กุด” (ความหมายท้องถิ่น แปลว่า ลำน้ำตื้น คือ สายน้ำเปลี่ยนทางเดิน ทำให้สายน้ำเดิมกลายเป็นลำน้ำตื้น ลักษณะเดียวกับทะเลสาบ) เป็นคำเดียวกับคำว่า “กุฎิ” ซึ่งหมายถึงที่อยู่อาศัย เนื่องจากพระองค์ทรงสร้าง กุฎิ ไว้เป็นที่ประทับสำหรับทรงบำเพ็ญภาวนาและสมาธิ กุฎิจึงมีลักษณะคล้ายถ้ำเล็กๆ ซึ่งทรงสร้างไว้บริเวณ พระราชวังปทุมวัน (ซึ่งต่อมาส่วนหนึ่ง คือวัง เพ็ชรบูรณ์ ในเจ้าฟ้าจุฑาธุชธราดิลก กรมขุนเพ็ชรบูรณ์อินทราชัย พระราชโอรสในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 และ สมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ) และใช้คำว่า คาม แปลว่าที่อยู่อาศัยซึ่งหมายถึง

ชุมชน (ซึ่งสมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพได้ชี้ให้เห็น กรณี “บ้านกุดลิง” ซึ่งต่อมาเป็น เมืองวานรนิวาส) อย่างไรก็ตามข้อน่าสังเกตนี้ควรได้รับการพิจารณาจากผู้รู้ต่อไป

ก่อนตัดสินใจตั้งเมืองมหาสารคามบริเวณกุดยางใหญ่ ผู้นำในการสร้างเมืองมีความเห็นที่จะตั้งเมืองในสถานที่ต่างกัน ท้าวมหาชัย (กวด) ได้คิดตั้งเมืองบริเวณที่เป็นเนินสูง คือบริเวณที่เป็นโรงเรียนหลักเมืองในปัจจุบัน โดยได้ลงเสาหลักเมืองไว้และหวังว่าเมืองจะขยายไปจนจรดเส้นทางทางน้ำธรรมชาติ กล่าวคือ ทางทิศตะวันตกจดห้วยคะคาง ส่วนทางทิศตะวันออกจะขยายเมืองมาถึงบริเวณที่เป็นกุดนางเอยและหนองกระทุ่ม ประมาณ 6 เดือนต่อมาท้าวมหาชัย (กวด) พบว่าบริเวณดังกล่าวเป็นที่ดอน ขาดแคลนน้ำจึงหาที่ตั้งเมืองใหม่ โดยย้ายที่ตั้งไปทางทิศตะวันออกคือบริเวณหนองกระทุ่ม ซึ่งมีชุมชนจำนวนหนึ่งตั้งบ้านเรือนบริเวณแถบนี้มาก่อนแล้ว ส่วนที่อาศัยเดิมนั้นต่อมาได้สร้างวัดขึ้นแทน คือ “วัดดอนเมือง” แต่ชาวเมืองเรียกว่า “วัดข้าวห้า (วัดข้าวห้า)” และต่อมากลายเป็น วัดธัญญาวาส ในปัจจุบัน ดังนั้นความเจริญของเมืองมหาสารคามระยะแรกๆ จึงเริ่มจากบริเวณกุดนางเอยจนถึงหนองกระทุ่ม และพื้นที่ดั้งเดิมบริเวณศาลหลักเมืองเป็นป่าที่บออยู่เป็นเวลานาน

ส่วนท้าวบัวทอง อุปฮาดเมืองมหาสารคามเห็นว่าที่ตั้งเมืองมหาสารคามควรเป็นที่ บ้านลาดซึ่งตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำชีเหมาะสมกว่าบริเวณกุดนางเอย เนื่องจากอาจใช้เมืองมหาสารคามเป็นท่าเรือสินค้าได้ (บ้านลาดห่างจากกุดนางเอยประมาณ 8 กิโลเมตร ท้าวบัวทองจึงได้ตั้งบ้านเรือนบริเวณดังกล่าว ซึ่งทราบกันในนามว่า “บ้านอุปฮาด” (ต่อมาบ้านลาดหรือบ้านอุปฮาดนี้ร้างไป และในช่วงปี พ.ศ. 2490 บ้านลาดได้เกิดชุมชนใหม่อีกครั้งหนึ่ง) ด้วยเหตุที่ท้าวมหาชัย(กวด) และท้าวบัวทองได้เสนอที่ตั้งเมืองมหาสารคามในสองบริเวณ พระชัตติยวงศา(จัน) เจ้าเมืองร้อยเอ็ด

- ชีวประวัติ บุญมาธรรม งานวิจัยเรื่อง พัฒนาการของเมืองมหาสารคาม พ.ศ. 2408-2455 มหาสารคาม: โครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์เมือง 2547
- ชีวประวัติ บุญมาธรรม ความไม่รู้อริยธรรมเมืองมหาสารคาม ชนชนบท: หอจดหมายเหตุสถาบันวิชา 2558 พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ ทรงพระราชทานนามเมือง จาก บ้านกุดลิง เป็น เมืองวานรนิวาส เมืองจันทบุรี คำว่า สิง เบ็น วาน สิง สิง ในความเข้าใจคนท้องถิ่น คือ ต้นสิง มีใบเรียวยาว สีเขียว
- ความหมาย ส่วนกุด ทรงแปลว่า ที่อยู่อาศัย คือ กุฎิ แทนหนองน้ำตื้น ซึ่งเป็นคำว่า นิเวศ แปลว่าที่อยู่อาศัย
- บุญชัย ชัยดารา ประวัติศาสตร์ภาพเขียน และเมืองมหาสารคามและสถานที่ต่าง ๆ
- สัมภาษณ์ นายทองเนียม (ชัยวัฒน์) สัมภาษณ์นาย นายนทีศิลป์ สืบวิริยะ 12 ตุลาคม พ.ศ. 2557
- บุญชัย ชัยดารา ประวัติศาสตร์ภาคอีสาน และเมืองมหาสารคามและสถานที่ต่าง ๆ
- และวิจัย ชัยบุญมาธรรม, มหาสารคาม มหาสารคาม ในบ้านมีหลายใบ: สถาบันศึกษานานาชาติ พันธุ์เดิม (น.ก.) มหาวิทยาลัยศิลปากรพิมพ์ 2551

จึงได้ทำหนังสือขอพระราชทานตั้งบ้านลาดกุดนางใย หรือ บ้านลาดกุดขนาดใหญ่ และได้รับนามพระราชทานว่า “มหาสารคาม”

ชุมชนใหม่ของเมืองมหาสารคามอยู่บริเวณกุดนางใย จนถึงบริเวณทางทิศเหนือของหนองท่ม ซึ่งเป็นบริเวณวัดโพธิ์ศรี ในปัจจุบัน (วัดโพธิ์ศรีสร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2425 สมัยของพระเจ้าเจริญราชเดช (ชิง) เจ้าเมืองมหาสารคามคนที่สอง พ.ศ. 2422-2443) โดยทั่วไปชุมชนอาศัยอยู่เป็นคุ้ม โดยมีวัดเป็นศูนย์กลาง พระเจ้าเจริญราชเดช (กวด) เจ้าเมืองคนแรกได้สร้างวัดหลายแห่ง ได้แก่ วัดเหนือ (วัดมหาชัย) วัดกลาง (วัดอภิลิขิต ชื่อ “อภิลิขิต” เป็นนามของหลวงอภิลิขิตสารคาม นายอำเภอคนแรกของเมืองมหาสารคาม) ตั้งอยู่บริเวณฝั่งตะวันตกกุดนางใย และจากการสัมภาษณ์นางอร วุฑูโต เล่าให้ฟังว่าตนเคยได้รับทราบจากผู้ใหญ่ของตนว่า บริเวณวัดบ้านนางใย วัดใต้ (วัดอุทัยทิศ) ซึ่งตั้งอยู่ทางฝั่งตะวันออกของกุดนางใย เดิมเคยมีชุมชนอาศัยหนาแน่นพอควร แต่ต่อมาเกิดเพลิงไหม้ ผู้คนเลยอพยพมาตั้งบ้านเรือนบริเวณวัดกลางคือ วัดอภิลิขิต และมักไม่นิยมข้ามกุดนางใยไปทางทิศตะวันออก เนื่องจากผู้คนไม่กล้าเดินข้ามสะพานไม้เล็กๆ

- สัมภาษณ์ นางนิต ชื่นราช นายประสิทธิ์ ทองรุ่งโรจน์ และ นางอร วุฑูโต สัมภาษณ์โดย นายทวีศิลป์ ชีววัฒน์ วันที่ 16 ตุลาคม พ.ศ. 2537
ณ โรงเรียนอนุบาลวารวดี บ้านมสาสิทธิ์ 1324 ถนนหนองสวรรค์ อ.เมืองเมือง มหาสารคาม
- ฉลอมชัย โรจน์นันทบุตรผู้เกษียณในเมืองมหาสารคาม. ในนิตยสาร อุทัยปัญญา สัปดาห์ ประเพณี วิถีชีวิต สัมพันธ์กับสิ่งศักดิ์ในทางพระราชทานเพลิงพระศพ ศิริสุภาพ. ณ แคว้นอภิลิขิต ๑.๓๓๓ อ.เมือง จ.มหาสารคาม. 4 มีนาคม 2542 หน้า 63-67

ข้ามกุดนางใย เพราะกุดนางใยในขณะนั้นมีจระเข้ชุกชุมและดุร้ายมาก จะเข้เหล่านี้มักชอบทำร้ายผู้คนที่เดินข้ามสะพานไม้ รวมทั้งผู้คนที่ใช้น้ำจากแหล่งน้ำนี้ด้วย จนกระทั่งปี พ.ศ. 2478 เกิดน้ำท่วมใหญ่ จึงไม่ปรากฏจะเข้ในหนองน้ำนี้อีก และเมื่อสร้างวัดกลาง หรือวัดอภิลิขิต พระเจ้าเจริญราชเดช(กวด) ได้มีมนต์ภิกษุรูปหนึ่ง ซึ่งเคยเป็นสามเณรด้วยกันให้มาดำรงตำแหน่งพระครูสุวรรณศรีศีลสังวรญาณ ตำแหน่งพระครูหลักคำ เจ้าคณะเมือง จำพรรษา ณ วัดอภิลิขิต บริเวณวัดอภิลิขิต จึงเป็นแหล่งชุมชนอีกแห่งหนึ่ง ในขณะที่ชุมชนกลุ่มสำคัญอยู่บริเวณหนองกระทุ่ม (วัดโพธิ์ศรี) และความเจริญของชุมชนได้ขยายตัวออกไป จนเชื่อมต่อกับความเจริญของชุมชนจากบริเวณวัดอภิลิขิต ส่วนในข้อเขียนของ ฉลอมชัย ไตรรัตน์ ระบุว่า พระพุทธিবวชอยู่วัดกลาง แล้วจึงเดินทางไปศึกษาต่อที่กรุงเทพฯ อยู่ ณ สำนักวัดมทรณพาราม พร้อมกับพระอ่อนวัดบ้านนางใย พระอ่อนเมื่อศึกษาพอสมควรแล้วก็กลับเมืองมหาสารคาม ในที่สุดท่านได้รับการสถาปนาเป็น พระสารคามมุนี เจ้าคณะจังหวัดมหาสารคาม สถิตอยู่วัดเหนือ (วัดมหาชัย) พระพุทธิเรียนอยู่ 4 ปีเจ้าเมืองมหาสารคามได้มีมนต์กลับมาจำพรรษาที่วัดกลางตามเดิม เป็นครูคนแรกที่ได้สอนหนังสือไทยในเมืองมหาสารคาม เมื่อลาสิกขาแล้วท่านได้เข้ารับราชการกับพระเจ้าเจริญราชเดช จนในที่สุดท่านได้เป็นนายอำเภอเมืองมหาสารคาม

ดังได้กล่าวมาแล้วว่า เมืองมหาสารคามในระยะแรกคือ ราว 150 ปีที่ผ่านมา มีศูนย์กลางความเจริญตั้งแต่บริเวณคุ้มวัดอภิสิทธิ์ จนถึงบริเวณหนองกระทุ่ม (ต่อมาเป็นคุ้มวัดโพธิ์ศรี) และคุ้มวัดมหาชัย (วัดมหาชัย สร้างโดยพระเจริญราชเดช(กวด) ในปี พ.ศ. 2409) บริเวณหนองกระทุ่มทางทิศเหนือ (คุ้มวัดโพธิ์ศรีปัจจุบัน) เป็นที่ตั้งของสถานที่ราชการ คุ้มเจ้าเมือง ร้านค้า บ้านเรือนราษฎรและตลาด คุ้มเจ้าเมืองในระยะแรกตั้งอยู่บริเวณทางทิศตะวันตกของหนองกระทุ่ม ใกล้กับห้วยคะคาง (ปัจจุบันเป็นสำนักงานพาณิชย์จังหวัดมหาสารคาม) ส่วนราษฎรตั้งบ้านเรือนทำด้วยไม้รวมอยู่กันเป็นคุ้ม ร้านค้าตั้งอยู่บริเวณสองฝั่งถนนจากหน้าวัดโพธิ์ศรีไปยังถนนนครสวรรค์ คือถนนเจริญราชเดช ในปัจจุบัน ร้านค้าเหล่านี้ทำด้วยดินเหนียวหรือที่เรียกกันว่า “ตึกดิน” ตึกดินรุ่นแรกที่ยังปรากฏอยู่ริมถนนเจริญราชเดช มีจำนวน 4 ห้อง โดยมี นายชื่นชัย วรามิตร เป็นเจ้าของและยังคงรักษาสภาพเดิมไว้ ณ บ้านเลขที่ 1082 ถนนเจริญราชเดช อย่างไรก็ตาม นายประพิศ ทองโรจน์ ได้กล่าวว่า ตึกดินที่บ้านนายชื่นชัย วรามิตร ในปัจจุบันยังมีใช้ตึกดินที่มีอายุเก่าที่สุด ตึกดินฝั่งตรงข้ามเยื้องบ้านนายชื่นชัย วรามิตร ปัจจุบัน ซึ่งเดิมเป็นของเก่าแก่อยู่ ดูจะเก่ากว่า แต่ปัจจุบันไม่ปรากฏให้เห็นแล้ว ส่วนตลาดอยู่บริเวณถนนเจริญราชเดช 1 ตัดกับถนนนครสวรรค์ โดยพ่อค้าแม่ค้าต้องถือนำสินค้าต่างๆ มากองไว้กับพื้น สินค้าได้แก่ พืช ผัก ข้าวสาร รวมทั้งสิ่งของเครื่องใช้เล็กๆ น้อยๆ ตรงสี่แยกนี้จึงเรียกว่า ตลาดสี่กั๊ก

พ่อค้าที่ตั้งร้านขายของบริเวณตึกดินสองฝั่งถนนเจริญราชเดช (ถนนเป็นดินทราย) ส่วนใหญ่เป็นชาวจีน ชาวจีนมาจากหลายแห่งทั้งจากเมืองร้อยเอ็ด และนครราชสีมา ชาวจีนได้ยึดอาชีพค้าขาย ทั้งสินค้าเบ็ดเตล็ดและเสื้อผ้า เมื่อเริ่มสร้างฐานะทางเศรษฐกิจชาวจีนกลุ่มนี้ได้เชื่อมโยงกับทั้งผู้คนและผู้นำท้องถิ่น ด้วยการแต่งงาน ชาวจีนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการเกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจและความเจริญให้กับเมืองมหาสารคาม การค้าขายแบบใหม่ซึ่งต่างจากการค้าขายแบบท้องถิ่น มีผลให้ เกิดการขยายตัวของร้านค้าและธุรกิจ ดังเห็นได้จากกรณีการเกิดโรงแรมชื่อ “โรงแรมปักตง” นับเป็นโรงแรมแห่งแรกของเมืองมหาสารคาม จึงอาจกล่าวได้ว่า ศูนย์ความเจริญสำคัญของเมืองมหาสารคามระยะแรกอยู่บริเวณถนนเจริญราชเดช

การขยายตัวของชุมชนเมืองมหาสารคามในระยะแรกๆ ดูจะสอดคล้องกับผู้นำ กล่าวคือ หลังจากที่พระเจริญราชเดช (กวด) เจ้าเมืองคนแรกถึงแก่กรรมในปี พ.ศ. 2421 พระเจริญราชเดช (ฮึง) เจ้าเมืองคนที่สอง (พ.ศ. 2422-2443) ได้ย้าย “โฮงเจ้าเมือง” หรือบ้านเจ้าเมืองมายังถนนนครสวรรค์ บริเวณหัวมุมถนนคมนาคมทิศตะวันตก ตัดกับถนนนครสวรรค์ ซึ่งปัจจุบันเป็นบ้านเลขที่ 1422 ถนนนครสวรรค์เมื่อเป็นเช่นนี้ร้านค้าและการขยายตัวของชุมชนจึงเริ่มกระจายออกจากถนนเจริญราชเดช ไปทางทิศตะวันตกของถนนนครสวรรค์

- สัมภาษณ์ นายประพิศ ทองโรจน์ สัมภาษณ์โดย นายทวีศิลป์ สิงห์ณะ วันที่ 15 ตุลาคม พ.ศ. 2537
 - สัมภาษณ์ นางนิต จันทราช สัมภาษณ์โดย นายทวีศิลป์ สิงห์ณะ วันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2537
 - สัมภาษณ์ นางนิต จันทราช สัมภาษณ์โดย นายทวีศิลป์ สิงห์ณะ วันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2537

ประมาณ 110 ปี ที่ผ่านมามีสมัยของพระเจ้าบรมวงศ์เธอ (อุ่น) เจ้าเมืองมหาสารคาม คนที่สาม (พ.ศ. 2446 - 2455) ได้ย้ายโฮงเจ้าเมือง หรือที่ผู้คนเรียกกันว่า “โฮงญาพ่อหลวง” ไปอยู่ฝั่งตรงข้าม เยื้องไปทางตะวันออก ของโฮงเจ้าเมืองคนเดิม คือพระเจ้าบรมวงศ์เธอ (ฮึง) กล่าวกันว่าโฮงเจ้าเมืองเป็นเรือนไม้สองชั้น ทาสีแดง ด้านหลังมีบันไดเวียน มีรั้วไม้สูง ต่างจากเรือนทั่วไป เมืองมหาสารคามได้ขยายตัวออกจากบริเวณคุ้มวัดโพธิ์ศรีไปทางทิศตะวันตกตามแนวถนนนครสวรรค์ ซึ่งเป็นถนนดินทรายเช่นเดิมมาจนถึงบริเวณที่เป็นสี่แยกถนนการกรุงเทพมหานครในปัจจุบัน คือช่วงตัดระหว่างถนนนครสวรรค์กับถนนนรบุตร สาเหตุการขยายตัวของชุมชนเมืองมหาสารคามอาจเนื่องจากเหตุผลต่างๆ คือ ประการแรก การย้ายโฮง หรือบ้านเจ้าเมือง ในช่วงเวลาต่างๆ ซึ่งทำให้ผู้คนขยายตัวตามความเจริญของศูนย์กลางอำนาจของเมือง ประการที่สอง จากการอพยพเข้ามาของชาวร้อยเอ็ดเป็นระยะๆ ดังเช่นในปี พ.ศ. 2415 ประชาชนเมืองร้อยเอ็ดจำนวนมากได้อพยพจากเมืองร้อยเอ็ดมายังมหาสารคามเนื่องจากผู้ปกครองเมืองคือ พระขัติยวงศา (सार) ข่มเหงราษฎรอยู่เสมอ และประการที่สาม คือ การเข้ามา

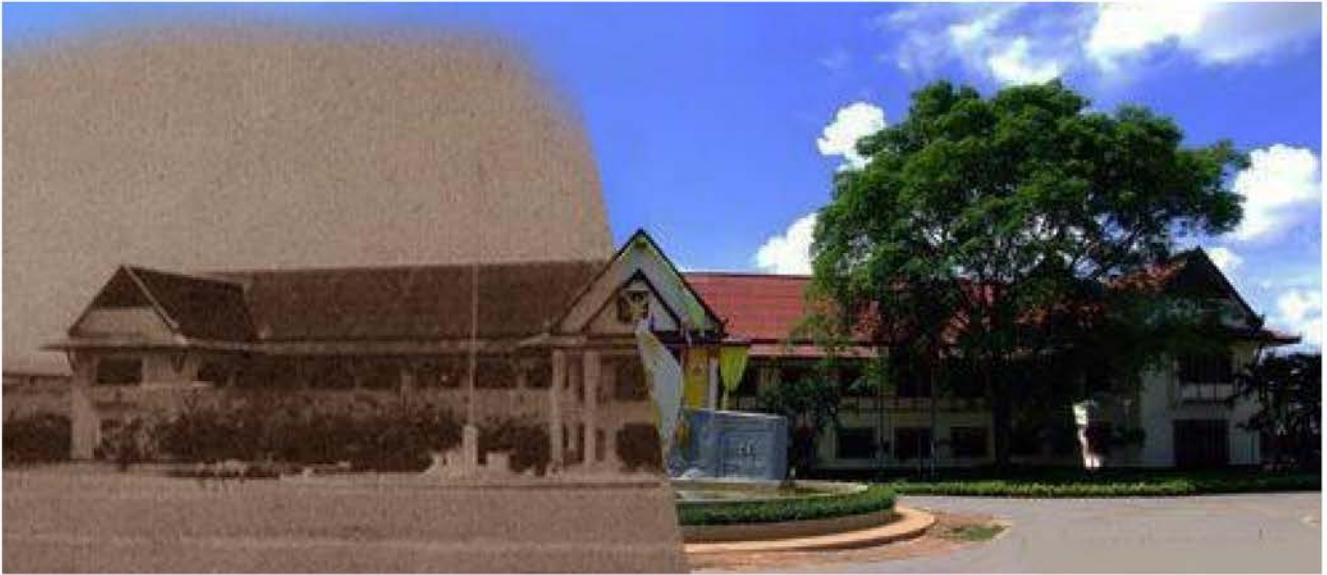
ของคนจีน คนจีนได้อพยพเข้ามามากขึ้นเพื่อทำการค้าขาย ตระกูลคนจีนที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานช่วงแรกๆ ได้แก่ เจ้าแก้วจ้อย ต้นตระกูลศรีสถิตย์ นายไช้บูน แซ่เอ็ง ต้นตระกูล เสร์รัตน์ นายเป็งกิม แซ่ตั้ง จากมณฑลทวนกวางตุ้ง ต้นตระกูล นาคะพงษ์ นายเป็งกิม แซ่ตั้ง จากมณฑลแต้จิ๋ว ต้นตระกูล ทองโรจน์ นายฮ้วง แซ่ตั้ง ต้นตระกูล แสงมหาชัย นายเอี้ย ต้นตระกูล อัครถาวร คนจีนที่เข้ามาค้าขายทำให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจของเมืองมหาสารคามในเวลาต่อมา

ศาลากลางจังหวัดมหาสารคาม

- สัมภาษณ์ นางทองเลื่อน เวียงแก้ว สัมภาษณ์โดย นายทวีศิลป์ สืบวัฒนะ 12 ตุลาคม พ.ศ. 2557
 - บุญช่วย อัครถาวร ประวัติศาสตร์ภาคอีสาน และเมืองมหาสารคามและเมืองต่างๆ หน้า 71
 - ทวีศิลป์ สืบวัฒนะ ชีวิต บุญผดุงธรรม และ ทน เกตุวาทา ข้อมูลฝ่ายวิชาการ โครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์เมืองมหาสารคาม 2546 หน้า 42

ยุคผู้ว่าราชการจังหวัด พ.ศ. 2455 – 2510

ในปี พ.ศ. 2455 รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 (พ.ศ. 2453-2468) โปรดให้ผู้ว่าราชการเมือง (ต่อมาเป็นผู้ว่าราชการจังหวัด) ซึ่งถูกคัดเลือกจากกระทรวงมหาดไทยให้เป็นผู้ปกครองแทนเจ้าเมืองเดิม สำหรับจังหวัดมหาสารคาม กระทรวงมหาดไทยได้ส่ง หม่อมเจ้า นพมาศ นวรัตน์ฯ มาเป็นผู้ว่าราชการฯ ระหว่างปี พ.ศ. 2455-2459 และมีผู้ว่าราชการจังหวัดดำรงตำแหน่งสืบต่อมาจนถึงปัจจุบัน หม่อมเจ้านพมาศ นวรัตน์ฯ ผู้ว่าราชการจังหวัดคนแรกได้เริ่มย้ายหน่วยงานทางราชการเดิมซึ่งเคยปฏิบัติงาน ณ โองเจ้าเมืองหรือบ้านเจ้าเมือง ให้ไปยังสถานที่ใหม่ โดยทรงสร้าง ที่ทำการหรือศาลากลางหลังแรก (ปัจจุบันบริเวณที่ว่าการอำเภอเมือง) ต่อมาในปี พ.ศ. 2461พระยาสารคามคณาภิบาล (พร้อม ณ นคร) ได้จัดสร้างศาลากลางหลังใหม่ขึ้น เพราะสถานที่เดิมคับแคบและเมื่อ พระยาสารคามคณาภิบาล (ทิพย์ โจรประดิษฐ์) มาดำรงตำแหน่งผู้ว่าฯ ได้จัดสร้างศาลากลางหลังใหม่ต่อ และสำเร็จสมัยผู้ว่าฯ พระประชากรบริรักษ์ (สาย ปาลนนท์) ในปี พ.ศ. 2467 ซึ่งอาคารศาลากลางหลังนี้ใช้มาจนถึงปี พ.ศ. 2495 อาคารศาลากลางคอนกรีตหลังใหม่ สร้างในปี พ.ศ. 2495 และเสร็จในหนึ่งปีถัดมา และใช้จนถึงปี พ.ศ. 2540 สร้างศาลากลางหลังใหม่เป็นศูนย์ราชการตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของเมืองตามเส้นทางไปจังหวัดบุรีรัมย์ นับเป็นอาคารศาลากลางจังหวัดมหาสารคามลำดับที่ 4

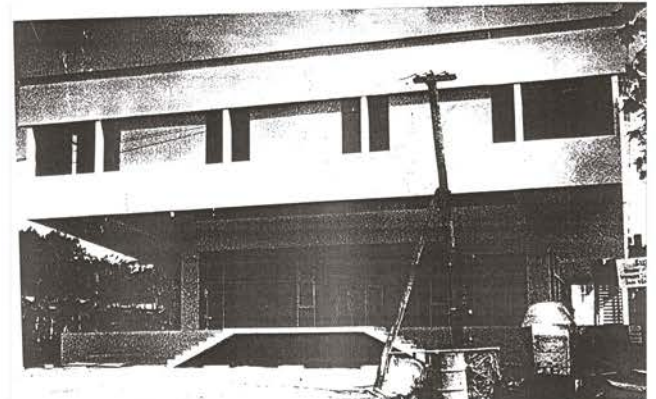
- หนังสือผู้ว่าราชการจังหวัดคนแรกแล้ว กระทรวงมหาดไทยได้ส่งข้าราชการจากส่วนกลางมาปกครอง อาทิ พระยาสารคามคณาภิบาล (พร้อม ณ นคร) ช่วง พ.ศ. 2460-2462 พระยาสารคามคณาภิบาล (ทิพย์ โจรประดิษฐ์) พ.ศ. 2462-2466 พระยาประชากรบริรักษ์ (สาย ปาลนนท์) พ.ศ. 2466-2468 พระยาสารคามคณาภิบาล (อนนท์ พยัคฆ์พันธ์) พ.ศ. 2468-2474 พระยารณไพศาลศรีวิดี (เจริญ ศรีวิธสาร) พ.ศ. 2474-2476 ทหารอัครนายภูบาล (ร.อ. สมวิไล เทพศักดิ์) พ.ศ. 2476-2482 เป็นต้น
- ชื่อชัย บุญอุชธรรม ความไม่สู้เรื่องเมืองมหาสารคาม ตอนแรก : พท.โรจน์ศักดิ์นามานวิทยา 2558 หน้า 52-56

โรงพยาบาลนต์ 4711

หลังการก่อสร้างศาลากลางหลังแรก อาคารทางราชการใหม่ๆ จึงทยอยเกิดขึ้น เช่นจวนผู้ว่าราชการ โรงเรียน เรือนจำ และหน่วยงานราชการอื่นๆ การสร้างหน่วยราชการใหม่ๆ เป็นผลให้เกิดการขยายตัวทั้งสถานที่ราชการและการตั้งหลักแหล่งของชุมชนบริเวณสถานที่ราชการนั้นๆ ผู้คนเริ่มอพยพมาตั้งถิ่นฐานบริเวณสถานที่ราชการใหม่ๆ และต่อมากลายเป็นคุ่มหรือที่อยู่ของชุมชนที่มีขนาดใหญ่แยกจากชุมชนเดิม การขยายตัวของชุมชนเริ่มจากเส้นทางที่เป็นโฮงเจ้าเมืองมายังบริเวณศูนย์ราชการใหม่ ตามแนวทางทิศตะวันตกของถนนนครสวรรค์ มีผลให้ตลาดการค้าได้ย้ายจากบริเวณถนนเจริญราชเดช ตลาดสี่กั๊ก ไปใกล้ ๆ กับโฮงเจ้าเมือง ถนนนครสวรรค์ (ซึ่งในอดีตเคยเป็นที่ตั้งโรงพยาบาลนต์ 4711) กล่าวคือในปี พ.ศ. 2458 หม่อมเจ้า นพมาศ นวรัตน์ ผู้ว่าราชการจังหวัดมหาสารคามได้ทรงแนะนำพระเจริญราชเดช (อุ่น) ซึ่งในขณะนั้นเป็นกรมการเมืองให้ดำเนินการสร้างตลาดสดขึ้นให้ถูกต้องตามหลักการ เพราะตลาดสดในขณะนั้นขายของสดอยู่กลางถนน กีดขวางทางจราจรและไม่ถูกหลักอนามัย เมื่อสร้างตลาดแล้วเสร็จ หม่อมเจ้า นพมาศ นวรัตน์ ทรงเรียกชื่อตลาดนี้ว่า “ตลาดเจริญ” ตามนามของพระเจริญราชเดช ตลาดนี้ได้รื้อและสร้างใหม่อีกหลายครั้งจนภายหลังชาวเมืองมหาสารคามบางกลุ่มเรียกชื่อตลาดนี้ว่า “ตลาดนายฮวด” (นายฮวด ทองโรจน์) ตลาดสดแห่งนี้ได้

เพชรราม่า

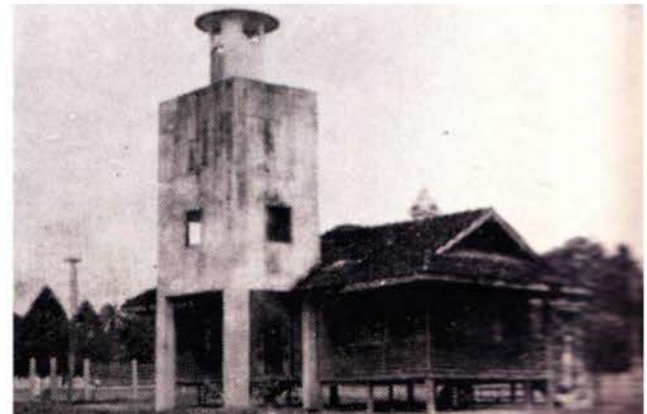
ดำเนินการมาจนถึงปี พ.ศ. 2488 นายฮวด ทองโรจน์ ได้ย้ายตลาดสดไปยัง “ตลาดของเรา” หรือตลาดสดเทศบาลจนถึงปัจจุบัน การที่คุ้มเจ้าเมืองและตลาดสดย้ายจากบริเวณถนนเจริญราชเดชมีผลให้สองฝั่งถนนนครสวรรค์ (ด้านตะวันตกของเมืองเดิม) เริ่มปรากฏมีตึกดินเป็นร้านค้า จนสุดบริเวณถนนนครสวรรค์ตัดกับถนนวรบุตร หรือสี่แยกไฟแดงธนาคารกรุงเทพในปัจจุบันถัดมาจึงเป็นสถานที่ราชการ

เมืองมหาสารคามได้พยายามขยายไปทางทิศตะวันตกจนถึงบริเวณห้วยคะคาง ถึงแม้พื้นดินส่วนใหญ่ยังเป็นป่าแต่สถานที่ต่างๆ ได้เริ่มปรากฏขึ้นบ้างดังเช่น ในปี พ.ศ. 2465 ได้มีการเปิดสนามบินบริเวณหนองข่า บริเวณศูนย์เครื่องมือกลและมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (พื้นที่ในเมือง หรือเรียกกันว่า ม.เก่า ในปัจจุบัน) สนามบินสร้างขึ้นเพื่อให้เครื่องบินขนส่งพัสดุไปรษณีย์ภัณฑ์ โดยใช้เครื่องบินชนิดเบรเกต์ปีกสองชั้น ขนพัสดุมาจากนครราชสีมา สนามบินแห่งนี้จนถึงปี พ.ศ. 2472 จากสนามบินได้เปลี่ยนมาเป็นสนามม้า ระหว่างปี พ.ศ. 2502-2514 จนวิทยาลัยวิชาการศึกษาได้ขยายข้ามถนนมาใช้เป็นสถานที่ศึกษาในปี พ.ศ. 2515 และเป็นสนามกีฬาของสถาบัน และปัจจุบันเป็นที่ตั้งของโรงพยาบาลสุทธาเวช คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ในปี พ.ศ. 2467 ได้สร้างโรงเรียนสารคามพิทยาคมแทนการเรียนการสอนที่เคยกระทำ ณ วัดโพธิ์ศรีโรงเรียนสารคามพิทยาคม ตั้งอยู่บริเวณถัดจากศาลากลางและศาล นอกจากนี้ยังได้สร้างโรงเรียนกสิกรรม (บริเวณวิทยาลัยเทคนิค แล้วย้ายมาตั้งที่โคกอีต้อย คือมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ในปัจจุบัน) แต่ชาวเมืองมหาสารคามเรียก “โรงเรียนป่นปอ” อยู่ด้านหลังโรงเรียนสารคามพิทยาคม (บริเวณโรงเรียนอนุบาลมหาสารคาม ในปัจจุบัน) โรงเรียนสตรีที่ตั้งขึ้นหลังการตั้งโรงเรียนสารคามพิทยาคมคือโรงเรียนผดุงนารี โดยในปี พ.ศ. 2470 มีเพียงอาคารไม้ชั้นเดียว และต่อมาในปี พ.ศ. 2480 จึงมีอาคารเป็นตึก (เดิมโรงเรียนสตรี คือโรงเรียนผดุงนารี) ได้ตั้งบริเวณที่เป็นโรงเรียนชายหรือโรงเรียนสารคามพิทยาคมในปัจจุบัน ต่อมามีการแลกเปลี่ยนที่ตั้ง ให้โรงเรียนสตรีย้ายไปตั้งในเมืองคือที่ตั้งปัจจุบัน และให้โรงเรียนชาย คือ โรงเรียนสารคามพิทยาคมซึ่งตั้งอยู่บริเวณโรงเรียนผดุงนารีในปัจจุบันย้ายมาตั้งด้านนอก เนื่องจากบริเวณที่ตั้งของโรงเรียนสตรีเดิมเป็นที่เปลี่ยว เป็นป่ารก ดังนั้นบริเวณ

ที่เคยเป็นป่าได้รับการพัฒนาให้เป็นสถานศึกษาแต่เมื่อพื้นที่เขตสถานที่ดังกล่าวก็ยังเป็นป่าเช่นเดิม

ความเจริญจากภายนอกเริ่มปรากฏให้เห็นจากการสร้างถนนเชื่อมระหว่างเมือง ในปี พ.ศ. 2466 ได้เริ่มสร้างเส้นทางจากจังหวัดขอนแก่นมายังอำเภอโกสุมพิสัย และอำเภอเมืองมหาสารคาม ในปี พ.ศ. 2468 ได้ก่อสร้างเส้นทางจากมหาสารคามถึงบ้านไผ่ อันเป็นสถานีรถไฟขนส่งสินค้าไปยังนครราชสีมาและกรุงเทพฯ นอกจากนี้บริเวณรอบๆ เมืองมหาสารคาม ได้มีการสร้างสะพานข้ามห้วยคะคางและแหล่งน้ำอื่นๆ ในปี พ.ศ. 2470 ได้สร้างทำนบ “สำเร็จดำริ”(บริเวณใกล้กับที่ทำการไปรษณีย์ บ้านโนนศรีสวัสดิ์ ปัจจุบัน คือสะพานเจริญราชเดช 3) อันเป็นเส้นทางข้ามห้วยคะคางเพื่อติดต่อกับขอนแก่น อย่างไรก็ตามบริเวณถนนสายต่างๆ หมายการตั้งบ้านเรือนดังเช่นปัจจุบันไม่ วัดที่เป็นศูนย์กลางของชุมชนคงปรากฏคือ วัดกลาง (วัดอภิสิทธิ์) วัดโพธิ์ศรี วัดเหนือ (วัดมหาชัย) วัดบ้านส่อง วัดไต้ยางโย (วัดอุทัยทิศ) ส่วนวัดทุ่ง (วัดนาควิชัย) วัดบ้านข้าวห้าว (วัดธัญญาวาส) และวัดหนองข่า (วัดปัจฉิมทัศน) เป็นวัดที่ยังไม่ปรากฏชุมชนโดยรอบ

• โปรดอ่านรายละเอียดใน ขักรมดรี ณะพินั สนามบินเมืองมหาสารคาม พ.ศ. 2465-2472 รายงานในรายวิชา ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น สาขาวิชาประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ พ.ศ. 2557
• สัมภาษณ์ นางทองเสียง เวียงแก้ว สัมภาษณ์ นายวิฑูลี สีบัววันละ วันที่ 15 ตุลาคม 2557
• บุญช่วย ยี่ฮาดาร ประวัติศาสตร์ภาคอีสาน และเมืองมหาสารคามและผลงานต่างๆ หน้า 110

ความเจริญบนถนนนครสวรรค์ปรากฏชัดเจนยิ่งขึ้น นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 เมืองได้ขยายไปทางทิศตะวันตกมากขึ้น นายประพิศ ทองโรจน์ เล่าให้ฟังว่า ตระกูลทินขาวซึ่งเป็นบรรพบุรุษ ฝ่ายข้างมารดาได้มาสร้างตึกขึ้นเดี่ยว บริเวณหัวมุมที่เป็นธนาคารกรุงเทพในปัจจุบัน และเป็นเจ้าของที่ดินหลายห้องบริเวณถนนนครสวรรค์ ซึ่งเป็นเขตความเจริญสุดถนนของเมือง ฟังตรงข้ามซึ่งปัจจุบันเป็นสถานีตำรวจภูธรมหาสารคามยังเป็นป่าและกล่าวกันว่ามิเสื่ออาศัยอยู่ ไปจนถึงศาลหลักเมืองและถัดไปเป็นป่าอีกเช่นกันจนถึง บ้านท่าขอนยาง ริมแม่น้ำชี ซึ่งเป็นชุมชนใหญ่ในขณะนั้น ในปี พ.ศ. 2457 ได้เริ่มมีการย้ายสถานที่ราชการ อาทิ ศาลากลางจังหวัด ศาล ที่ทำการอำเภอ สถานีตำรวจ คุก ออกจากบริเวณคุ้มวัดโพธิ์ศรี มายังบริเวณทางตะวันตกของเมืองระหว่างถนนนครสวรรค์ ตัดกับถนนผดุงวิถี ฟังตะวันตกถนนบูรพาที่ตัดกับถนนนครสวรรค์ได้จัดสร้างสุขศาลา(โรงพยาบาล) และบ้านพักของนายอำเภอ ถัดออกไปจนถึงถนนนครสวรรค์ตัดกับถนนผดุงวิถี ทางฝั่งตะวันตกเป็นที่ตั้งของศาลากลาง ศาล และฟังตรงข้ามเป็นที่ตั้งของจวนผู้ว่าราชการเมือง และเรือนจำ ไกลออกไปยังคงเป็นป่าเช่นเดิม จากถนน

• สันถายณ์ นางทองเลื่อน เวียงแก้ว สันถายณ์โยน นายหวีลลปี สิบวันตะ วันมี 15 ตุลาคม 2557

นครสวรรค์ ลงมาทางใต้ยังเป็นป่า สวน และทุ่งนา ในช่วงนี้ได้มีการสร้างวัดแห่งใหม่เรียกกันว่า “วัดทุ่ง” หรือวัดนาควิชัย ในปัจจุบัน ซึ่งรอบๆ วัดเป็นที่สวน นา และป่า ยังแทบไม่มีชุมชน ผู้คนที่มาอยู่วัดทุ่ง หรือ วัดนาควิชัยมักเป็นพวกพ่อค้า นายฮ้อยและ พวกเดินทางไกล ที่จะมาทำพิธีขอพรจากพระประธานประจำวัดคือ หลวงพ่อโทรงามหรือหลวงพ่อแดงซึ่งมีชื่อเสียงในการป้องกันภัยและเกี่ยวกับการเดินทาง

เมืองมหาสารคามได้ขยายตัวอย่างช้าๆ ลงไปทางทิศใต้ ถนนนครสวรรค์ซึ่งเป็นเส้นทางหลักของเมืองได้เปลี่ยนจากถนนดินทราย เป็นถนนลูกรัง บริเวณมุมถนนนครสวรรค์ตัดกับถนนวรบุตร ฝั่งตรงข้ามธนาคารกรุงเทพปัจจุบันได้มีการก่อสร้างตึกสองชั้นเป็นอิฐถือปูน ชาวเมืองสมัยนั้นเรียกชื่อว่า

“ตึกขาว” นับเป็นตึกก่ออิฐถือปูนตึกแรกของเมืองมหาสารคาม ผู้ก่อสร้างตึกเป็นช่างญวนนามว่า องกวด เจ้าของตึกเป็นหัวหน้าผู้พิพากษา แต่ต่อมาขายให้กับ นายพูน ภวภูตานนท์ ณ สารคาม ซึ่งเป็นปลัดอำเภอ (และปรากฏเป็นตลาดระยะเวลาสั้นๆ โดยเรียกว่าตลาดยายเทศ) ความเจริญของเมืองมหาสารคามเริ่มปรากฏการขยายตัวไปทางทิศใต้เมื่อ หลวงอังคณานุรักษ์ (สมถวิล เทพคำ) ผู้ว่าราชการเมืองมหาสารคาม ได้ขุดคลองสมถวิลในปี พ.ศ. 2477 ด้วยจุดประสงค์ที่จะให้เมืองมหาสารคามมีน้ำล้อมรอบ เพื่อไว้ใช้ดับอัคคีภัย คลองสมถวิลขุดเชื่อมแหล่งน้ำสองแห่งคือ จากกุดนางโย ตรงไปจนจด ห้วยคะคาง นับเป็นการเปิดพื้นที่การขยายตัวของเมืองในเวลาต่อมา แต่ในระยษนั้นบริเวณด้านใต้ของคลองยังเป็นทุ่งนาและป่าเช่นเดิม

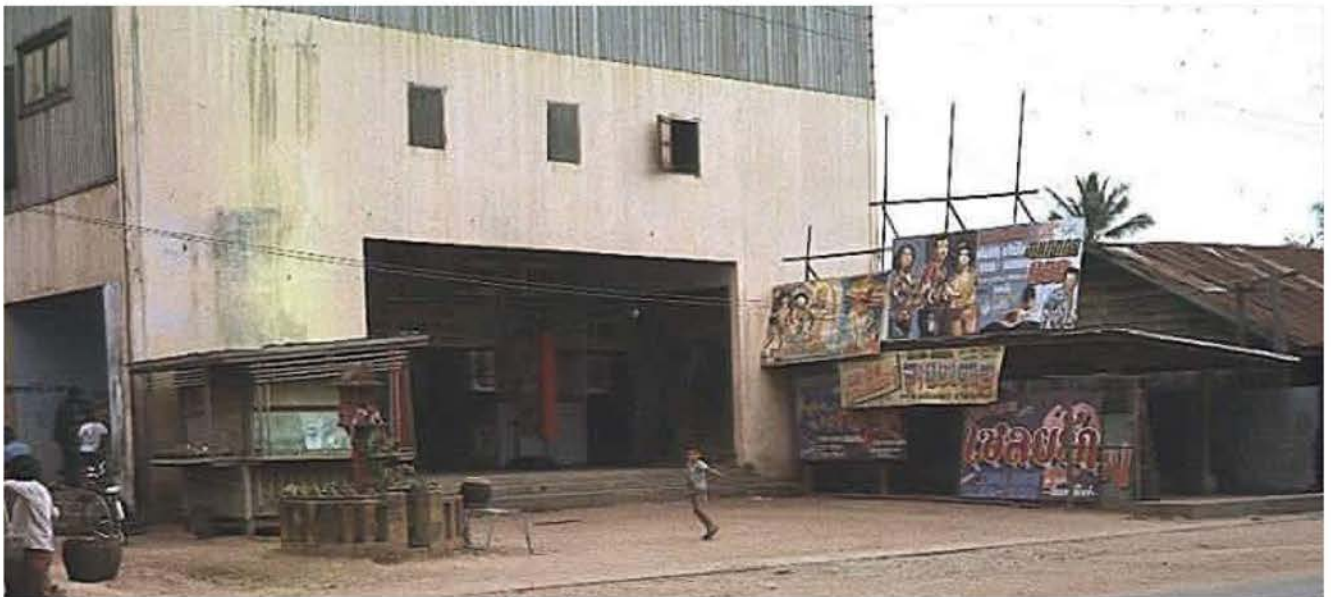

คลองสมถวิล

- สัมภาษณ์นางอร วุฒิสัมภาษณ์ นายทวีศิลป์ สืบวัฒนะ วันที่ 16 ตุลาคม 2537
- สัมภาษณ์ นางประสิทธิ์ เมืองแก้ว สัมภาษณ์ นายทวีศิลป์ สืบวัฒนะ วันที่ 15 ตุลาคม 2537
- สัมภาษณ์ นายประสิทธิ์ ทองโรจน์ สัมภาษณ์ นายทวีศิลป์ สืบวัฒนะ วันที่ 15 ตุลาคม พ.ศ. 2537
- สัมภาษณ์ นายประสิทธิ์ ทองโรจน์ สัมภาษณ์ นายทวีศิลป์ สืบวัฒนะ วันที่ 15 ตุลาคม พ.ศ. 2537

นับตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่สองสงบลง ในปี พ.ศ. 2488 เมืองมหาสารคามได้ขยายตัวเพียงเล็กน้อย การขยายตัวนับตั้งแต่นั้นไปอาจกล่าวได้ว่าเกิดขึ้นจากการขยายตัวของหน่วยงานราชการถนนสายนครสวรรค์เปลี่ยนจากถนนลูกรังเป็นถนนลาดยาง ตลาดสดได้ย้ายจากบริเวณโรงภาพยนตร์ 4711 (ปัจจุบันได้เลิกกิจการไปแล้ว) มายังบริเวณฝั่งตรงข้ามสถานีตำรวจภูธรในปัจจุบัน ซึ่งอยู่ภายใต้การดำเนินงานของเทศบาลเมืองมหาสารคาม ก่อนสงครามโลกครั้งที่สองจะสงบลง (ทศวรรษ 2480) ธุรกิจในเมืองมหาสารคามมีเพียงธุรกิจที่ไม่ใหญ่โต ปรากฏมีร้านถ่ายรูปของชาวญี่ปุ่นและชาวไทย สำหรับร้านถ่ายรูปของชาวไทยมีชื่อว่า “ร้านไฟโรจน์” อยู่บริเวณถนนนครสวรรค์ดำเนินกิจการโดยนายประพิศ ทองโรจน์ ในขณะที่เดียวกันปรากฏว่ามีโรงสีเล็ก 3 แห่ง คือ โรงสีของสืบเอกปริชาวินโทนิญ อยู่บริเวณสามแยกวัดกลาง(วัดอภิสิทธิ์) ต่อมาย้ายมาตั้งอยู่บริเวณถนนเจริญราชเดช ตรงข้ามบ้านอาจารย์ชื่นชัย วรามีตร ในปัจจุบัน และได้เลิกกิจการแล้ว โรงสีแห่งที่สองอยู่ที่คุ้มบ้านส่อง(ซึ่งบริเวณดังกล่าวเริ่มมีผู้คนตั้งบ้านเรือนมากขึ้น แต่ยังไม่หนาแน่น) โรงสีแห่งนี้เป็นของบิดานายองอาจ พัฒนจักร ซึ่งตั้งอยู่ใกล้ถนนนครสวรรค์และโรงสีแห่งที่สามเป็นของนายประสาธ ศรีสารคาม ต่อมาทางทิศเหนือของเมืองบริเวณบ้านโนนตุม ได้ปรากฏโรงสีข้าวใหญ่แห่งแรกในจังหวัดมหาสารคาม โดยเงินบ่งเซ่ง (ตันสกุล เหล่าสุวรรณ) เป็นผู้ดำเนินการ และได้เลิกกิจการไปในเวลาต่อมา ไกลจากตัวเมืองบริเวณศาลหลักเมือง

ยังคงเป็นป่า แต่บริเวณห้วยคะคางแถบบ้านโนนศรีสวัสดิ์ ได้ปรากฏมีโรงเรียนฝึกหัดครูเกิดขึ้น ซึ่งต่อมาเป็นวิทยาลัยครูมหาสารคาม (มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม) และมีส่วนให้เกิดชุมชนใหญ่รอบๆ กลายเป็นคุ้มโนนศรีสวัสดิ์ในเวลาต่อมา ประมาณ พ.ศ. 2490 เป็นต้นมา ชุมชนเริ่มขยายไปทางทิศใต้จนถึงบริเวณริมคลองสมถวิล บริเวณนี้ เดิมเป็นสวน มีบ้านน้อยหลังตั้งห่างๆ กัน ต่อมาในปี พ.ศ. 2498 นายประพิศทองโรจน์ ได้ซื้อโรงภาพยนตร์ ซึ่งดำเนินการอยู่แล้วโดยผู้อื่น และตั้งชื่อโรงภาพยนตร์นี้ใหม่ว่า โรงภาพยนตร์นครสวรรค์ หลังโรงภาพยนตร์แห่งนี้เดิมเป็นโรงลิเก ถัดไปเป็นบริเวณคุ้มวัดนาควิชัย (วัดทุ่ง) ซึ่งเป็นสวนแน่นด้วยต้นไม้ ไม่มีผู้คนอาศัยอยู่ มีเพียงวัดและตึกดินชั้นเดียวยกพื้นเล็กน้อยหลังเดียวซึ่งอยู่ใกล้วัด ตึกดินหลังนี้เป็นของพ่อใหญ่เขียวและแม่ใหญ่มา ต่อมานางลักษมี เทศแดง ได้อพยพมาตั้งบ้านหลังแรกบริเวณคุ้มวัดนาควิชัย ซึ่งบริเวณโดยรอบเป็นสวนผลไม้ นางลักษมี เทศแดง ได้ซื้อบ้านตึกดินของพ่อใหญ่เขียวและแม่ใหญ่มา ถวายวัดนาควิชัย เจ้าอาวาสวัดขณะนั้นได้รื้อตึกดินนี้แล้วสร้างกุฏิขึ้นแทนนางลักษมีเล่าต่อไปว่าหลังจากที่ตนมาตั้งบ้านเรือนแล้วผู้คนได้เริ่มทยอยมาตั้งบ้านเรือนบริเวณวัดนาควิชัยมากขึ้น สาเหตุสำคัญคงเพราะบริเวณดังกล่าวอยู่ไม่ไกลจากตลาดและวัดนี้มีชื่อเสียง สำหรับผู้ที่จะเดินทางไกล จะต้องมาค้างคืนที่วัดก่อนการเดินทางเพื่อจะได้รับแต่ความโชคดี

โรงภาพยนตร์นครสวรรค์

- สัมภาษณ์ นายแสวง บุณยสิทธิ์ สัมภาษณ์โดย นายทวีศิลป์ สิงวิวัฒน์ วันที่ 16 ตุลาคม พ.ศ. 2537
 - สัมภาษณ์นายแสวง บุณยสิทธิ์ สัมภาษณ์โดย นายทวีศิลป์ สิงวิวัฒน์ วันที่ 16 ตุลาคม พ.ศ. 2537
 - นาลอฮอ ทองโรจน์ สัมภาษณ์โดย นายทวีศิลป์ สิงวิวัฒน์ วันที่ 28 กันยายน พ.ศ. 2537
 - นางระวีมี เทศแดง อายุ 60 ปี ผู้เฒ่าบ้านคุ้ม สัมภาษณ์โดย นายทวีศิลป์ สิงวิวัฒน์ ณ บ้านเลขที่ 1220/1 คุ้มวัดนาควิชัย อำเภอเมือง มหาสารคาม วันที่ 16 ตุลาคม พ.ศ. 2537

ยุคสถาบันการศึกษา พ.ศ. 2510 – 2535

นับตั้งแต่ พ.ศ. 2510 เป็นต้นมา บริเวณเขตเมืองเดิมตามแนวถนนนครสวรรค์ปรากฏมีผู้คนอาศัยอยู่หนาแน่นมากขึ้นรวมทั้ง บริเวณทั้งสองฝั่งถนนวรบุตร และบริเวณคุ้มวัดต่างๆ อาทิ คุ้มวัดอภิสิทธิ์ คุ้มวัดโพธิ์ศรี คุ้มวัดมหาชัย คุ้มวัดสองนางโย คุ้มวัดนาควิชัย ชุมชนจึงเริ่มขยายตัวไปทางทิศตะวันตกมากขึ้นเส้นทางจากศาลหลักเมืองจนถึงบริเวณแยกไปจังหวัดกาฬสินธุ์จุดเริ่มต้นของถนนถีนานนท์ ปรากฏมีบ้านของกลุ่มข้าราชการซึ่งตั้งอยู่ห่างๆ สลับกับพื้นที่สวน ส่วนบริเวณเส้นทางจากแยกกาฬสินธุ์ไปยังห้วยคคะกางเริ่มมีชุมชน เช่นกัน โดยเฉพาะบริเวณบ้านโนนศรีสวัสดิ์ อันเป็นผลเนื่องมาจากการตั้งวิทยาลัยครูมหาสารคาม และต่อมาได้จัดตั้งวิทยาลัยวิชาการศึกษา (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม และเป็น มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในปัจจุบัน) ติดกับวิทยาลัยครูมหาสารคาม

มีผลให้ชุมชนบ้านโนนศรีสวัสดิ์ขยายตัวอย่างรวดเร็ว จนกลายเป็นชุมชนใหญ่ มีเศรษฐกิจผูกพันกับนักศึกษาสถาบันการศึกษาสำคัญๆ ดังกล่าว

วิทยาลัยครูมหาสารคาม ต่อมาเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามในปัจจุบันเป็นสถาบันที่ทำให้เกิด การขยายตัวของผู้คนมายังคุ้มโนนศรีสวัสดิ์ในเบื้องต้น สถาบันแห่งนี้เริ่มตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2468 โดยเป็นโรงเรียนประถมกสิกรรม(บริเวณวิทยาลัยเทคนิค มหาสารคามในปัจจุบัน) และในปี พ.ศ. 2470 ย้ายไปตั้งที่ “โคกอีด้อย” ซึ่งเป็นที่ตั้งปัจจุบัน พ.ศ. 2498 เปลี่ยนเป็นโรงเรียนฝึกหัดครู และเริ่มมีนักเรียนมากขึ้นเมื่อเป็นวิทยาลัยครูมหาสารคามในปี พ.ศ. 2505 และเป็นสถาบันราชภัฏมหาสารคามในปี พ.ศ. 2538 จำนวนนักเรียนเพิ่มมากขึ้นอีกเมื่อเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามในปี พ.ศ. 2547 การเปลี่ยนฐานะตั้งแต่เป็นวิทยาลัยครูมหาสารคามเป็นต้นมา ทำให้สถาบันรับนักเรียนมากขึ้นเป็นลำดับ ซึ่งมีผลให้บริเวณรอบๆ สถาบันเป็นที่พักของนักศึกษา และร้านอาหาร ผู้คนจากหลายแหล่งได้เข้ามาลงทุนในแบบต่าง ๆ จนทำให้บริเวณใกล้ๆ สถาบันและถนนที่เป็นเส้นทางเข้าเมืองมหาสารคามมีบ้านพัก อาคารพาณิชย์เพิ่มมากขึ้น

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม

อย่างไรก็ตามการขยายตัวของชุมชนบ้านโนนศรีสวัสดิ์ ในปี พ.ศ. 2510 ได้มีโครงการผลิตครูปริญญาจากรัฐบาล จึงได้มีการจัดตั้งวิทยาลัยวิชาการศึกษา มหาสารคาม ซึ่งเป็นวิทยาเขตของวิทยาลัยวิชาการศึกษา มีศูนย์กลางอยู่ที่ประสานมิตร กรุงเทพฯ ในปี พ.ศ. 2517 สถาบันแห่งนี้ได้เปลี่ยนฐานะเป็นมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม รับนิสิตเพิ่มขึ้นจากจำนวนร้อยเป็นจำนวนนับพันคน และมีผู้มาศึกษาเพิ่มเติมในรอบพิเศษคือรอบเย็น ตั้งแต่บ่ายห้าโมงจนถึงสามทุ่ม ระหว่างวันจันทร์ พุธ และศุกร์ อีกเป็นจำนวนหลายพันคน กล่าวคือ ถ้าครูในภาคอีสานที่ต้องการปริญญา ต่างได้มุ่งมาศึกษาต่อที่สถาบันแห่งนี้ การเพิ่มจำนวนผู้เรียนร่วมกับนักศึกษาจากวิทยาลัยครู วิทยาลัยพลศึกษา และวิทยาลัยคณาสวัสดิ์ มีผลให้บ้านโนนศรีสวัสดิ์ ซึ่งเป็นที่ตั้งของสถาบันทั้ง 4 แห่ง กลายเป็นบริเวณที่มีผู้คนอาศัยอยู่มากขึ้น มีการลงทุนทางเศรษฐกิจรูปแบบต่างๆ มากขึ้น นับเป็นการขยายตัวของเมืองมหาสารคามมายังทิศตะวันตกของเมือง

สำหรับเส้นทางไปยังโรงพยาบาล ได้เริ่มมีพ่อค้าไปตั้งร้านค้า อาทิตระกูลฮ้างและนักธุรกิจก่อสร้าง เช่น นายชื่น จิวประสาท ได้ตั้งร้านบริเวณตรงข้าม โรงพยาบาลมหาสารคาม การขยายตัวของเมืองมหาสารคาม ในช่วงระยะเวลานับจาก 20 ปีที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันมีผลให้เมืองมหาสารคาม มีแหล่งชุมชนซึ่งอาศัยอยู่ใกล้ ชิดกันเรียกว่า “คุ้ม” 13 คุ้ม คือ คุ้มวัดอภิสิทธิ์ คุ้มวัดโพธิ์ศรี คุ้มบ้านสอง คุ้มบ้านโนนศรีสวัสดิ์ คุ้มหนองขา คุ้มวัดปัจฉิมทัศน์ คุ้มวัดธัญญาवास คุ้มวัดมหาชัย คุ้มบ้านแมด คุ้มบ้านค้อ คุ้มวัดสามัคคี คุ้มวัดนาควิชัย และคุ้มวัดอุทัยทิศ

- สันดานดี นายประพิศ ทองใจดี สันดานดี นายทวีศักดิ์ ชัยวิวัฒน์: วันที่ 15 ตุลาคม พ.ศ. 2537

ยุคธุรกิจแบบใหม่ (พ.ศ. 2535 – ทศวรรษ 2560)

ความเปลี่ยนแปลงในการขยายตัวของเมืองมหาสารคาม ปรากฏชัดเจนในช่วง 30 ปีที่ผ่านมา คือ พ.ศ. 2530 เป็นต้นมา การขยายตัวของเมืองมหาสารคามได้เริ่มขยายออกไปในทิศทางต่างๆ คือ ในตัวเมืองแถบริมคลองสมถวิล ตั้งแต่มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ไปจนถึงจรดหน้าโรงพยาบาล และกระจายไปจนถึงถนนเลี้ยวเมืองเส้นไปอำเภอบรบือ ทางทิศตะวันออก ได้ขยายไปจนถึงถนนเลี้ยวเมืองทางไปร้อยเอ็ด และทางทิศตะวันออกเฉียงใต้เส้นไปจังหวัดบุรีรัมย์ ได้เกิดการสร้างศูนย์ราชการใหม่เกิดชุมชนหนาแน่นมากขึ้น เส้นทิศตะวันตกไปจังหวัดขอนแก่นเกิดห้างสรรพสินค้าใหญ่และหมู่บ้านจัดสรรจำนวนมากจนถึงเส้นเลี้ยวเมือง และเส้นที่ขยายตัวมากคือเส้นทางไปจังหวัดกาฬสินธุ์ เกิดห้างขายสินค้าขนาดใหญ่ และอาคารมากมายจนถึงแถบที่เป็นที่ตั้งของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม แต่การขยายตัวของเมืองดังกล่าวได้หยุดชะงักในช่วงปี พ.ศ.2540 เนื่องจากระบบเศรษฐกิจของไทยประสบปัญหา แต่หลังจากทศวรรษ 2550 เมื่อเศรษฐกิจไทยฟื้นตัว การขยายตัวจึงเริ่มเกิดขึ้นอีกครั้งหนึ่งแต่เป็นไปอย่างช้าๆ ด้วยเหตุต่างๆ

การขยายตัวเมืองมหาสารคาม

กรณีศึกษาคลองสมถวิล

ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. 2535 - 2560

การขยายตัวของชุมชนบริเวณคลองสมถวิล ยุคแรกเริ่ม พ.ศ.2477 - 2535

ในปีพ.ศ. 2477 สมัยหลวงอังคมาตุรักษ์ (ร.อ.สมถวิล เทพาคำ) เป็นผู้ว่าราชการจังหวัดมหาสารคามได้ดำเนินการขุดคลองสมถวิล ทางด้านทิศใต้ของเมืองในปี ด้วยจุดประสงค์ที่จะให้เมืองมหาสารคามมีน้ำล้อมรอบเพื่อใช้สำหรับดับอัคคีภัย การขุดคลองสมถวิลได้เชื่อมกับแหล่งน้ำสองแห่ง คือ จากกุดนางใย ตรงไปจนจดห้วยคะคาง นับว่าเป็นการเปิดพื้นที่การขยายตัวเมืองในเวลาต่อมา ซึ่งบริเวณพื้นที่ดังกล่าวเป็นทุ่งนาของชาวบ้านประมาณ 40 ราย จึงได้จัดตั้งคณะกรรมการขึ้นมาเรียกว่า “คณะกรรมการขุดดินขุดคลอง” ประกอบด้วยข้าราชการบำนาญ ทนายความ ผู้แทนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และนายบุญช่วย อัดถากกร ซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการขุดคลองครั้งนี้ด้วย

จากนั้นให้ราษฎรลงมือขุดต่อไป แร่งงานในการขุดได้มาจากราษฎรที่ค้างเงินค่ารัชชูปการทั้งสิ้น โดยชาวยกรรจ์ คนใดที่ยังไม่เสียส่วย ต้องมาขุดคลอง คิดค่าแรงวันละ 50 สตางค์ ดังนั้นคนที่ค้างค่ารัชชูปการ 4 บาทต่อปี ต้องมาขุดคลองคนละ 8 วัน การขุดเริ่มจากจุดเริ่มต้นที่บริเวณสะพานเจริญราชเดช ในปัจจุบันแล้วแยกออกเป็นสองทาง ทางหนึ่งขุดไปทางกุดนางใย อีกทางหนึ่งขุดไปทางหนองบักกิ้ง บ้านโนนศรีสวัสดิ์ เพื่อรับน้ำจากแก่งเลิงจาน มีระยะทาง 3,850 เมตร แล้วคลองนี้ตามชื่อของผู้ว่าราชการจังหวัดหรือข้าหลวงประจำจังหวัดมหาสารคามซึ่งเป็นผู้ดำเนินการว่า “คลองสมถวิล”

อ่าวเก็บน้ำแก่งเลิงจาน อำเภอเมืองมหาสารคาม

- ชัยชัย บุญผดุงธรรม ความ (ไม่) รู้ชื่อเมืองมหาสารคาม ขอตนเกิน : ศรีจันทร์ 2558 หน้า 103

เมืองมหาสารคามได้ขยายลงมาทางทิศใต้ โดยมีหน่วยงานภาครัฐย้ายหน่วยงานต่างๆ ทอยอยมาตั้งอยู่บริเวณริมคลองสมถวิล อาทิ โรงพยาบาลมหาสารคาม เมื่อปีพ.ศ. 2490 สถานีขนส่ง (บขส.) ซึ่งได้ย้ายจากหน้าสถานีตำรวจมาเปิดทำการเมื่อ 31 มีนาคม 2514 และย้ายสำนักเทศบาลจากหลังที่ทำการไปรษณีย์มาตั้งที่ปัจจุบันในปี พ.ศ.2519 ส่วนบ้านเรือนในยุคนี้นี้มีเพียงไม่กี่หลังที่มาสร้างอยู่บริเวณริมคลองสมถวิลเพราะในขณะนั้นบริเวณพื้นที่ยังเป็นถนนลูกรัง ป่าแกว่ ทุ่งนา หนองน้ำ ป่าไผ่ พื้นที่บริเวณริมคลองเริ่มจากโรงพยาบาลมาทางมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามเป็นพื้นที่ต่ำและน้ำท่วมถึงไม่ค่อยมีคนนิยมมาสร้างบ้านเรือน เช่นเดียวกับคำบอกเล่าของนายโสภา ตีกาที่เล่าว่าเมื่อปี พ.ศ.2530 ตนได้สร้างบ้านบริเวณซอยไก่อันธุ์ดี ซึ่งสาเหตุที่มาเลือกซื้อที่ดินและปลูกบ้านบริเวณริมคลองนั้นเป็นเพราะเมื่อประมาณปี พ.ศ.2524 - 2524 บริเวณพื้นที่ริมคลองสมถวิลได้ถูกจัดสรรที่ดินและขายในราคา 40,000 บาท ต่อ 1 งาน เหตุผลอีกประการคือ บริเวณดังกล่าวถือว่าอยู่นอกเมืองบรรยากาศเงียบสงบ อีกทั้งบริเวณริมคลองสมถวิลยังเป็นแหล่งทรัพยากรทางอาหารไม่ว่าจะเป็น ปลา ข้าว ของชาวบ้านที่อยู่ในเมือง

การขยายตัวของชุมชนบริเวณคลองสมถวิล ยุคที่สอง พ.ศ. 2535 - 2560

ช่วงนี้เริ่มมีการขยายตัวของ การตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนของผู้คนมากขึ้น เมื่อมีบ้านเรือนมากขึ้นพื้นที่ทุ่งนาของชาวบ้านเกิดการซื้อขายแลกเปลี่ยนกรรมสิทธิ์การถือครองเพราะเจ้าของที่ดินคิดว่าพื้นที่ของตนเองเป็นป่า ทุ่งนา และน้ำท่วมอีกทั้งอยู่นอกเมืองจึงตัดสินใจขายที่ดินของตนเองให้แก่รายทุน พื้นที่ถูกปรับเปลี่ยนด้วยการถมดินเพื่อพัฒนาในการสร้างอาคารต่างๆ ในปีพ.ศ.2537 พบว่ามีอาคาร ตึก เทวณเฮาส์ มากกว่า 100 ห้อง ถนนยังเป็นถนนลูกรังสลับการถนนลาดยางเป็นระยะๆจนกระทั่งประมาณปี พ.ศ.2540 ได้ทำเป็นถนนคอนกรีต

เมื่อจำนวนประชากรเพิ่มจำนวนมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องการขยายตัวจากสถานที่ราชการและสถาบันอุดมศึกษาที่มีมากถึง 3 สถาบัน คือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม สถาบันการพลศึกษา มหาสารคาม และ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จำนวนนักศึกษาที่มีมากทำให้เกิดการลงทุนทำธุรกิจหอพัก

ร้านอาหาร และร้านขายวัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวกับการศึกษา การลงทุนในธุรกิจหอพักได้ขยายจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วไม่ว่าจะเป็นหอพัก 1 ชั้น 2 ชั้น และมากกว่าสองชั้นเป็นที่นิยมสร้างกันใกล้ๆ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม แต่ธุรกิจหอพักต้องหยุดชะงักไประยะหนึ่งเพราะวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ “ฟองสบู่” ในปี พ.ศ.2540 วิกฤตเศรษฐกิจดังกล่าวส่งผลกระทบต่อเจ้าของกิจการหอพักที่กู้ยืมเงินมาสร้างหอพักเป็นอย่างมาก เพราะบางรายต้องจ่ายดอกเบี้ยให้แก่ธนาคารสูงถึงร้อยละ 19

- รัชชัญ บุญธรรม ความ (ไม่) เมืองมหาสารคาม หน้า 104
 - สัมภาษณ์ นายประมวร์ บัวโกล สัมภาษณ์โดย นางกรรณิการ์ ไรศรีวิชา และนายณัฐพล นาพันธ์ทอง เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2559
 - สัมภาษณ์ นายโสภา ตีกา สัมภาษณ์โดย นางกรรณิการ์ ไรศรีวิชา และนายณัฐพล นาพันธ์ทอง เมื่อวันที่ 24 ธันวาคม พ.ศ. 2559
 - สัมภาษณ์ ศุภรัตน์ ฐิติชา สัมภาษณ์โดย นางกรรณิการ์ ไรศรีวิชา เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2559
 - สัมภาษณ์ นายโสภา ตีกา สัมภาษณ์โดย นางกรรณิการ์ ไรศรีวิชา และนายณัฐพล นาพันธ์ทอง เมื่อวันที่ 24 ธันวาคม พ.ศ. 2559
 - สัมภาษณ์ นายประมวร์ บัวโกล สัมภาษณ์โดย นางกรรณิการ์ ไรศรีวิชา และนายณัฐพล นาพันธ์ทอง เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2559

อย่างไรก็ตามหลังจากประมาณ ปีพ.ศ. 2545 เป็นต้นมา วิกฤตเศรษฐกิจในประเทศไทยเริ่มคลายตัวลงและเมื่อผ่านพ้นวิกฤตการณ์เศรษฐกิจ“ฟองสบู่” ธุรกิจใหม่ที่เป็นที่นิยมของนักลงทุนคือ การสร้างตึกพาณิชย์ขายหรือให้เช่า เพราะเป็นการลงทุนที่คุ้มค่าและได้ผลกำไรดี โดยมีนักลงทุนเป็นคนที่ในพื้นที่และคนจากที่อื่น

นอกจากการลงทุนทำธุรกิจหอพักและสร้างอาคารพาณิชย์ขายแล้วยังมีการลงทุนทำธุรกิจร้านตีมสุราซึ่งร้านตีมเหล่านี้ในยุคแรกๆ ที่มาตั้งอยู่บริเวณริมคลองสมถวิลเช่นร้านอาหารบ้านนา ที่มีนายบุญ แก้วบุตดา เป็นเจ้าของร้านและร้านกนหัน ในปี พ.ศ.2545 มีการบูรณะคลองสมถวิลให้สะอาดและสวยงามขึ้น หลังจากนั้นประมาณ พ.ศ.2549 เป็นต้นมากระแสน้ำเปิดร้านเหล่านี้บริเวณริมคลองสมถวิลเป็นที่นิยมจำนวนมากถึงแม้ผู้ประกอบการบางรายประสบปัญหาขาดทุนจนปิดกิจการแต่สถานที่ซึ่งเป็นอาคารเดิม ได้มีผู้สนใจเข้ามาทำกิจการร้านเหล้าต่อจากเจ้าของเดิมหรือการเช่าที่ดินเพื่อสร้างร้านเป็นของตนเอง ปัจจุบันร้านเหล้าริมคลองสมถวิลมีจำนวนเพิ่มขึ้นจากเดิม มากกว่า 10 ร้านเพราะกระแสความนิยมของนักศึกษาทำให้เกิดการแข่งขันในธุรกิจนี้มากยิ่งขึ้น บริเวณริมคลองสมถวิลกลายเป็นแหล่งธุรกิจ และส่งผลให้จากบรรยากาศที่เคยเงียบสงบ อุดมไปด้วยทุ่งนา ปลูก ได้เปลี่ยนไปกลายเป็นถนนที่ไม่เคย

หลับไหล มีผู้คนคึกคักในยามค่ำคืน และส่งผลที่สำคัญตามมาคือ ปัญหาน้ำเน่าเสียที่ไม่ได้ผ่านการบำบัด ฉะนั้นทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานจากภาครัฐ เอกชนควรที่จะบูรณาการเพื่อแก้ไข ฟันฟูให้น้ำในคลองกับมีคุณภาพดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ เพราะเทศบาลใช้คลองสมถวิลเป็นสถานที่จัดงานลอยกระทงทุกปี

การขยายตัวของศูนย์ราชการจังหวัดมหาสารคามสู่ความเจริญบ้านหนองแวง

ตำบลแวงน่าง อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม พ.ศ.2535-2560

การขยายตัวของเมืองมหาสารคามโดยส่วนราชการ มีผลต่อการพัฒนาด้านเศรษฐกิจของชุมชนบริเวณโดยรอบสถานที่ราชการไม่ว่าจะเป็นศูนย์ราชการ มหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นสถานที่ที่มีผู้คนจำนวนมากมาอาศัยหรือมาติดต่อราชการ รวมไปถึงบุคลากรที่มาปฏิบัติราชการในส่วนราชการซึ่งมีจำนวนมาก ทำให้เกิดการพัฒนาในพื้นที่โดยรอบเช่น มีการตั้งร้านอาหารร้านสะดวกซื้อ โครงการบ้านจัดสรร โรงแรมที่พัก การขยายตัวของตลาดชุมชน การขยายตัวด้านการคมนาคม เป็นต้นเพื่อรองรับผู้คนจำนวนมากที่มาอาศัยอยู่และที่เดินทางมาติดต่อราชการ การขยายตัวของศูนย์ราชการจังหวัดมหาสารคาม ในช่วง พ.ศ.2535 - 2560 มีผลกระทบ 2 ประการคือ 1.การเกิดขึ้นของหน่วยงานราชการรอบๆ พื้นที่ศูนย์ราชการ 2.ความเปลี่ยนแปลงของบ้านหนองแวง ตำบลแวงน่าง อำเภอเมืองจังหวัดมหาสารคาม หลังจากที่มีศูนย์ราชการเกิดขึ้น

- สัมภาษณ์ นายสุวัฒน์ ศรีจันทร์ สัมภาษณ์โดย เกศิกฤษณ์ ไร่ศรีวิธา และนายณัฐพล นาพันทอง เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2559
 - สัมภาษณ์ นายประวีร์ บัวโกล สัมภาษณ์โดย เกศิกฤษณ์ ไร่ศรีวิธา และนายณัฐพล นาพันทอง เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2559
 - คู่มือการวิจัยชุมชน นวัตกรรม “การพัฒนาความเข้มแข็งและบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมในเขตเมืองการศึกษาจังหวัดมหาสารคาม” วารสารสารคาม ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2554 หน้า 87

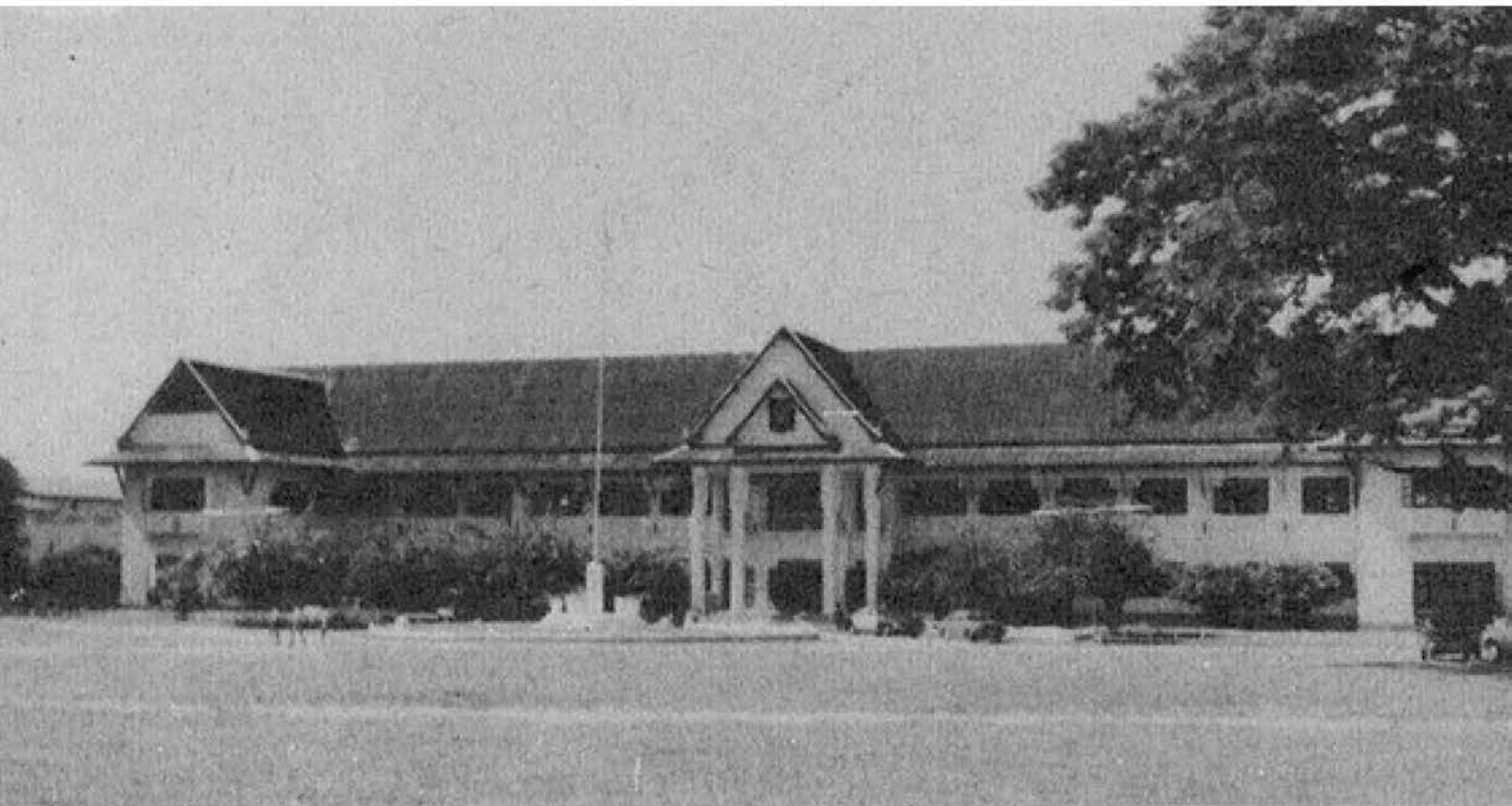
การขยายตัวของศูนย์ราชการนับแต่หลังการปฏิรูปการปกครองโดยเริ่มจากหม่อมเจ้าณพาศ นวรัตน์ มาดำรงตำแหน่งปลัดมณฑลประจำจังหวัด และผู้ว่าราชการจังหวัดมหาสารคาม ในปี พ.ศ.2455 ชุมชนได้ขยายตัวจากคุ้มวัดโพธิ์ศรีมาทางทิศตะวันตก และการสร้าง “ศาลากลางจังหวัด” อย่างเป็นทางการขึ้นเป็นหลังแรก บริเวณที่ว่าการอำเภอเมืองมหาสารคาม ในปัจจุบัน เป็นอาคารไม้สองชั้นสร้างแล้วเสร็จในปี พ.ศ.2457 ทำให้ชุมชนมีการขยายตัวตามมา ต่อมาปี พ.ศ.2461 สมัยพระยา สารคามคณาภิบาล (พร้อม ณ นคร) ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นว่า ศาลากลางมีความคับแคบไม่พอแก่การปฏิบัติงานจึงสั่งเกณฑ์เสาไม้จากราชภูได้ 200 ต้น แต่ยังไม่ได้ลงมือสร้างท่านต้องย้ายไปรับราชการที่อื่น ต่อมา พ.ศ.2462 พระยาสารคามคณาภิบาล (ทิพย์ โรจนประดิษฐ์) มาเป็นผู้ว่าราชการได้เกณฑ์ ราษฎรหาไม้มาเพิ่มเติมและลงมือปลูกสร้างบริเวณตรงข้ามจวนผู้ว่าราชการจังหวัด (หน้าศาลากลางหลังเก่าหลังมณฑลพระประธานกันทรวิชัย) แต่ยังไม่แล้วเสร็จก็ย้ายไปรับราชการที่อื่น

ศาลากลางหลังนี้สร้างแล้วเสร็จในสมัยพระประชากรบริรักษ์ (สาย ปาลนันท์) เป็นผู้ว่าราชการจังหวัดในต้นปี พ.ศ.2467 ใช้งบประมาณ 6,000 บาทและใช้ศาลากลางปฏิบัติงานมาจนถึง พ.ศ. 2495 ต่อมาในสมัยนายเชื้อม สิริสนธิ เป็นผู้ว่าราชการจังหวัดมีการสร้างศาลากลางหลังที่ 3 ขึ้น เป็นตึกคอนกรีตเสริมเหล็กสองชั้นโดยใช้งบประมาณแผ่นดิน 1,800,000 บาท สร้างห่างจากศาลากลางหลังแรกไปทางทิศตะวันตก 100 เมตร สร้างเสร็จในปี พ.ศ.2496 และยกอาคารหลังเก่าเป็นที่ว่าการอำเภอเมืองมหาสารคาม ศาลากลางหลังที่ 3 ใช้มาจนถึงต้นปี พ.ศ.2542 เมื่อได้อาคารศาลากลางหลังใหม่ที่ถนนเลียงเมือง จึงยกศาลากลางหลังเก่าให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดดัดแปลงเป็นอุทยานการเรียนรู้มหาสารคาม การย้ายหรือเปลี่ยนแปลงสถานที่ศูนย์ราชการทำให้เกิดการกระจายตัวของราษฎรและมีชาวจีนเข้ามาอาศัยอยู่มากขึ้นเห็นได้จากร้านค้าชาวจีน ตึกดิน เป็นต้น

- ชีวชัย บุญธรรม พัฒนาการเมืองมหาสารคาม ช่วงกำเนิดเป็นคนท้องถิ่น พ.ศ.2408 - 2455 มหาสารคาม: อภิชาคารพิมพ์ 2554 หน้า106

ศาลากลางจังหวัดมหาสารคาม

การก่อตั้งขึ้นของศูนย์ราชการจังหวัดมหาสารคามหรือเรียกกันติดปากว่า “ศาลากลางหลังใหม่” นับเป็นการขยายตัวของเมืองมหาสารคามทางด้านทิศใต้ให้คึกคักมากขึ้น ซึ่งแต่เดิมพื้นที่ศูนย์ราชการแห่งใหม่เป็นที่ดินของกองทัพอากาศที่มอบให้ปศุสัตว์ใช้ในการดำเนินงานของสถานีบำรุงสัตว์ จำนวน 2448 ไร่ ใช้เป็นพื้นที่ศูนย์ราชการจำนวน 167 ไร่ 1 งาน ศูนย์ราชการแห่งใหม่ตั้งอยู่บริเวณสี่แยกถนนเลี่ยงเมืองหมายเลข 23 ตัดกับถนนมหาสารคาม - วาปีปทุมในเขตตำบลเวียง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม เริ่มสร้างเมื่อวันที่ 7 มีนาคม 2540 กำหนดการแล้วเสร็จวันที่ 21 ธันวาคม 2542 และทำพิธีเปิดโดยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีฯ ในวันที่ 26 ธันวาคม 2542 จากการก่อตั้งศูนย์ราชการแห่งใหม่โดยมีการย้ายหน่วยงานภายใต้สังกัดมายังที่ทำการใหม่ทั้งหมด หลังจากศูนย์ราชการแห่งใหม่ได้เปิดทำการบางหน่วยงานที่ยังไม่มีที่ตั้งของสำนักงานได้อาศัยศาลากลางหลังใหม่เป็นที่ทำการ เช่น สำนักงานส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา จังหวัดมหาสารคาม(สกสค) ซึ่งต่อมาไม่นานก็มีการเริ่มสร้างที่ทำการของหน่วยงานราชการเกิดขึ้น โดยเริ่มจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 26 (สพม26)ในปี พ.ศ.2553,

องค์การบริหารส่วนตำบลเวียงสร้างขึ้น พ.ศ.2554 สหกรณ์ ออมทรัพย์สาธารณสุขมหาสารคามสร้างขึ้น พ.ศ.2555, สำนักงานส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา จังหวัดมหาสารคาม(สกสค) สร้างเมื่อ พ.ศ. 2556, และท้ายสุดคือสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดมหาสารคาม สร้างเมื่อ พ.ศ.2558 จากการสร้างขึ้นมาใหม่ของสถานที่ราชการส่วนหนึ่งจากการสัมภาษณ์ได้คำตอบเป็นเสียงเดียวกันว่าเพื่อความสะดวกสบายในการเดินทางมาติดต่อราชการการคมนาคมสะดวกสบายมากขึ้น เป็นต้น แต่มีความข้อสังเกตการมากระจุกตัวของสถานที่ราชการต่างๆ ดังนี้ ประการแรกตำบลเวียงเป็นสถานที่ที่มีหน่วยงานราชการเดิมอยู่หลายแห่ง เช่น สำนักงานขนส่งจังหวัด สำนักงานโยธาธิการและผังเมือง สำนักงานสาธารณสุข สำนักงานปศุสัตว์ สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม เป็นต้นจึงเป็นสาเหตุให้การเลือกที่ตั้งศูนย์ราชการแห่งใหม่มาใกล้ชิดกับหน่วยงานราชการเดิมที่มีอยู่แล้วเพื่อความสะดวกในการติดต่อราชการ ประการต่อมาเนื่องจากสถานที่ตั้งหน่วยงานราชการไม่ว่าจะเป็นศูนย์ราชการ หน่วยงานราชการใกล้เคียง ล้วนเป็นที่ดินราชพัสดุเดิมอยู่แล้วในการก่อสร้างไม่ต้องทำการซื้อที่ดินจากประชาชน ซึ่งเดิมพื้นที่บริเวณนี้เป็น

- ศาลากลางหลังใหม่เป็นที่ยึดติดกับของประชาชนที่เดินทางมาติดต่อราชการเพื่อป้องกันการสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายที่ทำการชั่วคราว
- ติดปากว่าศาลากลางหลังใหม่ ส่วนบริเวณพื้นที่เดิมเรียกศาลากลางเก่า
- ชัชชัย บุญธรรม ความไม่ไว้ใจเรื่องเมืองมหาสารคาม ขอนแก่น : ศิลปนาวิเทศ 2558 หน้า156
- สัมภาษณ์ สิริพรทิพย์ ขึ้นคำทอง สัมภาษณ์โดย นายณัฐพล นาทินทอง วันที่ 23 ธันวาคม 2559

พื้นที่ของกองทัพอากาศจึงเป็นพื้นที่ของส่วนราชการที่สามารถทำการขอที่ดินเพื่อก่อสร้างหน่วยงานราชการได้ง่ายขึ้น ประการที่สามเป็นนโยบายของรัฐบาลที่จะสร้างความเจริญและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในลักษณะเบ็ดเสร็จ (ONE STOP SERVICE) ต้องการที่จะให้ศูนย์ราชการเป็นสถานที่ติดต่อราชการครบวงจรเนื่องจากการติดต่อราชการบางส่วนเกี่ยวข้องกับหน่วยงานใต้สังกัดซึ่งอาจจะอยู่ไกลกันการเดินทางกลับไปกลับมาไม่สะดวกแก่ผู้มาติดต่อราชการจึงให้สถานที่ราชการมาตั้งรวมตัวอยู่ใกล้เคียงกันเพื่อความสะดวกในการติดต่อราชการ ศูนย์ราชการแห่งใหม่นี้ นับว่าเป็นความสะดวกสบายต่อการเดินทางมาติดต่อราชการเนื่องจากตั้งอยู่ติดถนนเส้นรอบเมืองทำให้การจราจรไม่ติดขัดมาก ประกอบกับเป็นการนำความเจริญมาสู่ชุมชนรอบนอกด้วย

นอกจากศูนย์ราชการจะทำให้เกิดการขยายตัวของหน่วยงานราชการรอบข้างแล้วนั้นยังส่งผลให้ชุมชนแว่งนางเกิดการเปลี่ยนแปลงเช่นเดียวกัน การเปลี่ยนแปลงในที่นี้จะกล่าวถึงบริเวณรอบศูนย์ราชการซึ่งเป็นชุมชนบ้านหนองแวง ตำบลแวงนาง อำเภอมือง จังหวัดมหาสารคาม หลังจากที่ศูนย์ราชการสร้างแล้วเสร็จนั้นบ้านหนองแวงได้มีการเปลี่ยนแปลงขึ้นเห็นได้จากเริ่มมีร้านค้าขายเกิดขึ้นเช่นร้านอาหารตามสั่ง ร้านส้มตำ ร้านสะดวกซื้อ ร้านค้าเอกชน รวมถึงตลาดแวงนางที่มีผู้คนมาจับจ่ายมากขึ้น เป็นต้น การเกิดขึ้นของร้านอาหาร ตลาดที่ขยายขายของเพิ่มขึ้นเป็นตัวบ่งบอกถึงการเพิ่มขึ้นของประชากรที่อยู่รอบบริเวณชุมชนและผู้สัญจรผ่านชุมชนมากขึ้น ตลาดแวงนางเกิดขึ้นหลังจากศูนย์ราชการเปิดใช้งานเริ่มแรกไม่มีคนมา

ขายของมากเท่าไรนักมีเพียงชาวบ้านเก็บผักที่ปลูกไว้มาขายในช่วงเย็นซึ่งไม่คึกคักมากนักต่างจากตอนนี้ที่ตลาดคึกคักมากขึ้นแม่ค้ามาค้าขายเพิ่มขึ้นจนล้นตลาดออกมาขายบริเวณถนนข้างตลาดทั้งสองข้าง ผลผลิตที่นำมาขายก็ไม่ใช้ผักที่ปลูกเองแล้วถ้ามีก็คงส่วนน้อยแล้วจะเป็นผักที่นำมาส่งเสียมากกว่า การที่ตลาดมีผู้คนมาจับจ่ายใช้สอยมากขึ้นเนื่องจากอยู่ใกล้สถานที่ราชการส่วนมากแล้วคนที่มาจับจ่ายเป็นข้าราชการ พนักงานของหน่วยงานราชการที่ทำงานอยู่ศูนย์ราชการนั่นเอง รวมไปถึงผู้คนที่เดินทางมาติดต่อราชการผ่านมาและแวะจับจ่ายซื้อของจากนั้นเรื่อยมาก็มีตึกแถว อาคารพาณิชย์ ร้านค้าปลีก - ส่งเพิ่มขึ้นเป็นลำดับสื่อให้เห็นถึงความเจริญเติบโตของชุมชนเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ

การกระจุกตัวของศูนย์ราชการ หน่วยงานราชการเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างความเจริญและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในลักษณะเบ็ดเสร็จ (ONE STOP SERVICE) มีผลทำให้เศรษฐกิจของชุมชนบ้านหนองแวงดีขึ้นตามลำดับ รวมถึงเป็นการสร้างความสะดวกสบายให้ทั้งประชาชน ข้าราชการ พนักงานทั้งของรัฐและเอกชนที่มาทำงาน มาติดต่อราชการในสถานที่เดียวเบ็ดเสร็จนับแต่การเดินทางที่สะดวกสบายมากขึ้น การติดต่อราชการที่สะดวกรวมถึงการซื้อเครื่องอุปโภคบริโภคที่มีอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกันทั้งยังเป็นการช่วยประหยัดเวลา ประหยัดพลังงาน ลดความตึงเครียดเมื่อมาติดต่อราชการ นับว่าเป็นผลพลอยได้จากการก่อสร้างศูนย์ราชการและนโยบายของรัฐในเรื่องการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในลักษณะเบ็ดเสร็จนั่นเอง

สัมภาษณ์ นายสุรสิทธิ์ นันทะเสน อายุ 46 ปี สัมภาษณ์โดย นายณัฐพล นานีแดง วันที่ 23 ธันวาคม 2559

การเปลี่ยนแปลงของเมืองมหาสารคามตั้งแต่ปี พ.ศ.2535 - 2560

กรณีศึกษาพื้นที่บริเวณชุมชนบ้านดินดำ

การขยายตัวของเมืองมหาสารคามที่เป็นผลมาจากการขยายตัวของสถาบันทางการศึกษาชั้นสูงในปี พ.ศ.2511 - 2535 ได้ส่งผลกระทบต่อชุมชนรอบข้างของเทศบาลเมืองมหาสารคามอย่างมาก ความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญคือ การเพิ่มขึ้นของนิสิตนักศึกษาของสถาบันการศึกษาในเมืองมหาสารคามซึ่งในช่วงนี้ผู้คนเริ่มตั้งบ้านเรือนบริเวณบ้านโนนศรีสวัสดิ์ซึ่งเป็นผลมาจากการตั้งวิทยาลัยครูต่อมาเป็น มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม (มศว มหาสารคาม) และยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ชุมชนในบริเวณนี้มีความหนาแน่นขึ้นตามลำดับดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นการขยายตัวของเมืองมหาสารคามไม่ได้หยุดอยู่เพียงเท่านั้นเพราะสถาบันทางการศึกษาได้ขยายตัวอย่างก้าวกระโดดโดยเฉพาะ มหาวิทยาลัยมหาสารคามที่มีการขยายวิทยาเขตเพื่อรองรับจำนวนนิสิตนักศึกษาที่เพิ่มขึ้นในทุกๆ ปี ซึ่งตั้งแต่ พ.ศ.2535 มหาวิทยาลัยมหาสารคามมีนโยบายการขยายพื้นที่และเริ่มสร้างวิทยาเขตของมหาวิทยาลัยที่ตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ทำให้นิสิตเดินทางมาศึกษาที่เขตพื้นที่ขามเรียง ทำให้เกิดร้านค้า หอพักต่างๆ ในบริเวณชุมชนที่ตั้งอยู่ใกล้กับรอบๆ มหาวิทยาลัย เช่น ชุมชนบ้านท่าขอนยาง ชุมชนบ้านขามเรียงอีกทั้งชุมชนที่อยู่ละแวกใกล้เคียงรวมไปถึงบริเวณชุมชนบ้านดินดำ

สภาพบริเวณชุมชนบ้านดินดำในปี พ.ศ.2535 - 2551

ชุมชนบ้านดินดำ ตำบลเก็ง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม เป็นชุมชนที่ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของเมืองมหาสารคาม บริเวณริมถนน ถีนานนท์ (ถนนมหาสารคาม-สกลนคร) ชุมชนบ้านดินดำเป็นชุมชนที่มีผู้คนอาศัยอยู่มาอย่างยาวนานและบริเวณพื้นที่ของชุมชนติดกับแม่น้ำชีจึงทำให้คนในชุมชนใช้ประโยชน์จากแม่น้ำชี เช่น การใช้น้ำในการเกษตร การประมง ดังนั้นพื้นที่ส่วนใหญ่ ชุมชนใช้ทำการเกษตรในลักษณะต่างๆ โดยเฉพาะบริเวณริมถนนถีนานนท์ เป็นที่นาของชุมชนท้องถิ่น โดยมีร้านค้าเพียง 3 ร้าน คือ ร้านสุภาพที่รับซื้อมันสำปะหลังและปอซึ่งเป็นร้านค้าของคนจีน อีกหนึ่งร้านเป็นปั้มน้ำมันเชลล์ (ไม่ทราบเจ้าของ) ซึ่งตั้งอยู่บริเวณที่ตั้งห้างบิ๊กซี (Big C) ในปัจจุบัน และร้านที่สามเป็นร้านลำชีคาราโอเกะซึ่งเป็นร้านอาหารและสถานเริงรมย์ที่ตั้งอยู่กลางทุ่งนาบริเวณริมถนนถีนานนท์ (ไม่ทราบเจ้าของ) โดยในช่วงพ.ศ.2535 - 2551 นี้ร้านค้าในชุมชนยังเป็นเพียงร้านขายของเบ็ดเตล็ด (ร้านโชว์ห่วย) ขนาดเล็กของชาวบ้านและมีตลาดค้าประเภหเนื้อสุกร เนื้อวัว ผัก ปลา หรือที่ชาวบ้านเรียกว่าตลาดน้อยบ้านดินดำที่ตั้งอยู่บริเวณก่อนข้ามสะพานแม่น้ำชีเท่านั้น

การที่ชุมชนบ้านดินดำอยู่ติดกับเส้นทางที่เชื่อมระหว่างมหาวิทยาลัยมหาสารคามวิทยาเขตในเมือง (ม.เก่า) และมหาวิทยาลัยมหาสารคามวิทยาเขตขามเรียง (ม.ใหม่) จึงทำให้

ชุมชนมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ แต่การขยายตัวของมหาวิทยาลัยมหาสารคามในปีพ.ศ.2535 ดังกล่าวยังไม่ได้ส่งผลกระทบต่อชุมชนบ้านดินดำเท่าใดนัก เพราะมหาวิทยาลัยยังไม่ได้เปิดการเรียนการสอนหลายสาขาดังในปัจจุบันในวิทยาเขตขามเรียง (ปัจจุบัน มหาวิทยาลัยมหาสารคามมีนิสิตลงทะเบียนประมาณ 40,000 คน) จากปี พ.ศ. 2535-2540 ได้เปิดการเรียนการสอนเต็มที ณ วิทยาเขตขามเรียง ทำให้นิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคามเริ่มเดินทางมาเรียนและผ่านบริเวณชุมชนบ้านดินดำมากยิ่งขึ้น ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน เช่น การใช้เส้นทางคมนาคมหนาแน่นขึ้น ตลาดน้อยบ้านดินดำมีลูกค้าเพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะลูกค้าที่เป็นนิสิตนักศึกษา การขยายตัวของชุมชนบ้านดินดำที่ได้รับผลกระทบจากการขยายตัวของสถาบันการศึกษาตั้งแต่ในปี พ.ศ.2535 - 2551 และการขยายตัวบริเวณชุมชนบ้านดินดำเปลี่ยนแปลงไปอย่างก้าวกระโดดซึ่งเริ่มในปี พ.ศ.2552 หลังจากตั้งของห้างบิ๊กซี (Big C)

- สัมภาษณ์ นายชัชวาล นพวิชัย อายุ 53 ปี อดีตนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเก็ง สัมภาษณ์โดย นายภูดิศกร กระระเสลา วันที่ 21 ธันวาคม 2559

สภาพชุมชนบ้านดินดำในปี พ.ศ.2552 – 2560

สภาพชุมชนบ้านดินดำในช่วง ปี พ.ศ.2552 เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่โดยมีห้างสรรพสินค้า บิ๊กซี (Big C) ตั้งขึ้นบริเวณชุมชนบ้านดินดำบริเวณที่เคยเป็นปั้มน้ำมันเชลล์มาก่อน การก่อตั้งห้างสรรพสินค้าดังเกิดขึ้นจากการขยายตัวของมหาวิทยาลัยมหาสารคามที่เปิดวิทยาเขตในตำบลขามเรียง และการเพิ่มขึ้นของนิสิตนักศึกษาในแต่ละปี รวมถึงบริเวณดังกล่าวเป็นเส้นทางที่สามารถเดินทางไปจังหวัดกาฬสินธุ์อีกด้วย

การก่อตั้งห้างสรรพสินค้า Big c เกิดขึ้นในช่วงที่ นายชัชวาล บะวีชัย เป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเก็ง ซึ่งเป็นผู้ผลักดันให้ตั้งห้างสรรพสินค้า Big c โดยมีข้อตกลงกับทางห้างสรรพสินค้าว่า ให้รับบรรจุผู้คนใน ตำบลเก็งเข้าทำงาน จำนวน 100 อัตรา ซึ่งทางห้างสรรพสินค้า Big c ได้ยินยอมกับข้อตกลงดังกล่าว นอกจากการตกลงกันขององค์การบริหารส่วนตำบลกับห้างสรรพสินค้า Big c ยังเกิดกระแสการข้อขัดแย้งของกลุ่มนายทุนในเมืองมหาสารคาม รวมถึงการคัดค้านจากกลุ่มพ่อค้าขนาดย่อยในชุมชนแต่การคัดค้านไม่ประสบความสำเร็จ

การก่อตั้งห้างสรรพสินค้า Big C เริ่มต้นโครงการตั้งแต่ปี 2549 โดยการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ผลักดันให้พื้นที่บ้านดินดำเป็นที่ดินประเภทพาณิชยกรรมจึงสามารถตั้งห้างสรรพสินค้าได้หลังจากการเปิดห้างสรรพสินค้า Big c ในพื้นที่ชุมชนบ้านดินดำทำให้ที่ดินในบริเวณนั้นเพิ่มสูงขึ้นเป็นเท่าตัว จากราคาไร่ละประมาณ

120,000 บาท เพิ่มขึ้นเป็นไร่ละประมาณ 13,000,000 บาท ทำให้ชาวบ้านดินดำขายที่ดินและมีรายได้จากการขายที่ดินเป็นจำนวนมาก

ในปี พ.ศ.2552 เปิดห้างสรรพสินค้า Big C พื้นที่บริเวณตั้งแต่สี่แยกวงยาวไปจนถึงสะพานข้ามแม่น้ำชีเริ่มมีนักธุรกิจเริ่มเข้ามาลงทุนเปิดกิจการร้านค้า อาคารพาณิชย์และหอพักเพิ่มขึ้นตามลำดับทำให้พื้นที่ดังกล่าวมีผู้คนเข้ามาทำมาหากิน และอยู่อาศัยอย่างหนาแน่น ในปี พ.ศ.2548 มีการยกเลิกพระราชบัญญัติผังเมืองรวม และได้ถ่ายโอนภารกิจการวางและปรับปรุงผังเมืองให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลเก็ง จึงได้ปรับเปลี่ยนพื้นที่ดังกล่าวให้เป็นพื้นที่พาณิชยกรรมซึ่งตำบลอื่นยังคงใช้พระราชบัญญัติที่มีเนื้อหาตามเนื้อความเดิมคือพื้นที่ยังเป็นพื้นที่เกษตรกรรมทำให้ตำบลเก็งมีความได้เปรียบในการเป็นพื้นที่พาณิชยกรรมจากข้อได้เปรียบทางด้านกฎหมายรวมถึงการขยายตัวของมหาวิทยาลัยมหาสารคามทำให้ร้านค้า ตึกแถว และห้างสรรพสินค้าต่างๆ เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วงตั้งแต่ พ.ศ.2552 - 2559 โดยมีห้างร้านใหญ่ๆ และหอพักเกิดขึ้นตามลำดับดังนี้ ศูนย์หอพัก ตักสิลา และปั้มน้ำมัน ปตท.บ้านดินดำ พ.ศ.2548 ห้างสรรพสินค้า บิ๊กซี (Big C) พ.ศ.2552 ห้างโอเว่ปงสง พ.ศ.2554 โรงแรมสยามธาราพาเลซและห้างไท่หวัดดู พ.ศ. 2555 ห้างสรรพสินค้าเม็คโคร พ.ศ.2559 ร้านเซเว่น อีเลฟเว่น พ.ศ.2559

สัมภาษณ์ นายชัชวาล บะวีชัย อายุ 53 ปี อดีตนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเก็ง สัมภาษณ์โดย นายวุฒิกร กะระสิลา วันที่ 21 ธันวาคม พ.ศ. 2559

นอกจากกลุ่มร้านค้า ห้างสรรพสินค้าและหอพักใหญ่ๆ ดังที่กล่าวมาแล้วยังมีหอพักต่างๆ ร้านค้าขนาดกลางและเล็ก เพิ่มขึ้น ตั้งแต่แยกวงษ์ยาวเรื่อยมาตามถนนถีนานนท์ถึงบริเวณสะพานข้ามแม่น้ำชี โดยเฉพาะร้านขายเนื้อวัวลำชีลาบก้อย (ร้านลำชีลาบก้อยขายเนื้อวัวไม่ใช่ลำชีคาราโอเกะแต่ใช้ชื่อเหมือนกันเพราะบริเวณที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำชี) ซึ่งเป็นร้านขายเนื้อวัวที่มีชื่อเสียงจนทำให้ผู้คนเดินทางผ่านไปผ่านมาจอดซื้อไปกินที่บ้านหรือกินที่ร้านกันอย่างมาก การเพิ่มขึ้นของร้านลาบก้อยและขายเนื้อวัวดังกล่าวเกิดขึ้นในช่วงหลังจากการเปิดห้างสรรพสินค้า Big c และจำนวนร้านลาบก้อย เพิ่มขึ้นในริมถนนถีนานนท์จากเดิม การขยายตัวของพื้นที่ตั้งแต่บริเวณแยกวงษ์ยาวเรื่อยมาจนถึงสะพานข้ามแม่น้ำชียังคงมีการเพิ่มขึ้นของร้านค้า หอพัก และที่อยู่อาศัยอยู่เรื่อยๆ และส่งผลให้องค์การบริหารส่วนตำบลเกิ้ง เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้ภาษีจากห้างร้าน และมีรายได้สูงที่สุดในจังหวัดมหาสารคาม จากการพัฒนาที่ก้าวกระโดดนี้ไม่เพียงสร้างความเจริญให้กับพื้นที่เท่านั้นแต่ก็ได้สร้างปัญหาต่างๆ ให้กับพื้นที่ดังกล่าวด้วยเช่นกัน อาทิ ปัญหาน้ำเสีย ปัญหาการจราจร ปัญหาขยะ ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาเหล่านี้เกิดจากการเพิ่มขึ้นของร้านค้า หอพัก และรวมไปถึงปริมาณประชากรที่เพิ่มมากขึ้นในพื้นที่ดังกล่าวด้วย

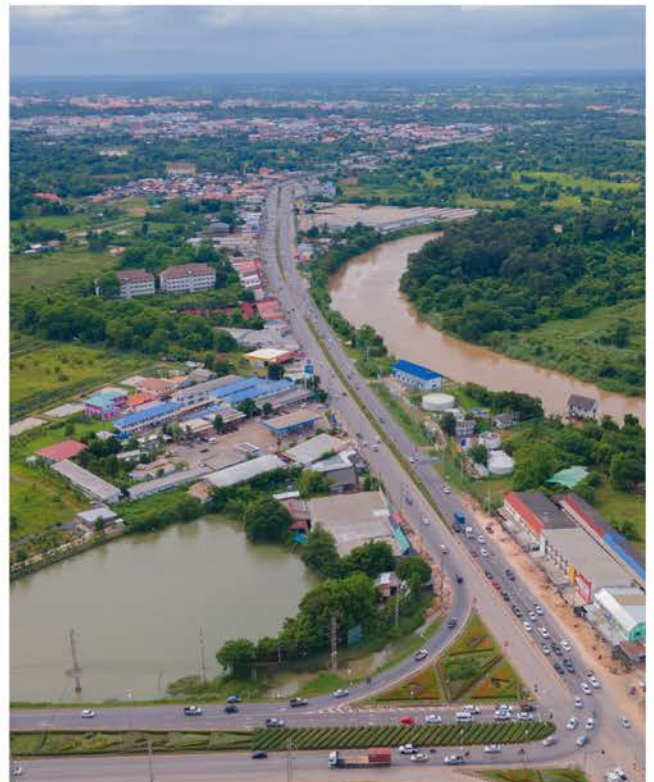
อาจสรุปได้ว่า การขยายตัวของเมืองมหาสารคามพื้นที่ตั้งแต่บริเวณแยกวงษ์ยาวจนถึงชุมชนบ้านดินดำช่วง พ.ศ. 2535 - 2559 เป็นไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในช่วง

สัมภาษณ์ นายชัชชาติ นววิชัย อายุ 53 ปี อดีตนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเกิ้ง สัมภาษณ์โดย นายวุฒิศร กะระสิทธิ์ วันที่ 21 ธันวาคม พ.ศ. 2559

พ.ศ.2552 เป็นต้นมา สาเหตุอาจเนื่องมาจากปัจจัย 2 ประการ ดังนี้ ประการแรก การขยายตัวของสถาบันการศึกษา กล่าวคือ เมื่อมหาวิทยาลัยมหาสารคามขยายวิทยาเขตออกมาทางพื้นที่ตำบลขามเรียงทำให้ผู้คนโดยเฉพาะนิสิตนักศึกษามีการเคลื่อนย้ายพื้นที่การเรียนการสอนขึ้น ส่งผลให้เส้นทางตั้งแต่มหาวิทยาลัยมหาสารคามเก่า(ม.เก่า) ตามถนนถีนานนท์เรื่อยไปจนถึงวิทยาเขตขามเรียงมีการพัฒนาขึ้นตามลำดับตั้งแต่การสร้างศูนย์หอพักร้านค้า ร้านอาหาร ธนาคาร (สาขาย่อย) ผลจากการเปิดกิจการของห้างสรรพสินค้า Big c ได้ทำให้ผู้คนลงทุนเปิดร้านค้าต่างๆ กันอย่างหนาแน่นทั่วทั้งบริเวณตั้งแต่แยกวงษ์ยาวมาจนถึงสะพานข้ามแม่น้ำชี ประการที่สอง อาจเนื่องมาจากการเป็นพื้นที่พาณิชย์กรรม กล่าวคือ ด้วยเหตุผลทางด้านกฎหมายผังเมืองที่สามารถตั้งห้างร้านต่างๆ ได้ทำให้พื้นที่ตั้งแต่บริเวณรอบๆ แยกวงษ์ยาวจนถึงสะพานข้ามแม่น้ำชีสามารถก่อสร้างอาคารพาณิชย์ และร้านค้าต่างๆ ได้ แตกต่างจากพื้นที่อื่นๆ จึงทำให้พื้นที่แห่งนี้มีร้านค้า ห้างสรรพสินค้ากระจุกตัวแน่นตามริมถนนถีนานนท์

จากปัจจัยทั้งสองข้อดังกล่าวมาส่งผลให้พื้นที่ตั้งแต่แยกวงษ์ยาวมาจนถึงสะพานข้ามแม่น้ำชีเกิดการพัฒนาก้าวกระโดดและพื้นที่ดังกล่าวมีราคาที่สูงขึ้นเป็นเท่าตัว อีกทั้งการพัฒนาในพื้นที่ดังกล่าวยังสามารถพัฒนาไปได้อีกโดยปัจจัยที่ได้เปรียบทั้งสองข้อของพื้นที่ดังกล่าวเป็นเหมือนแรงดึงดูดให้นักลงทุนเข้ามาลงทุนในพื้นที่ดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง

บทสรุป

จากการศึกษาประวัติการขยายตัวของเมืองมหาสารคาม สรุปได้ว่า เมืองมหาสารคามมีการขยายตัวของความเจริญอย่างช้าๆ สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะเหตุต่างๆ ในหลายประการ ประการแรกเมืองมหาสารคามมิได้มีทรัพยากรที่มีค่า และมีใช้เมืองในสายตาของศูนย์การปกครองที่กรุงเทพฯ สินค้าที่ปรากฏในอดีตที่ค้าขายกันในท้องถิ่นคือข้าว ต่อมาเมื่อมีน้ำป่าไหลหลาก พื้นที่ของเมืองระยะแรกเป็นป่าธรรมชาติ นอกจากนี้เมืองมหาสารคามยังเป็นเมืองขนาดเล็ก ด้วยเหตุดังกล่าวการลงทุนจากภายนอกจึงไม่ปรากฏ ประการที่สอง ในการขยายตัวของเมืองมหาสารคามในอดีต เกิดจากการเพิ่มของประชากรและความเจริญเติบโตของสถานที่ทางราชการและสถานที่ทางการศึกษา เมื่อประชากรมิได้มีทุนในการใช้จ่ายหมุนเวียนมากพอ เศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจึงเป็นเศรษฐกิจที่มีได้ทำให้เกิดการผลิตและการลงทุนอย่างอื่น (linkage) เศรษฐกิจประเภทอุตสาหกรรมที่สำคัญก็ปรากฏเพียงโรงสีข้าวใหญ่เพียงแห่งเดียวเท่านั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า การลงทุนทางเศรษฐกิจของประชาชนในเมืองยังปรากฏน้อยมาก ส่วนใหญ่ผู้ลงทุนมักลงทุนทางธุรกิจที่เกี่ยวกับส่วนราชการและส่วนการศึกษา ประการที่สามอาจกล่าวได้ว่าวัฒนธรรมของชุมชนเมืองมีส่วนต่อการขยายตัวของเมืองในอดีต

อาจสรุปว่าการขยายตัวของเมืองมหาสารคามเป็นไปอย่างช้า ๆ เนื่องจากการลงทุนในเมืองมหาสารคามมีน้อยมาก เพราะผู้มีทุนมักนำเงินฝากธนาคารมากกว่านำไปลงทุน แต่หลังจากทศวรรษ 2530 เป็นต้นมา บุตรหลานของผู้มีทุนเมืองมหาสารคามซึ่งได้รับการศึกษาแบบใหม่ ทั้งจากสถาบันในเมืองมหาสารคามเอง และมีจำนวนไม่น้อยที่ไปศึกษาจากกรุงเทพฯ รวมทั้งได้ไปศึกษาจากต่างประเทศ เมื่อกลับมาภูมิลำเนาของตน ได้เอาความรู้แบบใหม่มาพร้อมกับการลงทุนซึ่งต่างไปจากที่บรรพบุรุษได้เคยทำ จึงเกิดการลงทุนมากขึ้น เมืองเริ่มมีการขยายตัวทั้งทางเศรษฐกิจ การเมือง และขยายตัวทางกายภาพมากขึ้น แต่ก็ยังเป็นเพียงระยะหนึ่งเพราะประสบกับวิกฤตเศรษฐกิจของประเทศในช่วงทศวรรษ 2540 จากสาเหตุต่างๆดังกล่าวจึงทำให้เมืองมหาสารคามมีการขยายตัวอย่างช้าๆ และมีสภาพ “กึ่งเมืองกึ่งชนบท และ เมืองการศึกษา” ซึ่งอาจเหมาะสำหรับการอยู่อาศัยที่เป็นที่ต้องการของผู้หลีกเลี่ยงความวุ่นวายของเมือง

เมื่อเราถอดรหัสพันธุกรรมของเมืองมหาสารคามแล้วพบว่า “กึ่งเมืองกึ่งชนบท และ เมืองการศึกษา” เป็นหนึ่งในดีเอ็นเอของเมืองมหาสารคาม ดังนั้น คำถามจึงมีว่า เราจะสามารถสื่อสารคุณค่าของดีเอ็นเอสู่คนรุ่นต่อไปเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจและสำนึกในคุณค่าของมรดกวัฒนธรรมที่สืบทอดมาจากบรรพชนได้อย่างไร ในขณะเดียวกัน ก็มีคำถามสำหรับชาวเมืองมหาสารคามว่า ดีเอ็นเอของเมืองมหาสารคามอันเป็นต้นทุนทางวัฒนธรรมอันทรงคุณค่า จะถูกนำมาใช้ประโยชน์ในการสร้างสรรค์เมืองมหาสารคามได้อย่างไร

เปิดตำนานทั้ง

เชิดชูศิลปินและผู้มีคุณูปการ
ด้านศิลปวัฒนธรรม ของเมืองมหาสารคาม

Soft Power หลายท่านคงเคยได้ยินคำนี้บ่อย ๆ จากสื่อต่างๆของไทยและต่างประเทศ ความหมายโดยรวม อาจหมายถึง การใช้อิทธิพลทางวัฒนธรรม คุณค่าทางสังคม เพื่อ “**เชื้อเชิญ**” ให้ผู้คนสนใจแล้วอยากทำตาม ด้วยทุนทางวัฒนธรรมนี้เอง ที่นำชื่อเสียงและรายได้มาสู่ประเทศไทย จากข้อได้เปรียบที่เป็นประเทศที่อยู่ศูนย์กลางของภูมิภาคจึงรวมเอาความหลากหลายทางวัฒนธรรม เชื้อชาติ ศาสนา ภูมิอากาศ ภูมิประเทศ และความหลากหลายทางชีวภาพด้วย จึงทำให้ประเทศไทยเป็นหนึ่งในของอาเซียนในด้านการท่องเที่ยว สินค้า และบริการ

รัฐบาลมีนโยบายต่อเนื่องในการสนับสนุน **Soft Power** และอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ของไทยให้เป็นที่รู้จักทั่วโลก พร้อมแนะนำหน่วยงานรัฐทำงานร่วมกับภาคเอกชน สนับสนุน ตลอดห่วงโซ่อุตสาหกรรม ครอบคลุมทั้งผู้ผลิต ศิลปิน บุคลากรเบื้องหลังเพื่อผลักดันให้ **Soft Power** เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจ พร้อมชื่นชมความสำเร็จล่าสุดของศิลปินและเยาวชนไทยทุกแขนง รวมไปถึงทีมงานและบุคลากรในอุตสาหกรรมบันเทิงของไทยทั้งภาพยนตร์และดนตรีที่ทำหน้าที่เป็นสะพานเชื่อมวัฒนธรรมไทยสู่สากล ส่งเสริม **Soft Power** ของไทย ให้เป็นที่รู้จักทั่วโลก และมุ่งส่งเสริมวัฒนธรรม 5 F ที่เป็น **Soft Power** ของไทยให้กลายเป็นสินค้าทางส่งออกทางวัฒนธรรมสำคัญของไทย ได้แก่ **1. อาหาร (Food) 2. ภาพยนตร์และวีดิทัศน์ (Film) 3. การออกแบบแฟชั่นไทย (Fashion) 4. ศิลปะการป้องกันตัวแบบไทย (Fighting) และ 5. เทศกาลประเพณีไทย (Festival)**

ทิศทางการพัฒนาเมืองมหาสารคาม ซึ่งกระผม**นายภาคิน ตีระพงศ์ไพบุลย์** นายกเทศมนตรีเมืองมหาสารคาม นักพัฒนาคนรุ่นใหม่ มีนโยบายนำวัฒนธรรมมาขับเคลื่อนเศรษฐกิจ โดยนำเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของเมืองมหาสารคาม ที่มีความหลากหลาย เช่น หมอลำ หมอแคน กลองยาว ผ้าไหม ส้มตำ ไก่ย่าง ลาบ ก้อย งานบุญประเพณี ศาสนา สถาปัตยกรรม วิชาการ และรวมศูนย์ศิลปินร่วมสมัย และแบบฉบับดั้งเดิม มาสร้างรายได้แก่ท้องถิ่น ทั้งด้านการท่องเที่ยว การศึกษา และเศรษฐกิจ

ศิลปินจึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการผลิตผลงานที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรม เป็นบุคคลที่น่ายกย่อง เชิดชู และประชาสัมพันธ์ ให้แก่สาธารณชนได้รับรู้ อันจะเป็นแรงบันดาลใจแก่ผู้คน และเป็นแบบอย่างในการพัฒนาตน สังคม ชชาติบ้านเมืองสืบต่อไป

กระผมจึงขอขอบพระคุณศิลปินผู้รังสรรค์งานทั้ง 18 ท่านที่เป็นอิทธิพลทางวัฒนธรรม หรือ Soft power แก่เมืองมหาสารคาม ในวาระวันคล้ายวันสถาปนาเมืองมหาสารคาม ครบ 157 ปี

พระเทพสิทธิธารจารย์ (น้อย ญาณวฑฺฒโธ) เจ้าคณะจังหวัดมหาสารคาม และเจ้าอาวาสวัดมหาชัย (พระอารามหลวง)

พระเทพสิทธิธารจารย์ ฉายา ญาณวฑฺฒโธ นามเดิม น้อย อุทัยสา วิทยฐานะ น.ธ.เอก, พธ.ม. (กิตติมศักดิ์), ปร.ด. (กิตติมศักดิ์) ปัจจุบันดำรงตำแหน่งเจ้าคณะจังหวัดมหาสารคาม และเจ้าอาวาสวัดมหาชัย (พระอารามหลวง)

พระเทพสิทธิธารจารย์ มีนามเดิมว่า น้อย อุทัยสา เกิดเมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม พ.ศ. 2487 ที่ ต.วังแสง อ.แกด้า จ.มหาสารคาม โยมบิดาชื่อนายอ้อย อุทัยสา โยมมารดาชื่อนางอ่อนสา อุทัยดา

อุปสมบท เมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม พ.ศ. 2507 ณ พัทธสีมา วัดบ้านหัวหนอง ต.ดอนหว่าน อ.เมืองมหาสารคาม จ.มหาสารคาม โดยมีพระครูนิมมาน กิตติวัฒน์ (เจ้าอธิการกอง ฉายากิตติปัญโญ) วัดเจริญผล บ้านหนองโน ต.หนองโน อ.เมืองมหาสารคาม จ.มหาสารคาม เป็นพระอุปัชฌาย์ พระครูวิสุทธิสังฆคุณ (เจ้าอธิการคาร ฉายา วิสุโท) วัดหนองหล่ม ต.ดอนหว่าน อ.เมืองมหาสารคาม จ.มหาสารคาม เป็นพระกรรมวาจาจารย์ และพระอธิการทองสุข ฉายา โชติธมโม วัดบ้านโคก ต.ดอนหว่าน อ.เมืองมหาสารคาม จ.มหาสารคาม เป็นพระอนุสาวนาจารย์ หลังอุปสมบท ได้มุ่งมั่นศึกษาพระปริยัติธรรมสามารถสอบได้นักธรรมชั้นเอก

สมณศักดิ์

- พ.ศ. 2522 ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์ เป็นพระครูสัญญาบัตรเจ้าคณะตำบลชั้นตรี ในราชทินนามที่ พระครูปัญญาภิสาร
- พ.ศ. 2530 ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์ เป็นพระครูสัญญาบัตรเจ้าคณะตำบลชั้นโท ในราชทินนามที่ พระครูปัญญาภิสาร
- พ.ศ. 2536 ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์ เป็นพระครูสัญญาบัตรเจ้าคณะอำเภอชั้นเอกในราชทินนามที่ พระครูปัญญาภิสาร
- พ.ศ. 2539 ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์ เป็นพระครูสัญญาบัตรเจ้าคณะอำเภอชั้นพิเศษในราชทินนามที่ พระครูปัญญาภิสาร
- พ.ศ. 2544 ได้รับพระราชทานตั้งสมณศักดิ์ เป็นพระราชาคณะชั้นสามัญ ในราชทินนามที่ พระบวรปริยัติกิจ
- พ.ศ. 2549 ได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์ เป็นพระราชาคณะชั้นราช ในราชทินนามที่ พระราชปริยัตยาทรสุนทรวรวิจิตรจักษุจิมหาคณิสสร บวรสังฆาราม คามวาสี
- พ.ศ. 2555 ได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์ เป็นพระราชาคณะชั้นเทพ ในราชทินนามที่ พระเทพสิทธิธารจารย์ ศาสนาการุฬารท บวรศาสนิก มหาคณิสสร บวรสังฆาราม คามวาสี พระราชาคณะชั้นเทพ สถิต ณ วัดมหาชัย พระอารามหลวง จังหวัดมหาสารคาม

ตำแหน่งหน้าที่

- พ.ศ. 2531 ได้รับแต่งตั้งเป็นพระอุปัชฌาย์
- พ.ศ. 2531 เจ้าคณะอำเภอแกด้า
- พ.ศ. 2542 รองเจ้าคณะจังหวัดมหาสารคาม
- พ.ศ. 2552 - ปัจจุบัน เจ้าอาวาสวัดมหาชัยพระอารามหลวง
- พ.ศ. 2555 - ปัจจุบัน เจ้าคณะจังหวัดมหาสารคาม
- พ.ศ. 2555 - ปัจจุบัน เจ้าสำนักเรียนคณะจังหวัดมหาสารคาม
- พ.ศ. 2555 - ปัจจุบัน ประธานมูลนิธิสงฆ์อาพาธจังหวัดมหาสารคาม
- พ.ศ. 2554 ได้รับโล่ประกาศเกียรติคุณ ในฐานะที่ให้การสนับสนุนโครงการฟื้นฟูศีลธรรมโลกจากคณะกรรมการศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม สภาผู้แทนราษฎร
- พ.ศ. 2556 ได้รับรางวัล นาคราช เพื่อเชิดชูเกียรติ ในฐานะผู้มีผลงานดีเด่นด้านวัฒนธรรมจากสถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- พ.ศ. 2556 ได้รับโล่ประกาศเกียรติคุณ ในฐานะที่จัดการเรียน การสอนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม มีผลงานดีเด่น จากสำนักงานแม่ กองธรรมสนามหลวง
- พ.ศ. 2558 ได้รับโล่ประกาศเกียรติคุณ ยกย่องให้เป็นคนดี ศรีมหาสารคาม ในการเฉลิมฉลองการก่อตั้งเมืองมหาสารคาม ครบ ๑๕๐ ปี
- พ.ศ. 2559 ได้รับรางวัลเสาโอศุกผู้นำศีลธรรม และประกาศเกียรติคุณ ในฐานะเป็นผู้มีความตั้งใจ เสียสละทุ่มเท และอุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนา
- พ.ศ. 2558 ผู้อำนวยการ หน่วยวิทยบริการมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น จังหวัดมหาสารคาม
- ปัจจุบันรักษาการผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์มหาสารคาม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระครูสารกิจประยุกต์

ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดขุนพรหมตำริ
รองเจ้าคณะอำเภอเมืองมหาสารคาม

นามเดิมว่า กาบ วังหอม เกิดเมื่อวันที่ 13 เมษายน 2500 ที่บ้านเลขที่ 27 หมู่ 14 ต.วังแสง อ.แกดำ จ.มหาสารคาม บิดา-มารดา ชื่อ พ่อเคน และ แม่กว้าง วังหอม ในวัยเยาว์ เรียนหนังสือจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากโรงเรียนบ้านวังแสง ต.วังแสง อ.แกดำ จ.มหาสารคาม

ครั้นเมื่ออายุได้ 20 ปีบริบูรณ์ เข้าพิธีอุปสมบท ที่พัทธสีมา วัดศิริบุรีวังแสง ต.วังแสง อ.แกดำ จ.มหาสารคาม มีพระครูปัญญาภิสาร เป็นพระอุปัชฌาย์ พระครูสถิตสิริคุณ เป็นพระกรรมวาจาจารย์ และพระครูวรภิกษุสุนทร เป็นพระอนุสาวนาจารย์ หลังจากนั้นจำพรรษาอยู่วัดศิริบุรีวังแสง ตั้งใจศึกษาพระธรรมวินัย และพระปริยัติธรรม จนสอบไล่ได้นักธรรมชั้นเอกในเวลา 3 ปี

พ.ศ. 2526 ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดขุนพรหมตำริ บ้านอุปราช

เมื่อปกครองวัดขุนพรหมตำริ ทุ่มเทร่างกาย แรงใจพัฒนาวัดแห่งนี้ได้เจริญรุ่งเรืองในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นสาธารณูปการ ปรากฏให้เห็นมากมาย อาทิ อุโบสถ ซุ้มประตู กุฏิ ศาลาการเปรียญ เป็นต้น

ร่วมกับชุมชนพัฒนาถนนและขุดบ่อน้ำแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำช่วงฤดูแล้งส่วนด้านการศึกษาได้ให้ความสำคัญรับหน้าที่เป็นครูสอนพระปริยัติธรรมมาโดยตลอด เป็นพระที่เคร่งครัดในระเบียบวินัยมากพระภิกษุ-สามเณร ที่มาเรียนจะต้องประพฤติตนอยู่ในกรอบพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด ทำให้สำนักเรียนแห่งนี้มีชื่อเสียงขจรไกล แต่ละปีมี พระภิกษุสามเณรมาจำพรรษาศึกษาเล่าเรียนเป็นจำนวนมาก

อีกทั้งยังสนับสนุนการศึกษาโดยใช้ปัจจัย ส่วนตัวจัดหาหนังสือรวมทั้งอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ใช้ประโยชน์ทางการศึกษามอบให้แก่ทางสำนักเรียนวัดขุนพรหมตำริ พร้อมจัดการรางวัลให้แก่พระภิกษุสามเณรและเยาวชนที่เข้าสอบความรู้ธรรมสนามหลวงทุกปี วัตรปฏิบัติที่หลวงพ่อกาบดำเนินมา

ตลอดระยะเวลากว่า 20 ปี คือ ทุกวันพระท่านจัดอบรมธรรมะ มุ่งเน้นการปฏิบัติเป็นหลัก ด้วยเชื่อว่าการฝึกวิปัสสนากัมมัฏฐานจะสามารถทำให้ญาติโยมเป็นผู้มีสติมีจิตใจที่เข้มแข็ง ปรับปรุงบรรยากาศภายในบริเวณวัดให้ร่มรื่นสวยงาม โดยการปลูกต้นไม้ไว้จำนวนมาก และได้ก่อสร้างริสอร์ทธรรมะขึ้น

ภายในบริเวณด้านหลังวัดจำนวน 21 หลัง เพื่อเป็นที่พักและสถานที่ให้ญาติโยมได้ปฏิบัติธรรมอย่างเงียบสงบ

พระครูภาวนาชยานุสิฐ

(พระอาจารย์สุริยันต์ ไชยปัญญา)

ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดมหาชัย พระอารามหลวง
ประธานสงฆ์วัดพุทธนาราม (วัดป่าวังน้ำเย็น)

เกิดเมื่อวันอังคาร ที่ 22 กุมภาพันธ์ 2522 บ้านเหล่า ต.โคกพระ อ.กันทรวิชัย จ.มหาสารคาม

พระอาจารย์สุริยันต์ ไชยปัญญา เป็นพระเกจิอาจารย์อีกรูป ที่ได้รับความเลื่อมใสในพื้นที่ จ.มหาสารคามและทั่วไป สืบทอดปฐิพทา และวิทยาคมจากหลวงปู่ คำพันธ์ ไชยปัญญา วัดธาตุมหาชัย อ.ปลาปาก จ.นครพนม พระเกจิชื่อดังของภาคอีสาน

ด้านศิลปวัฒนธรรม เป็นนักอนุรักษ์สถาปัตยกรรมอีสาน ภูมิปัญญา ประเพณี พิธีกรรม ภาษา วรรณกรรม และบำรุง ศิลปวัฒนธรรมอีสานทุกแขนง โดยได้มอบทุนในการจัดทำวงดนตรี พื้นเมืองแกโรงเรียนเทศบาลบ้านค้อ และสนับสนุนการทุนการศึกษา แก่นักเรียนสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคามทุกๆ ปี

ด้านการพัฒนา เป็นผู้สร้างวัดป่าวังน้ำเย็น ทำให้ชื่อเสียง ของจังหวัดมหาสารคามเป็นที่รู้จักของสาธุชนที่หลั่งไหลมาสักการะ และเที่ยวชมวัดป่าวังน้ำเย็น

มีชื่อเป็นทางการว่า วัดป่าพุทธนาราม ตั้งอยู่ที่ บ้านวังน้ำเย็น ตำบลแก้ง อำเภอมือเมือง จังหวัดมหาสารคาม พื้นที่กว่า 30 ไร่ได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นวัดที่ถูกต้องเมื่อวันที่ 22 พ.ย. 2555 สังกัดสงฆ์มหานิกาย เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ และ แหล่งท่องเที่ยวทางศาสนา ภายในวัดมีสถาปัตยกรรมที่งดงาม และทรงคุณค่า อาทิ **เจดีย์ศรีมหาสารคาม ศาลาการเปรียญไม้ที่ใหญ่ที่สุด**ในประเทศไทย มีเสา 112 ต้น และพระพุทธรูปทองคำหนัก 12 กิโลกรัม **ด้านการสาธารณสุข** พระอาจารย์สุริยันต์ ยังเป็นพระนักบุญแห่งภาคอีสาน ผู้เปี่ยมไปด้วยความเมตตา โดยได้มอภรดตุ้พยาบาลเพื่อบุคลากรทางการแพทย์ สู้ภัยโควิด 19 จำนวน 14 คัน 14 โรงพยาบาล ในจังหวัดมหาสารคาม มูลค่ากว่า 38 ล้านบาท

ฉวีวรรณ ดำเนิน

ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (หมอลำ)

ฉวีวรรณ พันธุ เกิดเมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม พ.ศ. 2488 ที่จังหวัดอุบลราชธานี เป็นบุตรของ คุณพ่อชาลี ดำเนิน และคุณแม่แก้ว ดำเนิน (ยังมีชีวิตอยู่ ปัจจุบันอายุ 102 ปี) อาชีพทำนา ฉวีวรรณเป็นบุคคลที่มีความสามารถโดดเด่น มีไหวพริบ ปฏิภาณ ด้านหมอลำที่เฉียบแหลมยิ่งคนหนึ่ง โดยได้รับการฝึกฝนเรื่องหมอลำจากบิดา ญาติ และหมอลำที่มีชื่อเสียงโด่งดังในอดีตหลายท่าน ซึ่งความชัดเจนเรื่องหมอลำที่ฝึกฝนมาตั้งแต่อายุน้อย ทำให้เป็นหมอลำที่มีความสามารถสูงทั้งด้านการแต่ง กลอนลำ การคิด ท่วงทำนองหมอลำกลอน เขียนกลอนลำ ประดิษฐ์ทำลำและบรรเลงซอสามสี ผลงานที่โดดเด่นที่สุด คือ **การแสดงชุดดั่งครกดั่งสาก** ประกอบกับเป็นบุคคลที่มีน้ำเสียงไพเราะ มีพลัง ทำให้ได้รับการยกย่องว่าเป็นเพชรน้ำหนึ่งของแดนอีสานและได้รับการกล่าวขานด้วยความชื่นชมจากประชาชน ว่าเป็น **ราชินีหมอลำ ซึ่งเป็นราชินีหมอลำคนแรกของประเทศไทย**

ฉวีวรรณ ดำเนิน ยังเคยเป็นนางเอกหมอลำคณะรังสีมันต์ คู่กับ ทองคำ เพ็งดี คู่พระคู่นาง ที่โด่งดังมากในยุคประมาณปี 2508 - 2513 โดยเฉพาะเรื่อง สีทนมะโนราห์ โดยมีลูกศิษย์ลูกหา เช่น บานเย็น รากแก่น อังคนางค์ คุณไชย ที่ได้รับการยกย่องเป็นราชินีหมอลำเช่นเดียวกัน

ด้านชีวิตครอบครัว สมรสกับ โกมินทร์ พันธุ หมอแคนที่บ้าน มีบุตร-ธิดา 2 คน ปัจจุบัน อาจารย์พิเศษที่วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และมหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่สำนักวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น คุณแม่ฉวีวรรณยังได้รับเกียรติได้ดำรงตำแหน่งกรรมการตัดสินการประกวดต่าง ๆ สำคัญ ๆ ของทางมหาวิทยาลัยขอนแก่นอีกด้วย

ด้านการศึกษา

- ปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขา นาฏยศิลป์ จากมหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขา การเรียนการสอน จากมหาวิทยาลัยราชภัฏ

รางวัลและการเชิดชูเกียรติ

- โล่ชนะเลิศการประกวดหมอลำงานเจ้าพ่อพระยาแลชัยภูมิ ในปี พ.ศ. 2514
- ชนะเลิศการประกวดหมอลำทุ่งศรีเมืองอุดรธานี ปี พ.ศ. 2522
- เกียรติบัตรจากศูนย์วัฒนธรรมญี่ปุ่น กรุงโตเกียว ชุดรำแม่บทอีสาน 48 ท่า พ.ศ. 2527
- โล่ศิลปินดีเด่นของภาคอีสานจาก ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี ปี พ.ศ. 2528
- โล่เกียรติคุณคณะส่งเสริมประสานงานเยาวชนแห่งชาติ รางวัลดีเด่นในการผลิตสื่อมวลชนดีเด่น เพื่อเยาวชนประเภทสื่อชาวบ้าน พ.ศ. 2529
- โล่เกียรติคุณจากสาธารณสุข โครงการอีสานไม่กินปลาดี ปี พ.ศ. 2532-2535
- ถ้วยเกียรติยศการประกวด หมอลำ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จากกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและพลังงาน ปี พ.ศ. 2533
- เกียรติบัตรจาก C.L.O.F.F. งานมหกรรมวัฒนธรรมพื้นบ้านเอเชีย ครั้งที่ 3 ในประเทศญี่ปุ่น ปี พ.ศ. 2535

ราตรี ศรีวิไล

ราชินีหมอลำซิ่ง

อาจารย์ ดร.ราตรีศรีวิไล บงสิทธิพร (2 มกราคม พ.ศ. 2495) เป็นนักร้องลูกทุ่งหญิงสไตล์อีสาน แนวหมอลำประยุกต์ ได้รับสมญานามว่า “ราชินีหมอลำซิ่ง” มีชื่อเสียงโด่งดังทั้งในและต่างประเทศ ดร.ราตรีศรีวิไล บงสิทธิพร เดิมชื่อ ราตรีศรีสวัสดิ์ อุณหะยา ปัจจุบันเปลี่ยนมาเป็น “ราตรีศรีวิไล” ตามนามฉายาที่ใช้ใน การแสดงหมอลำคือ “หมอลำราตรีศรีวิไล” เกิดเมื่อวันที่ 2 มกราคม พ.ศ. 2495 ที่อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคามเป็นบุตรของ นายเสริม นาห้วยทราย และนางหมูน นาห้วยทราย ซึ่งทั้งสองคนมีอาชีพเป็นศิลปินหมอลำกลอน และนักประพันธ์กลอนลำ

ปี พ.ศ. 2517 ได้สมรสกับ นายวิชาติ บงสิทธิพร อาชีพรับราชการ มีบุตรด้วยกัน 2 คน คือ นายธนกร บงสิทธิพร และ น.ส.โยธิตาศรีวิไล บงสิทธิพร อาชีพศิลปิน ด้านดนตรี (หมอลำ) หน่วยงานที่สังกัดศูนย์การเรียน ภูมิปัญญาไทยแม่ครูราตรีศรีวิไล ด้านศิลปกรรมกรรมการแสดงพื้นบ้าน (หมอลำ) ตั้งอยู่ที่บ้านเลขที่ 41/60 ซอยหมู่บ้านเสรี ถนนมิตรภาพ อ.เมืองขอนแก่น จ.ขอนแก่น

การศึกษา

- ปี พ.ศ.2505 จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากโรงเรียนน้ำสวยมิตรภาพ ต.สระใคร อ.สระใคร จ.หนองคาย
- ปี พ.ศ.2524 จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนโรงเรียนเชียงยืนพิทยาคม อ.เชียงยืน จ.มหาสารคาม
- ปี พ.ศ.2542 จบชั้นมัธยมศึกษา จากศูนย์บริการศึกษานอกโรงเรียน อ.เมืองขอนแก่น จ.ขอนแก่น
- ปี พ.ศ.2547 จบปริญญาตรี หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาชุมชน จากมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
- ปี พ.ศ.2554 จบปริญญาโท ปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ วิชาเอกหมอลำ จากวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- ปี พ.ศ.2557 จบปริญญาเอก สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ วิชาเอกดนตรีวิทยา จากวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ปัจจุบัน

- ครู สอนการแสดงพื้นบ้าน (หมอลำ) ศูนย์การเรียน ภูมิปัญญาไทย แม่ครูราตรีศรีวิไล ด้านศิลปกรรม การแสดงพื้นบ้าน (หมอลำ)
- อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ[2]

รางวัลเกียรติยศ

- ปี พ.ศ. 2516 รับพระราชทานรางวัล พวงมาลัยดอกไม้สด จาก สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีฯ มอบโดยตัวแทนพระองค์ จากการแสดงหมอลำกลอน ในงาน “จัดช่อดอกไม้” ณ หอศิลป์พีระศรี จาก สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีฯ มอบโดยตัวแทนพระองค์ จากการแสดงหมอลำกลอน ในงาน “จัดช่อดอกไม้” ณ หอศิลป์พีระศรี
- ปี พ.ศ. 2532 รับโล่ประกาศเกียรติคุณ จาก ฯพณฯ พลตรีสนั่น ขจรประศาสน์ ในงานพุทธศาสนากับการอนุรักษ์ป่าไม้ ณ ป่าภูเม็งทอง “วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ และกรมป่าไม้ กระทรวงเกษตร” อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น
- ปี พ.ศ. 2532 รับใบประกาศเกียรติคุณ จากกระทรวงสาธารณสุข โดยการได้รับแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการทำงานโครงการรณรงค์อีสาน ไม่กินปลาดิบ และรับโล่รางวัล จาก กระทรวงสาธารณสุข ในการแสดงหมอลำ “โครงการคาราวานอีสานไม่กินปลาดิบ” 17 จังหวัดภาคอีสาน (ปี 2532-2534)
- ปี พ.ศ. 2537 รับพระราชทานรางวัลจาก “สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี” โดยได้รับคัดเลือกเชิดชูเกียรติจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ให้เป็น “ผู้มีผลงานดีเด่นทางด้านวัฒนธรรม สาขาวรรณศิลป์” (ประพันธ์กลอนลำ)
- ปี พ.ศ. 2541 ได้รับพระราชทานรางวัลจาก “สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามบรมราชกุมารี” โดยการคัดเลือกและยกย่องเชิดชูเกียรติจากสำนักงานคณะกรรมการเยาวชนแห่งชาติ ให้เป็น “ผู้ทำคุณประโยชน์ต่อเยาวชน สาขาสีอมลชน”
- ปี พ.ศ. 2547 รับโล่รางวัลเชิดชูเกียรติจาก ฯพณฯ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ โดยการคัดเลือกแต่งตั้งจากมหาวิทยาลัยขอนแก่น ในวาระครบรอบ 40 ปี มหาวิทยาลัยขอนแก่น ให้เป็น “สุดยอดศิลปินอีสาน”
- ปี พ.ศ. 2553 รับรางวัลเข็มเชิดชูเกียรติจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ โดยการคัดเลือกแต่งตั้งให้เป็น “ครูภูมิปัญญาไทย” (รุ่นที่๑) ณ ศูนย์การประชุมสิริกิติ์ โดยมี สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ เป็นองค์ประธาน
- ปี พ.ศ. 2556 เข้ารับพระราชทานรางวัล พระธาตุนาดูนทองคำ ประภทบุคคลดีเด่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สาขาทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในวันพระราชทานปริญญาบัตร ประจำปี พ.ศ. 2556 ณ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 17 ธันวาคม 2556

ศักดิ์สยาม เพชรชมภู

ศิลปินพื้นบ้านอีสาน สาขาคบตรีและนาฏกรรม ปี 2559

ชื่อจริงบุญชื่น เสนาตลาด เกิดเมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2495 ที่บ้านนายนกเขียน ต.โคกกอ อ.เมืองมหาสารคาม จ.มหาสารคาม เป็นนักร้องเพลงลูกทุ่งชาวไทย จากจังหวัดมหาสารคามมีชื่อเสียงจากเพลง **“ทุงกุลา ร้องไห้”** ซึ่งได้รับรางวัลจาก สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในงานกิ่งศตวรรษลูกทุ่งไทย จากเพลงทุงกุลา ร้องไห้ เมื่อปี พ.ศ. 2534

ศักดิ์สยาม จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากโรงเรียนบ้านหัวช้าง อ.เมืองมหาสารคาม จ.มหาสารคาม เริ่มเข้าสู่อาชีพนักร้องเข้าเป็นหนึ่งในสมาชิกของคณะร้องวง **ดาวอีสาน**

ศักดิ์สยามชอบการร้องเพลงลูกทุ่งมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพลงของไวพจน์ เพชรสุพรรณ อย่างเพลง ลาก่อนบางกอก และ ลาน้องไปเวียดนาม และเสียงของเขาก็เป็นที่จับใจของคนในหมู่บ้านที่ได้ฟัง

รางวัลและผลงาน

- ปี พ.ศ. 2511 ได้ร่วมแสดงและขับร้องกับคณะร้องวง “ดาวอีสาน”
- ปี พ.ศ. 2511-2512 ได้ร่วมแสดงกับคณะสุภีร์คณะของศิลปินที่จังหวัดขอนแก่น
- ปี พ.ศ. 2516-2517 ได้บันทึกผลงานเพลงชุดแรก “ตามน้องกลับสารคาม” ได้รับความนิยมนับอย่างมามาก
- ปี พ.ศ. 2519-2520 บันทึกผลงานชุดทุงกุลา ร้องไห้
- ปี พ.ศ. 2522-ปัจจุบัน มีผลงานบันทึกแผ่นเสียงกับค่ายเพลงและผลิตผลงานใหม่ส่วนรางวัลที่เคยได้รับ อาทิ ปี พ.ศ. 2520 รางวัลเกียรติยศงานมกรรมดนตรีอีสานครั้งที่จากชมรมชาวอีสานแห่งประเทศไทย

เดือนเพ็ญ อำนวยพร

นักร้องเพลงลูกทุ่งหญิงซูเปอร์สตาร์ชาวไทย

นักร้องเพลงลูกทุ่งหญิงซูเปอร์สตาร์ชาวไทย สังกัดค่ายอาร์สยาม ในเครือ อาร์เอส เจ้าของฉายา **หมอลำสาวดาวค้างฟ้าเสียงเด่น** เป็นนักร้องลูกทุ่งที่มีชื่อเสียงโด่งดังในปัจจุบัน จากผลงานเพลง สาวนาชาดรัก, พี่นเมืองอีสาน, คนหลังยังคอย, เธอคือขาดกร, สาวนาหน้าแล้ง, ซาดินหน้าค้อยพบกัน, ไม่ต้องหนักใจ, น้ำตาสาวเย็บผ้า, คานทองห้องแอร์, เมื่อไหร่จะพอ, กับน้องแคंहงากับเขาตลอดเวลา, รักแท้แพ้ปล้หลัง, สู้เขาได้แคใจที่รักจริง, จะรักเธอจนสิ้นใจ ฯลฯ

เดือนเพ็ญ อำนวยพร ภูมิลำเนาเป็นชาว อ.นาเชือก จ.มหาสารคาม อาจารย์คำเก็ง ทองจันทร์ เป็นผู้ชักนำเข้าวงการ เริ่มแรกเป็นทางเครื่องของวง สาธิต ทองจันทร์ ออกอัลบั้มชุดแรกคือ น้ำตาจากใจ แต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากเป็นแนวลำเดิน ต่อมาอาจารย์คำเก็ง ทองจันทร์ ให้หันมาเปลี่ยนแนวเป็นลำเดินกาฬสินธุ์ ชุด **สาวนาชาดรักเจ็บแล้วบ..จื่อ** ประสบความสำเร็จพอสมควร ผลงานชุดนี้เป็นแม่แบบให้หมอลำสมัยนั้นหันมาลำทำนองนี้กันมากมาย เช่น จินตหรา พูนลาภ พิมพ์ใจ ศิริพร อำไพพงษ์ (สมัยอยู่ที่กรุงเทพฯ ออกดีโอ) สาธิต ทองจันทร์ เช่น ชุดพี่น้องคนเดิม แต่หญิงชายคู่ นั้น

ต่อมา ก็ตั้งเป็เรียงปรางในชุด พี่นเมืองอีสาน คนหลังยังคอย เธอคือขาดกร แนวดนตรี วงลำเพลินชอบนำมาเล่นหน้าเวที และในชุดต่อๆ มา ก็ประสบความสำเร็จ เกือบทุกชุด เช่น เดือนเพ็ญลำเพลิน สาวนาหน้าแล้ง ซาดินหน้าค้อยพบกัน **ชุดน้ำตาสาวเย็บผ้า (ดังมาก)** จนนำมาทำเป็นลำเรื่องต่อกลอน ทำนองลำลอง มีสาธิต ทองจันทร์ เป็นพระเอก เดือนเพ็ญ อำนวยพร เป็นนางเอก สุระกานต์ แสงคำ กับหงษ์หยก วิไลวรรณ เป็นตัวโกง ศิริพร อำไพพงษ์เป็นเพื่อนนางเอก อีกหลายชุด และมาตั้งเป็เรียงปรางอีกทีก็คือ **คานทองห้องแอร์** และมาเป็เรียงปรางสุด ๆ อีกครั้งในปัจจุบันคือเพลง **เมื่อไหร่จะพอ**

ปัจจุบัน เดือนเพ็ญ อำนวยพร มีวงหมอลำใหญ่เอาการ มีชาลวยชัย จตุรงค์ (เปเล่) ร่วมแสดงด้วย

- พ.ศ. 2540 อัลบั้ม หัวอกสาวก้อสร้าง ได้รับรางวัลพระพิฆเนศทองพระราชทานจากสมเด็จพระเทพฯ
- พ.ศ. 2557 เข้าเป็นศิลปินในสังกัดอาร์ สยาม ออกอัลบั้มอีสานตลาดแตก 3 เมื่อไหร่จะพอ[3]
- พ.ศ. 2564 เข้าเป็นศิลปินในสังกัดศิลปินอิสระ

นายไพบูลย์ ผิวโรสง

ผู้ทำคุณประโยชน์ต่อกระทรวงวัฒนธรรม รางวัล "วัฒนคุณากร"

ชื่อ นายไพบูลย์ ผิวโรสง ชื่อการแสดง **ไพบูลย์ เสียงทอง** เกิดวันที่ 5 พฤษภาคม 2513 ภูมิลำเนาเดิม 146 หมู่ 18 ต.บ่อใหญ่ อ.บรบือ จ.มหาสารคาม

ที่อยู่ปัจจุบัน 96 ถ.ฝั่งเมืองบ้านข่า ต.ตลาด อ.เมือง จ.มหาสารคาม **ประวัติการศึกษา** ระดับอุดมศึกษา ปริญญาตรี หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ปัจจุบัน กำลังศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรศิลปกรรมศาสตร์ สาขาวิชาเอกหมอลำ วิทยาลัยดุริยางค์ศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

อาชีพ ศิลปินหมอลำ เริ่มเมื่อ พ.ศ.2530

ความสามารถด้านการแสดง ลำกลอน ลำซิ่ง ลำเรื่องต่อกลอน ประพันธ์กลอนลำทั่วไป และรับเปิดสอนศิษย์เรียนหมอลำกลอนหมอลำซิ่ง ปัจจุบันมีลูกศิษย์ที่สามารถรับงานแสดงได้และมีชื่อเสียงมากมาย

รางวัลผลงานเชิดชูเกียรติ

- รางวัลชนะเลิศหมอลำกลอนชายภาคอีสาน จากวิทยาลัยครูมหาสารคาม พ.ศ.2533
- รางวัลแชมป์หมอลำซิ่งแห่งประเทศไทย จากงานมหกรรมหมอลำแห่งประเทศไทย จ.อุบลราชธานี พ.ศ.2556
- รางวัลสิงหราชทองคำ คณะวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ.2557
- รางวัลคนดีศรีมหาสารคาม ในงานเฉลิมฉลองครบรอบ 150 ปีจังหวัดมหาสารคาม พ.ศ.2558
- รางวัล วัฒนคุณากร ผู้ทำคุณประโยชน์ต่อกระทรวงวัฒนธรรม ประเภทบุคคล พ.ศ.2563
- รางวัล นาคราชทองคำ จากสถาบันวิจัยศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ.2564
- รับพระราชทานโล่เกียรติคุณ ลูกที่มีความกตัญญู กตเวทีอย่างสูงต่อแม่ ประจำปี 2564 โดยสมาคมสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์
- รางวัล GOLDEN MEKONG AWARD แม่โขงทองคำ โครงการสานสัมพันธ์วัฒนธรรมสองฝั่งโขงไทย-ลาว ณ โรงเรียนศิลปะแห่งชาติ นครหลวงเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พ.ศ.2565

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน

1. เจ้าหน้าที่คุ้มครองสิทธิและสนับสนุนงานคุ้มครองผู้บริโภค หน่วยงานประจำจังหวัดร้อยเอ็ด สภาองค์กรของผู้บริโภค อ.เมือง จ.ร้อยเอ็ด สังกัด สภาองค์กรของผู้บริโภค(สบอ.) พ.ศ.2564 - ปัจจุบัน
2. เจ้าของผู้จัดการ สำนักงานไพบูลย์เสียงทอง อ.เมือง จ.มหาสารคาม
3. รองนายกสมาคมหมอลำจังหวัดมหาสารคามสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดมหาสารคาม
4. ทูตวัฒนธรรม สังกัดสำนักงานวัฒนธรรม จังหวัดมหาสารคาม

สมบัติ สิมหล้า

ศิลปินมรดกอีสาน คนตรีพื้นบ้าน แคน

เกิดเมื่อวันที่ 4 ตุลาคม พุทธศักราช 2506 ที่บ้านวังไฮ อ.บรบือ จ.มหาสารคาม เมื่อแรกเกิดสมบัติ สิมหล้า ประสบอุบัติเหตุ มีผลทำให้ดวงตามองไม่เห็น แต่ด้วยจิตใจที่ไม่เคยยอมแพ้ การมองไม่เห็นจึงไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อการใช้ชีวิตของเขา

เมื่ออายุได้ 6 ขวบ บิดาจึงได้ตัดให้เป่าแคน โดยได้ถ่ายทอดความรู้เทคนิคในการเป่าแคน เพื่อเป็นเครื่องมือในการสื่อสารความคิด ความรู้สึก อีกทั้งยังสามารถเป็นอาชีพให้กับสมบัติ ผู้มีดวงตาพิการ เมื่อมีความรู้มีประสบการณ์ในการเป่าแคน เป็นอย่างดีแล้วจึงได้เข้าวงการเป่าแคนเมื่ออายุได้ 14 ปี โดยเป่าแคน ให้กับหมอลำกลอนในละแวกบ้าน จนถึงระดับศิลปินที่มีชื่อเสียงมากมาย เพราะเป็นหมอแคนที่มีความสามารถในลีลาการเป่าแคน ที่เป็นแบบฉบับของตนเอง

สมบัติ สิมหล้า จึงเป็นศิลปินตาบอดที่มีความสามารถโดดเด่น มีพรสวรรค์ และพรแสวงในตัวมุ่งมั่น ต่อสู้กับชีวิต โดยไม่ท้อถอย มีความสามารถเกินคนธรรมดาเสียชาติทั่วไป เห็นได้ว่าความสามารถของท่านส่งผลให้มีผู้เชื่อเชิญไปแสดง การเป่าแคนตามงานการกุศลต่าง ๆ มากมาย จนได้รับ โอกาสบันทึกเสียงให้กับหมอลำที่มีชื่อเสียงหลายท่านและยังมีผลงานเดี่ยวแคน และบรรเลงในรูปวงอีกหลายชุดทำให้ชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในระดับประเทศ

ด้วยความสามารถและทุ่มเทในการเป่าแคน และการถ่ายทอดศิลปะแขนงนี้อย่างจริงจังและต่อเนื่องตลอดมา ส่งผลให้ได้มีโอกาสร่วมงานระดับประเทศหลายงาน อาทิ ร่วมแสดงวงดนตรี “ฟองน้ำ” ตลอดจนแสดงโชว์แคนกับรายการโทรทัศน์หลาย ๆ ช่อง อีกทั้งได้รับเกียรติเป็นวิทยากรในการบรรเลงแคนให้กับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน รวมถึงโอกาสไปแสดงต่างประเทศหลายครั้งไม่เพียงเท่านั้นท่านยังถึงว่าเป็นหมอแคนที่รับเกียรติร่วมแสดงกับวงดนตรีออเคสตราที่มีชื่อเสียงระดับประเทศและระดับโลกเป็นท่านแรกของเมืองไทยอีกด้วย จนได้รับสมญาว่า “หมอแคนอัจฉริยะกลมกลืน” จึงเป็นมรดกให้อนุชนรุ่นหลังฝากเอาไว้กับผืนดินอีสานต่อไปตราบนาน นายสมบัติ สิมหล้า ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติเป็นศิลปินมรดกอีสาน สาขาศิลปการแสดง (ดนตรีพื้นบ้าน แคน) ประจำปีพุทธศักราช 2550 จากมหาวิทยาลัยขอนแก่น

อาจารย์ชุมเดช เดชภิมล

ผู้ประดิษฐ์คิดค้น การแสดงฟ้อนอีสาน กับแก๊บลำเพลิน

เกิดเมื่อวันที่ 29 กันยายน 2499 ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านหัวขัว ต.ท่าขอนยาง อ.กันทรวิชัย จ.มหาสารคาม เคยเป็นอาจารย์สอน 2 สถาบัน คือ วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด และ วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม อาจารย์ชุมเดช เดชภิมล ได้รับยกย่องเชิดชูเกียรติให้เป็นอาจารย์ดีเด่นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในปี 2563

ผลงานเป็นประจักษ์ และสร้างชื่อเสียงให้กับอาจารย์ชุมเดช คือ เป็นผู้ประดิษฐ์คิดค้นและถ่ายทอดศิลปะการแสดงฟ้อนอีสาน ชุด **แก๊บแก๊บลำเพลิน** โดยการผนวกเอาการละเล่นหมากกับแก๊บ และการเล่นหมอลำเพลินของชาวอีสานเข้าไว้ด้วยกัน โดยยังคงไว้ซึ่งลีลาของหมากกับและลำเพลินไว้อย่างสมบูรณ์แบบ

โดยมีผู้แสดงรวมทั้งชาย-หญิง ทำฟ้อนทั้งดงาม เป็นเอกลักษณ์ของการฟ้อนอีสานในกับแก๊บลำเพลิน ได้แก่ ท่าถวยถวน หม่าเยี้ยว ลอยปลา กระเด็ด เสือตะครุบ ดาวน้อย ลำเพลิน บัวหุบ บัวบาน ท่าสาย ท่าเนิ่ง ฯลฯ

และปัจจุบันยังดำรงตำแหน่งเป็นที่ปรึกษาของ วงกลองยาวศิลปอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม อาชีพข้าราชการบำนาญ

นายคำภา สีโสดา

ศิลปินมรดกอีสาน สาขาวรรณศิลป์ (ประพันธ์กลอนลำ)

นายคำภาสีโสดาเกิดเมื่อวันที่ 1 มกราคม พุทธศักราช 2486 ณ บ้านเลขที่ 63 หมู่ 4 บ้านสีดา เดิมขึ้นกับตำบลหนองซอน ปัจจุบันเป็นตำบลโพนทอง อำเภอเขียงยืน จังหวัดมหาสารคาม มีพี่น้องร่วมก้น 5 คน ซึ่งนายคำภา สีโสดา เป็นบุตรคนที่ 4 บิดาชื่อ นายพรมมา สีโสดา มารดาชื่อ นางเคน สีโสดา ชีวิตวัยเด็ก เป็นเด็กเลี้ยงวัวเลี้ยงควาย สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 จากโรงเรียนวัดสิทธิธารามบ้านสีดา ได้บรรพชาอุปสมบทเป็นระยะเวลา 3 ปี ศึกษาเล่าเรียนและสอบผ่านนักธรรมชั้นโท ปีพุทธศักราช 2522 สมรสกับนางสาวอรสา นามสกุลเดิมขันขาลี มีบุตรชาย 1 คน ชื่อ นายสุรียา สีโสดา และบุตรสาว 1 คน ชื่อ นางสาวปานทิพย์ สีโสดา

และสร้างอาชีพแก่ศิลปินหมอลำหมู่กว่า 20 คณะ จนประสบผลสำเร็จ จนทำให้มีชื่อเสียงในวงการแสดง

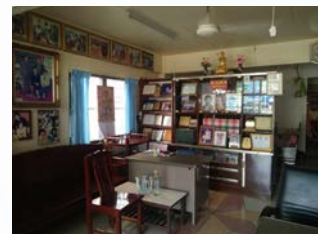
ปัจจุบัน นายคำภา สีโสดา ได้ตั้งปณิธานไว้ว่าจะสืบสานสิ่งดี ๆ ด้านประเพณีและศิลปวัฒนธรรมอีสานให้เจริญรุ่งเรืองและคงอยู่ตลอดไป

นายคำภา สีโสดา เคยได้รับรางวัลเกียรติคุณมากมาย อาทิ โล่เกียรติคุณจากสมาคมกวีไทยและโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์, โล่รางวัลเชิดชูเกียรติจากสถาบันวิจัย ศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในฐานะศิลปินพื้นบ้านสาขาประชาสัมพันธ์ด้านภาษาพื้นบ้าน, ใบประกาศเชิดชูเกียรติคุณ จากสำนักศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ในฐานะเป็นบุคคลดีเด่นด้านการส่งเสริม และเผยแพร่ ศิลปวัฒนธรรมผญาและหมอลำ

ด้วยผลงานอันเป็นที่ประจักษ์นี้ นายคำภา สีโสดา (เขียงคำภา ผญาอ้อย) จึงสมควรได้รับการเชิดชูเกียรติเป็นศิลปินมรดกอีสาน สาขาวรรณศิลป์ (ประพันธ์กลอนลำ) พุทธศักราช 2562 จากมหาวิทยาลัยขอนแก่น

นายคำภา สีโสดา เป็นนักจัดรายการวิทยุข่าวรอบบ้าน และได้จัดตั้งชมรมผญาดี มีคณะกรรมการและสมาชิกทำกิจกรรมการกุศลเรื่อยมาจนปัจจุบัน นอกจากนี้ยังสอได้ใบประกาศของกรมประชาสัมพันธ์ ปีพุทธศักราช 2522 ปัจจุบันเป็นประธานชมรมผญาดีอีสาน ศูนย์รวมหมอลำดีเขียงคำภา และได้จัดรายการวิทยุที่สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดมหาสารคาม ในรายการผญาและรายการหมอลำดีอีสาน

นายคำภา สีโสดา เข้ามาสู่วงการวิทยุ เป็นโฆษกและนักจัดรายการวิทยุ ได้เขียนกลอนผญา กลอนแหล่ กลอนลำ และอื่น ๆ ซึ่งผลงานสร้างสรรค์เหล่านี้ ล้วนเกิดจากการอ่าน การฟัง การคิด และการลงมือเขียนทั้งสิ้น ประสบการณ์ในการฟังคือฟังจากการลำของหมอลำต่าง ๆ การอ่านได้จากการอ่านหนังสือโบราณ และหนังสือคำสอนต่าง ๆ การเขียนคือการฝึกฝนและเขียนให้มาก หากยังไม่ดีไม่ถูกใจก็เขียนใหม่แก้ไขไปเรื่อย ๆ จนเป็นที่พอใจ นายคำภา สีโสดา ได้นำเอาความรู้และประสบการณ์ที่สั่งสมมาเผยแพร่สู่สาธารณชน

รศ.ธีรชัย บุญมาธรรม

ปราชญ์ชาวบ้านภูมิปัญญาอีสาน

วันเดือนปีเกิด : 15 ธันวาคม พ.ศ. 2492 ที่ อ.มัญจาคีรี จ.ขอนแก่น
 ตำแหน่งทางวิชาการ : รองศาสตราจารย์ สาขาประวัติศาสตร์
 เครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่ได้รับ : ประถมาภรณ์ช้างเผือก

ประวัติการศึกษา

ปริญญาโท อ.ม. ประวัติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2528
 ปริญญาตรี กศ.บ. สังคมศึกษา วิทยาลัยวิชาการศึกษา มหาสารคาม 2515
 รับราชการ : ที่วิทยาลัยครูมหาสารคาม ตั้งแต่ 17 พฤษภาคม 2515
 จนเกษียณอายุราชการ

ผลงานสำคัญ

- วิทยานิพนธ์ เรื่อง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของหัวเมืองกาฬสินธุ์ พ.ศ.2336 - 2450
- รายงานการวิจัยเรื่อง สถานภาพการศึกษาเกี่ยวกับท้องถิ่นในอีสาน
- รายงานการวิจัยเรื่องความเปลี่ยนแปลงทางสังคมในหมู่บ้านโคกสูงและบ้านโนนม่วง อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม
- รายงานการวิจัยเรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของเมืองมหาสารคาม ช่วงเจ้าเมืองเป็นคนท้องถิ่น พ.ศ. 2408 - 2455
- รายงานการวิจัยเรื่อง ชื่อบ้านนามเมืองที่ไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่นในมหาสารคาม
- เกษียณอายุราชการ เมื่ออายุ 65 ปี (พ.ศ.2558) แล้วได้รับการจ้างเป็นผู้เชี่ยวชาญสาขาสังคมศึกษา จนถึง 30 กันยายน 2562 จึงขอยุติบทบาทการสอน
- จัดรายการวิทยุ รายการ “ปทุมบ้าน ปทุมเมือง” ที่สถานีวิทยุชุมชนที่ราบสูง เวลา 17.00-18.00 น.ในช่วงปี 2542-45
- จัดรายการวิทยุ รายการ “เสียงจากชุมชนคนสารคาม” (วันพุธ) ที่ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดมหาสารคาม เวลา 09.10 -10.00 น. ตั้งแต่ 2544 - ปัจจุบัน
- จัดรายการวิทยุ รายการ “พื้นอดีต มองอนาคต” ที่สถานีวิทยุชุมชน ร้อยใจชาวเทศบาล ทุกวันพุธ เวลา 11.00 - 12.00 น. ตั้งแต่ 2554 - ปัจจุบัน

ความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญ

- สอนรายวิชาเกี่ยวกับ บรรณารักษศาสตร์ พ.ศ. 2515 - 2520
- สอนในสาขาประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมศึกษา พ.ศ. 2521 - ปัจจุบัน
- ประธานหลักสูตรวัฒนธรรมศึกษา พ.ศ. 2529 - 2548
- วิทยากรนำชมเมืองมหาสารคาม เนื่องในโอกาสฉลอง 150 ปีเมืองมหาสารคาม ตลอดปี และ โอกาสต่างๆ
- วิทยากรบรรยายพิเศษ เกี่ยวกับ ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น และ วัฒนธรรมท้องถิ่น ให้แก่มหาวิทยาลัย, โรงเรียนและหน่วยงานต่าง ๆ
- ผู้ประเมินอิสระ (peer review) วารสารครุศาสตร์ ม.ราชภัฏมหาสารคาม, วารสารบัณฑิตวิทยาลัย ม.ราชภัฏมหาสารคาม, วารสารนิติรัฐกิจ วิทยาลัยกฎหมายและการปกครอง ม.ราชภัฏศรีสะเกษ, วารสารสังคมศาสตร์ ม.นเรศวร, วารสารการบริหารท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น ม.ขอนแก่น

รางวัลที่ได้รับ

- อาจารย์ผู้สอนดีเด่น สถาบันราชภัฏมหาสารคาม ประจำปี 2542
- เกียรติบัตรเชิดชูเกียรติ เครือข่ายวัฒนธรรมดีเด่น จังหวัดมหาสารคาม ประจำปี 2552
- เกียรติบัตรผู้อาวุโสทรงคุณค่า จังหวัดมหาสารคาม โดยเทศบาลเมืองมหาสารคาม 2554
- เกียรติบัตร รายการวิทยุด้านวัฒนธรรมดีเด่นจังหวัดมหาสารคาม 2555
- โล่ประกาศเกียรติคุณ รายการวิทยุดีเด่นด้านวัฒนธรรมจากกระทรวงวัฒนธรรม 2555
- โล่คนดี 150 ปีมหาสารคาม จากสำนักงานจังหวัดมหาสารคาม 2558
- โล่รางวัลผู้สูงอายุดีเด่น ประเภทจิตอาสาและบริการสังคม จาก มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาสารคาม ประจำปี 2559
- เกียรติบัตร ผู้มีคุณูปการต่อประวัติศาสตร์ท้องถิ่นและในการก่อตั้งพิพิธภัณฑ์เมืองมหาสารคาม จาก เทศบาลเมืองมหาสารคาม 22 สิงหาคม 2561
- 31 กรกฎาคม 2561 แสดงเจตจำนง อุทิศร่างกายให้คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เลขที่ 61/7197

นางทองเลี่ยม เวียงแก้ว

คุณยายสามแผ่นดิน

เกิดวันอังคารที่ 1 ธันวาคม 2468 ปีฉลู เชื้อชาติไทย สัญชาติ ไทย นับถือศาสนา พุทธ เป็นรุ่น (Generation) ที่ 6 ของสายตระกูล**พระขัติยวงศา (จันทร์) เจ้าเมืองร้อยเอ็ด สายอุปฮาด (เถื่อน) เมืองมหาสารคาม** บ้านเลขที่ 488 ถนนนครสวรรค์ (ใกล้ศาลหลักเมือง) ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

การศึกษา ระดับปริญญาตรี

อาชีพเดิม รับราชการกระทรวงคมนาคม, กระทรวงสาธารณสุข นางทองเลี่ยม เวียงแก้ว เป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับศิลปะวัฒนธรรมท้องถิ่นอีสานที่แสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาอยู่ในระดับที่สามารถถ่ายทอดให้กับบุคคลอื่น เพื่อเป็นความรู้และสามารถนำไปใช้งานได้จริง แม้ว่าความรู้แขนงต่าง ๆ นั้นจะมีได้เกี่ยวข้องกับอาชีพอันเป็นสัมมาอาชีพะที่ปฏิบัติอยู่เป็นนิจ แต่ก็สามารถถ่ายทอดความรู้ต่าง ๆ ผ่านผลงานด้านวิชาการและการเป็นวิทยากร เช่น เป็นกรรมการร่วมทำงานวิจัยเรื่อง **“ผ้ากบวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ ไทย-ลาว สายเมืองอุบล”** ซึ่งได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ รวมถึงการวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องกับผ้าไทยในพื้นที่อีสาน เป็นวิทยากรบรรยายสืบสานตำนานเมืองมหาสารคาม และเป็นคณะกรรมการจัดทำหนังสือ **“ตักสิลามหาสารคาม สะดืออีสาน”** ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 รวมถึงเป็นวิทยากรที่ให้ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสานอย่างสม่ำเสมอตลอดมา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เป็นกรรมการชมรมภูมิปัญญาอีสาน จังหวัดมหาสารคาม จัดกิจกรรมเพื่อการถ่ายทอดภูมิปัญญาสู่ชุมชนและเยาวชนและจัดรายการสาระความรู้ทางวิทยุกระจายเสียงหลายสถานีอีกด้วย

ได้รับโล่และเกียรติบัตร

- เกียรติบัตรผู้อาวุโสทรงคุณค่าจังหวัดมหาสารคาม โดยเทศบาลเมืองมหาสารคาม 2554
- เกียรติบัตร รายการวิทยุด้านวัฒนธรรมดีเด่นจังหวัดมหาสารคาม 2555
- โล่ประกาศเกียรติคุณ รายการวิทยุดีเด่นด้านวัฒนธรรมจากกระทรวงวัฒนธรรม 2555
- โล่ คนดี 150 ปี มหาสารคาม จากสำนักงานจังหวัดมหาสารคาม 2558

นอกจากนี้ยังได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติอีกหลายรายการ นางทองเลี่ยม เวียงแก้ว จึงเป็นผู้บำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่น และสังคมในวงกว้างโดยมีค่านึงถึงค่าใช้จ่ายหรือความเป็นส่วนตัว แต่อย่างไรก็ตามแต่มุ่งบำเพ็ญประโยชน์ด้วยจิตอันเป็นกุศลเป็นหลัก

ธีรวัฒน์ คณะมะ ศิลปินต้นตักสิลา

เกิดวันที่ 30 ธันวาคม 2507 เป็นชาวจังหวัดมหาสารคาม จบการศึกษาจากวิทยาลัยอาชีวศึกษามหาสารคาม แล้วเข้ามาศึกษาที่คณะจิตรกรรมฯ มหาวิทยาลัยศิลปากร (ศิลปไทย) ระหว่างที่ศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 3 อาจารย์เฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์ และอาจารย์ปัญญา วิจินธนสาร ได้ร่วมกันเขียนภาพจิตรกรรมฝาผนัง วัดพุทธปทีป กรุงเทพมหานคร ซึ่งงานที่นั่นยังไม่แล้วเสร็จ และต้องการผู้ช่วยที่มีฝีมือ ไปช่วยทุ่มเทเวลาเพื่องานนี้เสร็จสมบูรณ์ สวยงาม ผมและเพื่อนในรุ่นเดียวกัน 9 คน เดินทางไปช่วยกันที่ ใช้เวลาที่นั่น เกือบ 1 ปี จึงแล้วเสร็จ และได้เดินทางกลับ ในปี 2530 หลังจากนั้นได้มาศึกษาต่อ อีก 2 ปี ระหว่างอายุปี 4 ได้รับรางวัลเหรียญทอง จิตรกรรมบัวหลวง พอจบการศึกษาก็ได้รางวัลยอดเยี่ยม พู่กันทอง จิตรกรรมเทิดพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในวโรกาสที่ทรงมีพระชนมายุครบ 36 พรรษา แล้วก็ได้รับรางวัลต่าง ๆ อีกมากมาย พร้อมทั้งได้รับเชิญให้ร่วมแสดงผลงานทั้งในและต่างประเทศ และตั้งแต่ ปี 2535 ได้เริ่มแสดงผลงานเดี่ยว จนมาถึงปัจจุบัน แล้ว 7 ครั้ง

- นิทรรศการ Singapore Art Fair 91 สิงคโปร์
- 2537 นิทรรศการ กลุ่มไทย-อีสาน วิทยาลัยอาชีวศึกษามหาสารคาม, อุบลราชธานี, อุดรธานี
- นิทรรศการคนชนบทกับ สุธรรต วัฒนาประดิษฐ์ชัย โรงแรมอิมพีเรียลควีนส์ปาร์ค
- 2538 นิทรรศการ กลุ่มไทย-อีสาน พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติขอนแก่น
- 2539 นิทรรศการภาพเขียนประกอบบทพระราชนิพนธ์ พระมหาชนก ณ ศาลาดุสิดาลัย

ร่วมเขียนภาพจิตรกรรมฝาผนังวัดพุทธปทีป

ผลงานชื่อ บายศรีสู่ขวัญ รางวัลยอดเยี่ยมพู่กันทอง จิตรกรรมเทิดพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในวโรกาสที่ทรงมีพระชนมายุครบ 36 พรรษา **เขียนภาพผลงานเกี่ยวกับในหลวง**

ผลงานที่ร่วมเขียนภาพประกอบกับ 8 ศิลปิน เรื่อง พระมหาชนก เป็นศิลปิน จิตรอาสา ร่วมกับศิลปินวัดพุทธปทีป เขียนงานประติมากรรมประดับตกแต่งพระเมรุพระบรมศพ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ที่สำคัญที่สุด และถือว่าเป็นมงคลแก่ชีวิตมากที่สุด คือ การได้ร่วมถวายงาน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ในการร่วมกันเขียนภาพประกอบบทพระราชนิพนธ์ เรื่อง พระมหาชนก ร่วมกับศิลปินอีก 7 ท่านซึ่งนับเป็นมงคลสูงสุดต่อชีวิต และครอบครัว

ธีรวัฒน์ คณะมะ ใช้ชีวิตอย่างเรียบง่าย อยู่ที่มหาสารคาม สร้างสรรค์ผลงานศิลปะอยู่ในทุกๆ วัน มีผลงานต่างๆ ออกมาอย่างมากมายและสวยงาม เป็นที่ชื่นชอบ และที่ต้องการของนักสะสมผลงานศิลปะของเมืองไทยอีกคนหนึ่ง ซึ่งการที่เขาได้มีโอกาสรับใช้เขียนภาพพระมหาชนก ที่ว่าด้วยความเพียร ธีรวัฒน์ จึงน้อมนำเอาหลักธรรมคำสอนนี้ ปฏิบัติตนด้วยความพากเพียรมาโดยตลอด

การศึกษา :

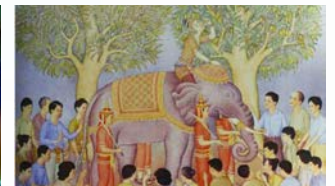
- 2532 ศบ.(ศิลปไทย) มหาวิทยาลัยศิลปากร

นิทรรศการเดี่ยว :

- 2535 ฮูปแต้มบ้านเฮา ศูนย์สรรพสินค้าริเวอร์ซิตี้

นิทรรศการกลุ่ม :

- 2533 นิทรรศการกลุ่มศิลปไทย 23 ธ.ไทยพาณิชย์
- 2534 นิทรรศการศิลปะไทยร่วมสมัย กลุ่มไทย หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

นายปฏิมา เหล่าชัย

ผู้อำนวยการกองประกวด Mister Global 2021

ประวัติศสตร์การศึกษา

ปริญญาตรีศิลปศาสตรบัณฑิต (ภาษาอังกฤษ) มหาวิทยาลัยรามคำแหง

เป็นแฟนชั่นดีไซเนอร์เจ้าของห้องเสื้อปฏิมา มีผลงานในนิตยสารต่าง ๆ เช่น หญิงไทย สกุลไทย ขวัญเรือน แฟชั่นรีวิวมียุบสัมภาษณ์ลงหนังสือมากกว่า 20 เล่มและผลงานการออกแบบผ้าไทยมากมาย

ทางสังคมและประสบการณ์

ตำแหน่งทางสังคม (ปัจจุบัน) ประธานเครือข่าย OTOP อำเภอกันทรวิชัย, ประธานเครือข่ายโอท็อปจังหวัดมหาสารคาม, รองประธานหอการค้าจังหวัดมหาสารคาม, ประธานอนุกรรมการจิตอาสาประชารัฐอำเภอเมืองมหาสารคาม, กรรมการวิทยาลัยอาชีวศึกษามหาสารคาม, ผู้ทรงคุณวุฒิประจำกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัดมหาสารคาม

พ.ศ.2552 เป็นผู้ริเริ่มจัดประกวดนางสาวมหาสารคาม (ในงานกาชาด) เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

พ.ศ.2553 เป็นผู้จัดทำหนังสือแฟชั่นผ้าไทย “จารีกรอยไหมร่วมใจสืบสาน สร้างตำนานตักสิลา” เพื่อเผยแพร่ผ้าไหมมัดหมี่และไหมพื้นบ้านของจังหวัดมหาสารคามให้รู้จักในระดับประเทศและต่างประเทศ นำอดีตนางงามจักรวาล (นาตาลี เกโบวา) มาแสดงแบบการกุศลในงานราตรีแห่งดาว เพื่อหาทุนการกุศลให้สโมสรไลออนส์มหาสารคาม ที่จังหวัดมหาสารคาม

พ.ศ.2556 รับผิดชอบจัดให้ตำแหน่งนายกลีออนส์มหาสารคามสองปีบริหาร, 2556-2557, ปีบริหาร 2557-2558

พ.ศ.2557-60 ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นรองประธานหอการค้าจังหวัดมหาสารคาม (ฝ่ายดูแลสมาชิกและกิจกรรมพิเศษ)

พ.ศ.2558 ได้ก่อตั้งสมาคมส่งเสริมผ้าไทยจังหวัดมหาสารคาม และได้รับเลือกให้เป็นนายกก่อตั้ง (ปัจจุบันเป็นที่ปรึกษา)

พ.ศ.2559 ได้รับการแต่งตั้งให้เป็น ที่ปรึกษาผู้ว่าราชการจังหวัดมหาสารคาม(ดร.โชคชัย เดชอมรธัญ)

พ.ศ.2559 ได้รับรางวัล คนดีศรีอีสาน ปีที่ 35 โล่เกียรตินิยมจากนายกรัฐมนตรี (พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา)

พ.ศ.2559 เป็นผู้คิดและริเริ่มคัดสรรผ้าลายมัดหมี่ของดีประจำ 13 อำเภอ ของจังหวัดมหาสารคาม

พ.ศ.2560 ได้รับแต่งตั้งเป็นรองประธานและผู้จัดการบริษัทประชารัฐรักสามัคคี (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จังหวัดมหาสารคาม

พ.ศ.2560-61 ได้รับเลือกตั้งให้เป็นนายกสมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวจังหวัดมหาสารคาม

พ.ศ.2562 ได้รับเลือกจากองค์กรภาครัฐและเอกชนจังหวัดมหาสารคามให้เป็นประธานศูนย์ประสานความร่วมมือขอต่อสังคมของภาคธุรกิจ(CSR)จังหวัดมหาสารคาม

พ.ศ.2565 เป็นผู้อำนวยการกองประกวด Mister Global 2021 นำหนุ่มหล่อตัวแทนจาก 40 ประเทศทั่วโลกมาจัดที่ประเทศไทย(ที่จังหวัดมหาสารคาม) สร้างชื่อเสียงประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการท่องเที่ยวและความภาคภูมิใจให้คนทั้งจังหวัด

นายณกรณ์ ตั้งหลัก

ที่ปรึกษากรมเพื่อนใหม่ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

นายณกรณ์ ตั้งหลัก ที่ปรึกษากรมเพื่อนใหม่ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รองประธานเครือข่าย OTOP จังหวัดมหาสารคาม

สาขาวิชาเชี่ยวชาญ

ผ้าทอพื้นเมือง (ผ้าไหม) การออกแบบลวดลายและย้อมสีธรรมชาติ

สถานที่ติดต่อ

ห้อง 207 หน่วยส่งเสริมหม่อนไหม มหาสารคาม ศาลากลางจังหวัดมหาสารคาม ถนนเลี้ยวเมืองมหาสารคาม-ร้อยเอ็ด ตำบลแวงน่าง อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม 44000

ประวัติการศึกษา

ปริญญาโท : หลักสูตรการจัดการวัฒนธรรม จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย

ปริญญาโท : หลักสูตรวิจัยทางศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ปริญญาตรี : หลักสูตรศิลปะการแสดง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ด้านการศึกษา

ค้นคว้า การอนุรักษ์ และสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น งานวิจัย นวัตกรรมครั้งผงพร้อมย้อม งานวิจัย อัตลักษณ์ผ้าทอพื้นเมือง งานวิจัย วัฒนธรรมเครื่องนุ่งห่ม ชิ้นฝืน แพรว งานวิจัย นวัตกรรมเครื่องมือทอผ้า (ผ้าซิด)

การได้รับรางวัลยกย่องเชิดชูเกียรติ

รางวัลเชิดชูเกียรติ ศิลปิน OTOP 2564

รางวัลชนะเลิศ ผ้าไหมเทคนิคผสม นกยูงพระราชทานสีทอง (ย้อมสีธรรมชาติ) ระดับประเทศปี 2564

รางวัลรองชนะเลิศ สาขานักธุรกิจนวัตกรรม (LAC RER) งานวิจัยครั้งผงพร้อมย้อม โครงการประกวด นวัตกรรม ระดับภูมิภาค ประจำปี 2564

รางวัลชนะเลิศ ผ้าไหมเทคนิคผสม นกยูงพระราชทานสีทอง (ย้อมสีธรรมชาติ) ระดับประเทศ ปี 2563

รางวัลรองชนะเลิศ ผ้าคลุมไหล่ นกยูงทองสีทอง (ย้อมสีธรรมชาติ) ระดับประเทศ ปี 2563

รางวัลรองชนะเลิศผ้าไหมลายสร้อยดอกหมาก ปลายประจำจังหวัดมหาสารคาม ปี 2563

รางวัลชนะเลิศ (เทคนิคซิด) ผ้าซิดไหม ระดับอาเซียน ปี 2562

รางวัลชมเชย (เทคนิคผสม) ระดับอาเซียน ปี 2562

รางวัลชนะเลิศ ผ้าไหมมัดหมี่ลายโบราณ นกยูงพระราชทานสีทอง (ย้อมสีธรรมชาติ) ระดับประเทศ ปี 2561

รางวัลรองชนะเลิศ ผ้าคลุมไหล่ นกยูงทองสีทอง (ย้อมสีธรรมชาติ) ระดับประเทศ ปี 2561

หมอลำคณะระเบียบวาทะศิลป์

ศิลปินมหาชน

หมอลำคณะระเบียบวาทะศิลป์ก่อตั้งขึ้นโดย “คุณพ่อระเบียบ พลกล้า” และ “คุณแม่ดวงจันทร์ พลกล้า” ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2507 โดยคุณพ่อระเบียบนั้นริเริ่มก่อตั้งคณะหมอลำของตัวเองขึ้นมา ผ่านการศึกษาเรียนรู้ศิลปะหมอลำจาก “แม่แซง แสงอรุณ” ผู้เป็นเจ้าของวงหมอลำพื้นบ้าน เดิมมีหมอลำเพียง 10 คน มีรายได้คนละ 100 บาท ต่อมาได้เข้าร่วมการประกวดหมอลำของกรมประชาสัมพันธ์ จังหวัดขอนแก่น ได้รับรางวัลชนะเลิศ และได้รับโล่จากทางขยายยาอังกฤชตราวุธ และในงาน 5 ธันวาคมมหาราช ได้รับรางวัลชั้นน้ำพานรองของ นายพรม สุทรสุคนธ์ ผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น และรางวัลอื่น ๆ อีกมากมาย ในยุคนั้นมีรูปแบบการแสดงเพียงแค่มหอลำเรื่องต่อกลอน

ต่อมาเริ่มนำเอาการแสดงของวงดนตรีลูกทุ่งเข้ามาผสมผสานกับการแสดงพื้นบ้านโดยมีแดนเซอร์เต้นประกอบเพลง ให้หมอลำผู้หญิงมาเต้นครั้งละ 6 คน นำเครื่องดนตรีเข้ามาประยุกต์ เช่น พิณ แคน ออร์แกน กลองชุด กีตาร์ เบส เป็นต้น ในรูปแบบการแสดงเริ่มมีผู้แสดงมากขึ้น และนายระเบียบ พลกล้า ได้เปิดรับนักแสดงทำให้มีผู้สมัครเป็นหมอลำ นักดนตรี แคนเซอร์ และมีการแสดงเข้ามาอย่างต่อเนื่อง ก่อนการทำการแสดงจะมีการไหว้ครู หมอลำคณะระเบียบวาทะศิลป์มีความมุ่งมั่นและศรัทธาในการแสดงหมอลำ ได้มีการปรับปรุงพัฒนารูปแบบการแสดงทำให้ประสบผลสำเร็จและเป็นที่ยอมรับของผู้ชม ทำให้หมอลำคณะระเบียบวาทะศิลป์มีชื่อเสียงสร้างรายได้ส่งผลให้ฐานะดีขึ้น จึงได้ขยายวงให้มีขนาดใหญ่ขึ้น ปัจจุบันมีสมาชิกในวงประมาณ 400 คน

นายยมินล นามวงษา

กษัตริย์คนสุดท้าย เจ้าองค์น้อยเพชรบ้านแพ้ว

เมื่อ 2526 พ่อสงกรานต์ และแม่สุภาพ นามวงษา เพราะทั้งสองท่านเคยเป็นนักแสดงนำของวงหมอลำชื่อคณะ **อ่อนตาพัฒนาลำเพลิน** ซึ่งหัวหน้าวงเดิมได้เสียชีวิตไป ทั้งสองท่าน ออกมาตั้งวงของตนเอง โดยเริ่มต้นจากการมีสมาชิก 40-50 คน อุปกรณ์การแสดง ใช้รถแค่หลักสี่คันเพียงคันเดียว เมื่อตั้งวงมาก็มีอุปสรรคมากมายทำให้จะยุบบ้างไม่ยุบบ้าง ด้วยความที่มีเลือดศิลปิน และลูกน้องที่มากอยู่ด้วยมากมายหลายชีวิต ถ้ายุบก็ไม่มีรายได้เสริมลูกน้องตกงาน ทั้งสองจึงสู้ต่อไม่ยุบวง

10 ปีผ่านไป ทำงานสั่งสมชื่อเสียงจนมีผู้ชมเริ่มติดตามเคยได้รับรางวัลเพชรราชทานปี 2532 และโล่เกียรติยศ ปี 2544 และได้รับเกียรติร่วมแสดงเป็นวงหมอลำหลักของเรื่อง **ดาวจรัสฟ้า** ในปี 2551 ทางช่อง 3 วงสาวน้อยเพชรบ้านแพ้วดำเนินการแสดงมาจนถึงปี 2557 จึงได้ส่งไม้ต่อให้กับทายาทคนสุดท้ายคือ **นายยมินล นามวงษา** เข้ามาดูแลสืบสานต่อ จากทายาทคนสุดท้ายที่เริ่มช่วยงานที่บ้านด้วยการทำหน้าที่ **"แดนเซอร์"** ในวัยสิบหกปี จากนั้นก็ขึ้นแทน **"นักร้อง"** มีอัลบั้ม **"รักต่างวัย"** เป็นของตัวเอง ในวัย 20 ปี จนก้าวขึ้นสู่ตำแหน่งหัวหน้าวงหมอลำที่ตั้งที่สุดของยุคนี้ สำหรับหนุ่มมาดโก้ **"โจ ยมินล นามวงษา"** ที่ได้รับมรดกตกทอดด้านวัฒนธรรมอีสานจากคุณพ่อสงกรานต์ และ คุณแม่สุภาพ นามวงษาให้มาบริหารวงหมอลำ **"สาวน้อยเพชรบ้านแพ้ว"** มาตั้งแต่ปีพ.ศ. 2557

หมอลำคณะสาวน้อยเพชรบ้านแพ้ว เป็นหมอลำชื่อดังมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน สาวน้อยเพชรบ้านแพ้วเคยได้รับรางวัลพระราชทาน 3 สมัย จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในอดีตทางวงได้ลำทำนองลำเพลิน แต่ทางวงได้มีการเปลี่ยนแปลงพัฒนามาเป็น วงหมอลำเรื่องต่อกลอน ทำนองขอนแก่นตั้งแต่ ปี พ.ศ.2552 จนถึงปัจจุบัน

ผลงานที่โดดเด่นด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม

- พ.ศ. 2561 หมอลำคณะสาวน้อยเพชรบ้านแพ้ว นำโดยนายยมินล นามวงษา ได้รับคัดเลือกให้เป็นคนดีต้นแบบของสังคมประจำปี พ.ศ. 2561 รางวัลกนิษฐทอง จากชมรมปันน้ำใจอุบลไอรัก
- พ.ศ. 2561 โลรางวัลคนดีศรีอีสาน จากสมัชชานักจัดรายการข่าววิทยุโทรทัศน์หนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย
- พ.ศ. 2563 ร่วมขับเคลื่อนงานด้านวัฒนธรรมกับชุมชนคุณธรรมวัดชัยประสิทธิ์ บ้านแพ้ว และสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดมหาสารคาม ในการร่วมถ่ายทำวีดิทัศน์ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในโครงการพัฒนาต่อยอดทุนทางวัฒนธรรมตามรอยศาสตร์พระราชาเพื่อชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืน (บวร ON TOUR) ระยะที่ 2 ที่จัดโดยสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดมหาสารคาม
- พ.ศ. 2563 ร่วมแสดงศิลปะ วัฒนธรรมพื้นบ้านลำเรื่องต่อกลอน เพื่อสนับสนุนโครงการพัฒนาต่อยอดทุนทางวัฒนธรรม ตามรอยศาสตร์พระราชาเพื่อชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืน (บวร ON TOUR) ระยะที่ 3 ที่จัดโดยสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดมหาสารคาม
- พ.ศ. 2563 ร่วมขับเคลื่อนงานวัฒนธรรม ในงานมหกรรมวัฒนธรรมสัญจรส่งเสริมการเรียนรู้ด้านศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม จังหวัดมหาสารคาม ประจำปี 2563 จัดโดยสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดมหาสารคาม
- พ.ศ. 2565 ร่วมทำการแสดงศิลปะวัฒนธรรมพื้นบ้านลำเรื่องต่อกลอน ในการขับเคลื่อนสุดยอดชุมชนต้นแบบเที่ยวชุมชน ยลวิถี ประจำปี 2565 ร่วมกับชุมชนคุณธรรมวัดชัยประสิทธิ์ บ้านแพ้วและสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดมหาสารคาม

วงศิลปอีสาน

วงโปงลางศิลปอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วงโปงลางศิลปอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2544 โดยครั้งแรกเป็นการจัดตั้งในโครงการจัดตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยจัดตั้งด้วยงบประมาณสโมสรนิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ เมื่อผ่านการอนุมัติได้เปิดทำการแสดงครั้งแรกที่อาคารพลະที่มหาวิทยาลัยในงานวันเปิดโลกกิจกรรมเพื่อประชาสัมพันธ์ชมรมเหล่าสมาชิกนิสิตใหม่ร่วมเสนอ ชื่อ มีความเห็นให้ใช้ชื่อศิลปอีสาน เพราะบ่งบอกถึงเอกสารของศิลปะในอีสานจนใช้ชื่อนี้เป็นวงโปงลางจนถึงปัจจุบัน

วงศิลปอีสานในยุคก่อตั้งนั้นประกอบไปด้วยนิตินแดนดนตรีพื้นบ้าน แขนงนาฏศิลป์ อาจารย์ที่ปรึกษาวงศิลปอีสานในยุคก่อตั้ง ได้แก่ **อ.สุรศักดิ์ พิมเสน อ.สิทธิศักดิ์ จำปาแดง อ.หิรัญ จักรเสน** ประธานชมรมคนแรกคือ **นายวิจารณ์ สร้างนอก** สมาชิกในวงก่อตั้งมีเพียง 8 คน ภายหลังจึงมีสมาชิกสมัครเพิ่มขึ้นเพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้มีโอกาสในการแสดง นักดนตรีแต่ละคนจึงมีการสลับเปลี่ยนกันเล่นแต่ละเครื่องมือนั้นในงาน

ซึ่งในช่วงเริ่มแรกก็สามารถช่วยงานมหาวิทยาลัยจนมีชื่อเสียง และให้บริการชุมชนในงานประเพณีต่าง ๆ ในเขตพื้นที่ จ.มหาสารคามและจังหวัดใกล้เคียง

ผลงานวงกลองยาวศิลปอีสาน

พ.ศ. 2550 ชนะเลิศประกวดกลองยาว ประเภทประชาชนทั่วไป สถาบันการพลศึกษาวิทยาเขตมหาสารคาม จ.มหาสารคาม

พ.ศ. 2552 รองชนะเลิศประกวดกลองยาว ประเภท ข และขบวนแห่ออนซอนกลองยาว ซึ่งถ้วยผู้ว่าราชการ จังหวัดมหาสารคาม ในงานออนซอนกลองยาวชาววาปี ของดีพื้นบ้าน

พ.ศ. 2553 รองชนะเลิศประกวดกลองยาว ประเภท ข และขบวนแห่ออนซอนกลองยาว ซึ่งถ้วยผู้ว่าราชการจังหวัดมหาสารคาม ในงานออนซอนกลองยาวชาววาปี ของดีพื้นบ้าน อ.วาปีปทุม จ.มหาสารคาม

พ.ศ. 2554 ชนะเลิศประกวดกลองยาว ประเภท ข และขบวนแห่ออนซอนกลองยาว ซึ่งถ้วยผู้ว่าราชการจังหวัดมหาสารคาม ในงานออนซอนกลองยาวชาววาปีของดีพื้นบ้าน อ.วาปีปทุม จ.มหาสารคาม

พ.ศ. 2556 รองเลิศอันดับ 1 ประกวดกลองยาว ประเภท ก และขบวนแห่ออนซอนกลองยาวซึ่งถ้วยพระราชทาน สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในงานออนซอนกลองยาวชาววาปีของดีพื้นบ้าน อ.วาปีปทุมจ.มหาสารคาม

พ.ศ. 2559 ชนะเลิศประกวดวงกลองยาว ซึ่งถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในงานประเพณีบุญบั้งไฟ เทศบาลตำบลพุดเตย อ.วิเชียรบุรี จ.เพชรบูรณ์

พ.ศ. 2559 ชนะเลิศประกวดวงกลองยาว ในงานมหกรรม กลองเสียงร้องคำกาฬสินธุ์ แข่งขันประชันกลองพื้นอีสาน สุ่มหกรรมกลองอาเซียน อ.ร่องคำ จ.กาฬสินธุ์

พ.ศ. 2561 ชนะเลิศประกวดวงกลองยาว ซึ่งถ้วยพระราชทาน สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในงานประเพณีบุญบั้งไฟ เทศบาลตำบลพุดเตย อ.วิเชียรบุรี จ.เพชรบูรณ์

พ.ศ. 2562 ชนะเลิศประกวดกลองยาว ในงานมหกรรมกลองเสียงร้องคำกาฬสินธุ์ แข่งขันประชันกลองพื้นอีสาน สุ่มหกรรมกลองอาเซียน อ.ร่องคำ จ.กาฬสินธุ์

พ.ศ. 2563 ชนะเลิศประกวดกลองยาว ประเภท ก ประชาชนทั่วไป ซึ่งถ้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม ในงานออนซอนกลองยาวชาววาปีของดีพื้นบ้าน อ.วาปีปทุม จ.มหาสารคาม

พ.ศ. 2564 ชนะเลิศประกวดกลองยาว ประเภท ประชาชนทั่วไป ซึ่งถ้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม ในงานออนซอนกลองยาวชาววาปีของดีพื้นบ้าน อ.วาปีปทุม จ.มหาสารคาม

วงดนตรีลูกทุ่งหมอลำ

คณะเพชรภูมินทร์

วงดนตรีลูกทุ่งหมอลำคณะเพชรภูมินทร์ เกิดจากการรวมตัวกันของวงดนตรี 2 วง คือวงดนตรีโปงลาง โรงเรียนเทศบาลบ้านค้อ และวงดนตรีลูกทุ่ง โรงเรียนเทศบาลบ้านส่องนางโย ตามนโยบาย “โรงเรียนคู่ร่วมพัฒนา” (School Improvement Partner : SIP Model) ตามแนวคิดของท่าน ดร.กมล ทรายชู รองนายกเทศมนตรีเมืองมหาสารคาม เพื่อตอบสนองนโยบายและจุดเน้นการพัฒนาการศึกษาของเทศบาลเมืองมหาสารคาม ประจำปีการศึกษา 2565 ซึ่งกำหนดให้ทุกโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคามได้พัฒนาหลักสูตรสู่ความเป็นเลิศ ตามความถนัดและศักยภาพของผู้เรียน โดยโรงเรียนเทศบาลบ้านค้อ (ท.มค.6) ได้กำหนดจุดเน้นการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศที่สำคัญด้านหนึ่ง คือ การพัฒนาผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรีและศิลปวัฒนธรรม (Smart Music and Cultural Arts) ประกอบกับ โรงเรียนเทศบาลบ้านส่องนางโย (ท.มค.3) มีวงดนตรีลูกทุ่งที่มีชื่อเสียงและประสบผลสำเร็จมีผลงานเชิงประจักษ์ และในปีการศึกษา 2565 มีนักเรียนที่สมัครเข้าร่วมชุมนุม/กลุ่มสนใจด้านดนตรีนาฏศิลป์จำนวนมาก ดังนั้นเพื่อให้เกิดการพัฒนาาร่วมกันเป็นการต่อยอด

มุ่งสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายของเทศบาลเมืองมหาสารคาม ท่านรองนายกเทศมนตรีฯ ดร.กมล ทรายชู จึงให้โรงเรียนเทศบาลบ้านค้อเป็นเจ้าภาพหลัก และให้โรงเรียนเทศบาลบ้านส่องนางโยเป็นโรงเรียนคู่ร่วมพัฒนาในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรีและศิลปวัฒนธรรม โดยให้โรงเรียนเทศบาลบ้านส่องนางโยจัดนักเรียนชุมนุมดนตรีนาฏศิลป์มาเรียนร่วมที่โรงเรียนเทศบาลบ้านค้อ สัปดาห์ละ 2 วัน ในทุกบ่ายวันอังคารและวันพุธ โดยจัดรถรับส่งไว้บริการและประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองนักเรียนได้รับทราบนโยบายและการดำเนินงาน

ในวันที่ 31 พฤษภาคม 2565 โรงเรียนเทศบาลบ้านค้อ ได้จัดกิจกรรมเปิดวงดนตรีลูกทุ่งหมอลำคณะเพชรภูมินทร์ ขึ้น และเชิญคณะกรรมการขับเคลื่อนนโยบายและจุดเน้นด้าน ดนตรีและศิลปวัฒนธรรม ซึ่งมีท่านนายกเทศมนตรี **นายภาคิน ติระพงษ์ไพบูลย์ เป็นประธาน** มีศิลปินและผู้ทรงคุณวุฒิด้านดนตรีศิลปวัฒนธรรม จากมหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม มาร่วมประชุมและวางแนวทางพัฒนา ณ อาคารอเนกประสงค์ โรงเรียนเทศบาลบ้านค้อ นอกจากนี้ ยังเชิญประธานชุมชน สมาชิกสภาเทศบาล ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียนมาร่วมประชุมและสังเกตการณ์ โดยคณะเพชรภูมินทร์ได้ทำการแสดงโชว์เปิดวงและทำการแสดงหลายรายการ เป็นที่ประทับใจของผู้เข้าร่วมประชุมและผู้สังเกตการณ์ที่มาร่วมรับฟัง

หลังจากเปิดวงได้ไม่นาน ในช่วงปลายเดือนมิถุนายน 2565 คณะเพชรภูมินทร์ได้ทำการฝึกซ้อมและทำการถ่ายทำการแสดงพื้นบ้าน เพื่อส่งศิลปการแสดงพื้นบ้านภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เข้าประกวดในงานรวมศิลป์แผ่นดินสยาม 2565 ประกวดศิลปดนตรีพื้นบ้านและการแสดงพื้นบ้าน ถ้วยพระราชทานสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พุทธศักราช 2565 ซึ่งได้รับความเมตตาอนุเคราะห์งบประมาณ ในการฝึกซ้อมและถ่ายทำศิลปการแสดง จาก**พระอาจารย์สุริยันต์ โฆสปัญโญ วัดป่าวังน้ำเย็น จังหวัดมหาสารคาม** ตลอดทั้งได้รับความอนุเคราะห์ในการฝึกซ้อมจาก **คุณแม่ ดร.ราตรีศรีวิไล บงสิทธิ์พร ศิลปินมรดกอีสาน ท่านอาจารย์ ชุมเดช เดชภิมล มหาวิทยาลัยมหาสารคาม** ซึ่งเป็นคณะกรรมการขับเคลื่อนสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรีและศิลปวัฒนธรรมของโรงเรียนเทศบาลบ้านค้อ ได้ให้ความอนุเคราะห์ช่วยทำการฝึกซ้อม ส่งผลให้**คณะเพชรภูมินทร์ ได้รับรางวัลชมเชย** จากกระทรวงวัฒนธรรม จากการประกวดระดับประเทศในครั้งนี้

นอกจากนี้นักร่อนนำของคณะเพชรภูมินทร์ คือ **นางสาว ชุตติภา ศรีโยวงศ์** นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาลบ้านสองนางโย ได้ผ่านการทดสอบการแสดง (Audition) จาก นายพูกัน ปุริสาย (บอย ศิริชัย หัวหน้านาคณะหมอลำใจเกินร้อย) รับเข้าเป็นนักร่อนในสังกัด**คณะหมอลำใจเกินร้อย** อีกด้วย

ความสำเร็จที่น่าภาคภูมิใจ ของวงดนตรีลูกทุ่งหมอลำ คณะเพชรภูมินทร์ เทศบาลเมืองมหาสารคาม ในครั้งนี้ ย่อมเกิดขึ้นไม่ได้ หากไม่มีความมุ่งมั่นตั้งใจของลูก ๆ นักเรียนที่เป็นนักร่อน นักแสดง นักดนตรี, คณะครูที่รับผิดชอบ, ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเทศบาลบ้านค้อและโรงเรียนเทศบาลบ้านสองนางโย, ท่านผู้ปกครองนักเรียน, ท่านคณะกรรมการขับเคลื่อนสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรีและศิลปวัฒนธรรมฯ และที่สำคัญยิ่งก็คือ ท่านผู้บริหารเทศบาลเมืองมหาสารคาม ซึ่งมีวิสัยทัศน์อันยอดเยี่ยม ที่ได้มอบนโยบายและแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศตามความถนัดและศักยภาพของผู้เรียน

โครงการส่งเสริมเครือข่ายทางวัฒนธรรม จังหวัดมหาสารคาม

22-28 | สิงหาคม 2565

ณ บริเวณสนามหน้าที่ว่าการอำเภอเมืองมหาสารคาม

22

เวลา 06.00 น. พิธีทำบุญตักบาตร

- พระสงฆ์ 9 รูป เติมน้ำมันททาจากแขกผู้มีเกียรติ
- พิธีทักษิณานุประทาน
- นายกเทศมนตรีเมืองฯ จุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย/สมาทานเบญจศีล/ รังศีล
- ถวายภัตตาหาร/ ถวายเครื่องไทยธรรม
- ทอดผ้าบังสุกุล/ พระสงฆ์พิจารณาผ้าบังสุกุล
- กรวดน้ำอุทิศแด่ดวงวิญญาณพระเจริญราชเดช/ รัปพร

เวลา 07.30 น. พิธีบวงสรวง

- นายกเทศมนตรีเมืองฯ จุดธูป-เทียนเครื่องบวงสรวง
- คณะผู้บริหารฯจุดธูปบวงสรวง/คณะพราหมณ์ลั่นฆ้อง เป่าสังข์- พิธีวางพานพุ่มดอกไม้สด ของหน่วยงานราชการ เอกชน
- พราหมณ์อ่านโองการบวงสรวง
- นายกเทศมนตรีฯ และคณะผู้บริหารฯไปрызข้าวตอกดอกไม้
- พิธีพ้อนบวงสรวง
- สักการะพระเจริญราชเดช

เวลา 08.30 น. ผู้ว่าราชการจังหวัด (ประธานในพิธี) วางพานพุ่มดอกไม้/คล้องมาลัยกร

- ประธานกล่าวคำสดุดีพระเจริญราชเดช
- ร่วมพิธีพ้อนถวายมือ

เวลา 09.00 น. - ชมนิทรรศการวัฒนธรรมอีสานสู่การพัฒนาเมืองมหาสารคาม

เวลา 16.00 น. - ชมการแสดงพื้นเมืองอีสาน จาก รรท.บ้านค้อ และ รรท.บ้านสองนางไข

เวลา 18.30 น. - ประธานในพิธีพร้อมแขกผู้มีเกียรติพร้อมกัน ณ บริเวณงาน

เวลา 19.00 น. - ประธานในพิธีถวายเครื่องสักการะ (เฉลิมพระเกียรติ)

- นายกเทศมนตรีเมืองมหาสารคามกล่าวรายงาน
- ผู้ว่าราชการจังหวัด (ประธานในพิธี) กล่าวเปิดงานโครงการ
- ผู้ว่าราชการจังหวัด (ประธานในพิธี) กล่าวเปิดงานกิจกรรม ลาบโลก ณ บริเวณหอนาฬิกา
- ผู้ว่าราชการจังหวัด (ประธานในพิธี) พบปะ-แขกที่มาร่วมงาน เติมนิทรรศการและร้านสินค้าโอท็อป

เวลา 20.00 น. - ชมการแสดงมหรสพ ศิลปะ ดนตรีลูกทุ่งอีสาน ปอยฟ้า ยายสอน ยายจั้น และชมหนังกลางแปลง จาก สมง.วัฒนธรรมจังหวัด

เวลา 22.00 น. - เสร็จสิ้นการแสดง

23

เวลา 09.00 น. - ชมนิทรรศการวัฒนธรรมอีสานสู่การพัฒนาเมืองมหาสารคาม

เวลา 16.00 น. - ชมการแสดงจากศิลปินลูกทุ่งหมอลำ บอย ศิริชัย และ แอน อรดี พร้อมแดนซเซอร์

เวลา 17.00 น. - การเสวนาหัวข้อ " วัฒนธรรมคนอีสานดั้งเดิม สู่การเชื่อมโยงถึงเยาวชน และวัฒนธรรมสมัยใหม่ "

โดย รศ.ธีรชัย บุญมาธรรม อ.กม เกตุวงศา และ ดร.สุวิทย์ วิชิต

เวลา 18.00 น. - ชมการแสดงจากศิลปินลูกทุ่งหมอลำ บอย ศิริชัย และ แอน อรดี พร้อมแดนซเซอร์

เวลา 20.00 น. - ชมการแสดงจากศิลปิน บาส แบนด์ (BAS BAND) และชมหนังกลางแปลง จาก สมง.วัฒนธรรมจังหวัด

เวลา 22.00 น. - เสร็จสิ้นการแสดง

24

- เวลา 09.00 น. - ชมนิทรรศการวัฒนธรรมอีสานสู่การพัฒนาเมืองมหาสารคาม
- เวลา 16.00 น. - ชมการแสดงดนตรีลูกทุ่งหมอลำไพฑูริย์ เสียงทอง และ-ศร สินชัย พร้อมแดนซ์เซอร์
- เวลา 17.00 น. - เสวนา หัวข้อ "ความเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมอีสาน สู่การพัฒนาเป็นอาชีพสร้างรายได้มหาศาล" โดย ดร.ราตรี ศรีวิไล ดร.ฉวีวรรณ ดำเนิน หมอลำไพฑูริย์เสียงทอง ดร.สุวิทย์ วิซัด
- เวลา 18.00 น. - ชมการแสดงศิลปลูกทุ่งหมอลำไพฑูริย์ เสียงทอง และ-ศร สินชัย พร้อมแดนซ์เซอร์
- เวลา 20.00 น. - ชมการแสดงจากศิลปิน วุฒิ วันทา และ-ชมหนักกลางแปลง จาก สบง.วัฒนธรรมจังหวัด
- เวลา 22.00 น. - เสร็จสิ้นการแสดง

25

- เวลา 09.00 น. - ชมนิทรรศการวัฒนธรรมอีสานสู่การพัฒนาเมืองมหาสารคาม
- เวลา 09.30 น. - การประกวดพ็อนจำปาศรี ประกวดแข่งขัน เดี่ยว พิณ การแสดงดนตรีจาก ส.ส.น.บูรพาพิทยาคาร
- เวลา 13.00 น. - การประกวดพ็อนจำปาศรี
- เวลา 16.00 น. - ชมการแสดง ศิลปะดนตรีนาฏศิลป์จากวงโปงลางศิลป์อีสาน
- เวลา 20.00 น. - ชมการแสดงจาก เจมส์ และ-ชมหนักกลางแปลง จาก สบง.วัฒนธรรมจังหวัด

26

- เวลา 09.00 น. - ชมนิทรรศการวัฒนธรรมอีสานสู่การพัฒนาเมืองมหาสารคาม
- เวลา 17.00 น. - ลงทะเบียนตรวจเอกสาร และผลตรวจ ATK การประกวด Mahasarakham T-POP Cover Dance Contest
- ชมการแสดงจากสำนักศิลป์และวัฒนธรรม ม.ราชภัฏมหาสารคาม, ส.ส.พ.กุมารมหาสารคาม
- เวลา 17.30 น. - ชมประกวด Mahasarakham T-POP Cover Dance Contest รอบคัดเลือก และประกาศผลการตัดสิน 10 ทีม
- เวลา 20.00 น. - ชมการแสดงจากศิลปิน เจี้ยน BB และ-ชมหนักกลางแปลง จาก สบง.วัฒนธรรมจังหวัด
- เวลา 22.00 น. - เสร็จสิ้นการแสดง

27

- เวลา 09.00 น. - ชมนิทรรศการวัฒนธรรมอีสานสู่การพัฒนาเมืองมหาสารคาม
- เวลา 17.00 น. - ลงทะเบียนตรวจเอกสาร และผลตรวจ ATK การประกวด Mahasarakham T-POP Cover Dance Contest
- ชมการแสดงจาก วง DRMU Band ส.ส.สาริต ม.ราชภัฏมหาสารคาม
- เวลา 17.30 น. - ชมประกวด Mahasarakham T-POP Cover Dance Contest ทั้งหมด 10 ทีม
- Random dance
- ประกาศผลการตัดสินและถ่ายภาพ
- เวลา 20.00 น. - ชมการแสดงจากศิลปิน อาร์ต มหาพอย และ-ชมหนักกลางแปลง จาก สบง.วัฒนธรรมจังหวัด
- เวลา 22.00 น. - เสร็จสิ้นการแสดง

28

- เวลา 09.00 น. - ชมนิทรรศการวัฒนธรรมอีสานสู่การพัฒนาเมืองมหาสารคาม
- เวลา 17.00 น. - ลงทะเบียนตรวจเอกสาร และผลตรวจ ATK การประกวด Cultural Ambassador Kids Model
- เวลา 17.30 น. - ชมประกวด Cultural Ambassador Kids Model
- เริ่มการประกวดรอบชุดราตรีผ้าพื้นเมืองรอบที่ 1 - รอบแนะนำตัวรุ่นจูเนียร์
- รอบแนะนำตัวรุ่นพีทีที - แฟชั่นโชว์จากมิสแกรนด์มหาสารคาม
- เริ่มการประกวดรอบชุดราตรีผ้าพื้นเมืองรอบที่ 2 เดิมแบบ - การแสดงจากลิตเติ้ลแดนซ์สตูดิโอชุดที่ 1
- ประกาศผลเข้ารอบ 10 คนสุดท้าย ทั้ง 2 รุ่น - รอบที่ 3 ตอบคำถาม
- การแสดงจากลิตเติ้ลแดนซ์สตูดิโอ ชุดที่ 2 - ประกาศผลการตัดสิน
- มอบรางวัลโดยประธานในการจัดงาน - ถ่ายรูป จบกิจกรรม
- เวลา 20.00 น. - ชมการแสดงจากศิลปิน บอย พรหมไพโร และ-ชมหนักกลางแปลง จาก สบง.วัฒนธรรมจังหวัด
- เวลา 22.00 น. - เสร็จสิ้นการแสดง

ปิดปก

โดย ปลัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม

“

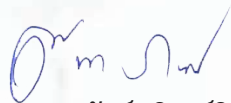
มหาสารคาม

เมืองแห่งวัฒนธรรม

”

ด้วยเห็นความสำคัญของวัฒนธรรม เทศกาลงานประเพณีท้องถิ่น อันถือเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ ที่ทรงคุณค่า และมีความงดงาม จนสามารถสร้างชื่อเสียงโด่งดังไปไกล เป็นที่รู้จักประเพณีไทยอันงดงามที่มากด้วยคุณค่าทางจิตใจและแสดงถึงความก้าวหน้าของอารยธรรมที่สั่งสมคุณค่า ผ่านกาลเวลามานับร้อยปี

ปัจจุบันหลายหน่วยงาน องค์กร ในจังหวัดมหาสารคาม ยังคงสานต่อ เทศกาลงานประเพณีของท้องถิ่นไว้อย่างเหนียวแน่น จนกลายเป็นเอกลักษณ์ อันทรงคุณค่าและส่งต่อวัฒนธรรมประเพณีเหล่านี้ให้อยู่คู่เมืองมหาสารคาม ทั้งนี้เพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้เกิดการเติบโตมากยิ่งขึ้น อันจะส่ง ผลต่อการขยายงาน สร้างงาน สร้างรายได้ ไปสู่ท้องถิ่นได้อีกทางหนึ่ง วารสารเทศบาลเมืองมหาสารคามฉบับนี้ จึงถือเป็นสื่อกลางในการบอกเล่า เรื่องราวของเมืองมหาสารคามบางแง่มุมให้ผู้คนได้รับรู้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ ทั้งต่อประชาชน เยาวชน องค์กร หรือหน่วยงานอื่นๆ อันจะเป็นการส่งเสริม และสืบสานประเพณีท้องถิ่นให้คงอยู่คู่ชาวมหาสารคาม และสร้างชื่อเสียง ให้จังหวัดมหาสารคามในฐานะเมืองที่มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่มีความ งดงามและทรงคุณค่า **“เราจะร่วมกันสร้างมหาสารคามให้เป็นเมืองแห่ง การเรียนรู้ ผู้คนเป็นสุข”** ต่อไปครับ

(นายสายยันต์ ภิรมย์กิจ)
ปลัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม

คณะผู้จัดทำ
วารสารเทศบาล ฉบับพิเศษ ๑๕๗ ปี เมืองมหาสารคาม

คณะที่ปรึกษา

นายภาคิน ตีระพงศ์ไพบูลย์
นายกเทศมนตรีเมืองมหาสารคาม
นางพิชชาภัสร์ อีระศาสตร์านนท์
รองนายกเทศมนตรีเมืองมหาสารคาม
ดร.กมล ตราชู
รองนายกเทศมนตรีเมืองมหาสารคาม
นายธัญสุด บริหารธนวุฒิ
รองนายกเทศมนตรีเมืองมหาสารคาม

บรรณาธิการ

นายสายยันต์ ภิรมย์กิจ ปลัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม

กองบรรณาธิการ

นายโกวิท สมสาร รองปลัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม
นางเพ็ญนี สุคำภา ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และงบประมาณ
นางศิริพร มรรครมย์ หัวหน้าฝ่ายบริการและเผยแพร่วิชาการ
นางสาวศรัญญา สมศรี ผู้ช่วยนักวิชาการประชาสัมพันธ์
นายเรศพร เปรินทร์ ผู้ช่วยนักวิชาการศึกษา
นางสาวเมธิสา อโนราช พนักงานจ้าง
นายพลวัฒน์ เทพบุรี พนักงานจ้าง
นายสันต์ เจริญบุญ พนักงานจ้าง

ขอขอบคุณข้อมูลจาก

รศ.ธีรชัย บุญมาธรรม ข้าราชการบำนาญ
อาจารย์ทม เกตุวงศา ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยศิลปะ
และวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

รศ.ดร.ทวีศิลป์ สืบวัฒนะ
นายเกริกกฤษณ์ โชคชัยรัชดา
นายวุฒิกร กะตะสีลา
นายไกรวิทย์ นรสาร
นายณัฐพล นาทันตอง

เทศบาลเมืองมหาสารคาม

ฝ่ายบริการและเผยแพร่วิชาการ กองยุทธศาสตร์และงบประมาณ

โทรศัพท์ : ๐๔๓-๗๒๕๕๗๓-๘ โทรสาร : ๐๔๓-๗๑๑๕๐๔

www.mkm.go.th

